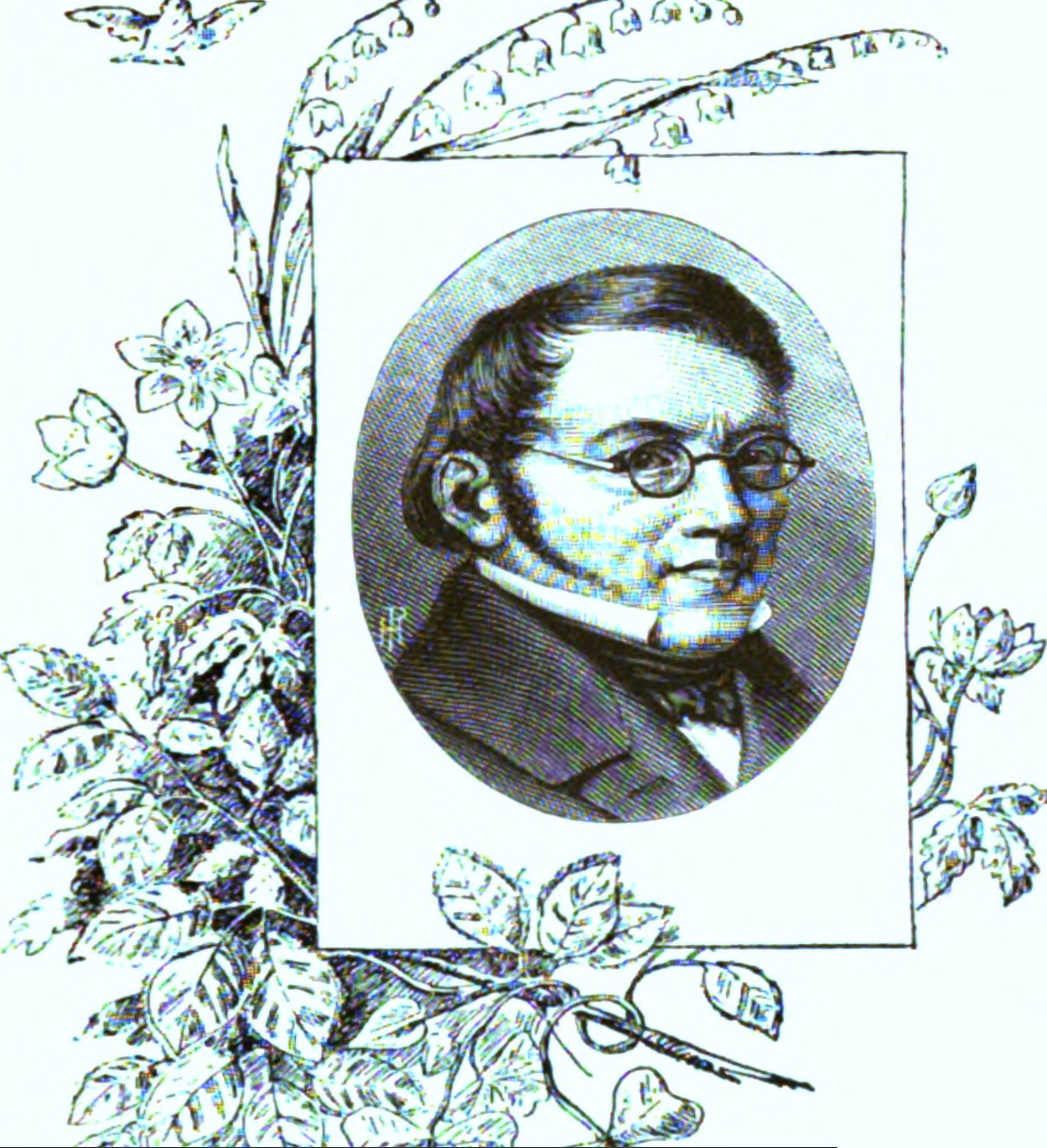

Lyriske digte

Julius E. Olson

LYRISKE DIGTE

MED PORTRÆTVIGNETTER

AF NORDISKE DIGTERE.

UDGIVNE AF

JUL. SCHIØTT.

KJØBENHAVN.

NORDSTJERNENS HOVEDEXPEDITION

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1891.

FORORD.

I denne lille Samling vil der muligvis savnes en og anden Førfatter, som kunde være medtaget, men da det var umuligt at faa alle med, var Grænsen ikke let at drage, og ved en senere Udgave kan der jo medtages flere. Hvad Digtene angaar, har Valget ofte været vanskeligt, da det gjaldt om at finde karakteristiske og smukke men ikke altfor kjendte Digte. Af disse sidste er dog enkelte kommet med, hvor det skjønnedes, at de nødig kunde undværes.

Hvad Retskrivningen angaar, som af metriske Hensyn og for Konsekvensernes Skyld ikke ret vel kunde lade sig forandre helt igjennem, er det forsøgt at gaa en Middelvej: at ændre det altfor forældede men i øvrigt i alt væsentligt at bibeholde hver enkelts Retskrivning. De biografiske Notitser er selvfølgelig kun knappe og indskrænkede til kronologiske Data.

Til de faa svenske Lyrikeres Digte, som er medtagne, findes bag i Bogen en lille Glosesamling, da det formentlig ikke er heldigt at bringe Digtene i Oversættelse.

I Oktober 1891.

UDGIVEREN.

Nordiske Digte og Digterportræter

fra

det 19de Aarhundrede.

Jens Baggesen.

En urolig Aand, et Liv fuldt af ustadig Omflakken og skiftende Idealer, det er nærmest det Indtryk, Baggesen som Digter og Menneske maa gjøre paa os. Han fødtes i Korsør den 15. Februar 1764 af fattige og meget religiøse Forældre. I sin Barndom var han legemlig svag og aandelig overspændt. Hans eneste Lyst var Læsning, og ved andres Godgjørenhed kom han i en Alder af 13 Aar til at studere i Slagelse Latinskole. Her blandt Kammeraterne blev hans Sind mere lyst, og hans skæmtsomme Tilbøjeligheder udvikledes. Som ung Student udgav han i Aaret 1785 sine „Komiske Fortællinger“, som gjorde uhyre Lykke. Han oversatte Holbergs „Niels Klim“ og foretog i 1789—90 en Udenlandsrejse, hvor han i Tyskland kom i Berøring med Tidens mest udmærkede Digtere, bl. a. Klopstock, Wieland, Schiller og Herder. I Frankrig begejstredes han for Revolutionen, og i Schweiz greb Kjærligheden ham, idet han i Bern ægtede Sophie Haller. Denne Rejse beskrev han i „Labyrinthen“, et vittigt og underholdende Værk, der gjorde megen Lykke.

En ny Rejse (1793—95) bragte ham i Berøring med Tidens store Filosofer, og af Begejstring for Kant antog han dennes Fornavn Immanuel. Han blev en kort Tid Viceprovst paa Regensen, men hans Hustrus Svagelighed nødte ham atter til at rejse (1797). Hun naaede kun til Kiel, hvor hun døde, men han rejste videre, til Schweiz og Paris, hvor han gjorde Bekjendtskab med en Genferinde, som han ægtede.

Ved sin Hjemkomst blev han Meddirektør ved det kgl. Teater, men rejste snart igjen til Paris, hvor han boede fra 1800—1810. Dog tilbragte han Vinteren 1806—7 i Kjøbenhavn og skrev her „Skæmtsomme Rimbreve“ og „Gjengangeren“, et satirisk Digt, hvis personlige Spot skaffede ham mange Fjender. 1811 blev han Professor i Dansk ved Kieler Universitetet. Sygdom hæmmede hans Arbejde, og 1814 maatte han tage sin Afsked. I de næste 6—7 Aar førte han en Række bitre Fejder især mod Oehlenschläger, hvis enkelte svage Værker han skarpt kritiserede og spottede. I 1820 forlod han syg og bitter sit Fædreland og boede i Udlandet, indtil han efter haarde Sygdomme og Tabet af Hustruen og en Søn søgte tilbage til Danmark. Undervejs døde han i Hamborg den 3. Oktober 1826 og blev begravet i Kiel.

Til Bogen.

Gaa, lille Bog, i Verden ud, og vandre
Taalmodig om deri, saa langt du kan!
Og taber du dig snart blandt tusind andre —
Saa tab dog ej derover din Forstand!

Om selv din Evighed, som let kan hænde,
(Thi hvad er Evighed i denne Tid?)
Ved næste Paaskeflytten gaar til Ende —
Saa gaa dog derfor ikke rent fra Vid!

Ej Lyst til Glimmer var din Faders Spore;
En Nimbus om hans Navn er ej dit Maal;
Kan du et Aar kun nytte lidt og more,
Saa slaa dig roligen dermed til Taal!

Dog da din Rejse muligt og kan blive
Lidt længer — hvo kan saadant forudse? —
Saa vil jeg dig din Arv til Afsked give,
I Fald jeg dør, som ogsaa let kan ske.

Modtag i den din Faders sidste
Lære:
Fri, høflig, aabenhjertet, som
du er,
Du overalt hos Smaa og Store
være,
Mod Fyrsten, imod Bonden,
mod enhver!

Tal uden Svulst et Sprog, som
Mængden fatter,
Og sig utvungen, som det
falder sig,
Med Suk, med Smil, med Al-
vor og med Latter,
Den Smule Sandhed, som jeg
lærte dig!

Buk dig for ingen højforgyldet
Daare!
Gaa ham med Haan forbi til
Hytten hen!
Og ser du der foragtet Uskylds
Taare,
Stræb ufortrøden at aftørre
den!

Og møder dig en Recensent i
Vaaben,
Og skjældende til Tvekamp
fordrer dig,
Gaa tavs din Gang! agt ikke
paa hans Raaben!
Han sikkert langt om længe
skøtter sig!

Taal alt — det er den største Dyd herneden!
Vær stolt af Ondes Had og Narres Spot!
Vær munter! men for Alting vær beskeden!
Det klæder alle unge Bøger godt!

Den franske Revolutionshistorie i kort Begreb.

1804.

Frankfolket og i Sinde kom
En Gang at undersøge
Stat, Lov og Ret, og Herredom,
Som ej er med at spøge;
Det tænkte paa, det snakked'
om,
Det gav sig til at skrive,
Hvordan det i og udenom
Kalfatret kunde blive?
„Det bør sig, Kongen i et
Land
(Udbrød en Vis med Ære)

„Blandt gode Mænd, den bedre Mand
„For Alting selv at være;
„Hvis ikke maa den bedre“ . . . „Han?“
(Tog paa en Nar at hvæse)
„Den bedste selv er en Tyran;
„Hvert Folk sig selv regere kan!“
„Ja! bort med Kongen!“ skraalte man —
„Bort med hver arvelig Tyran!“
Skreg Skraalerne sig hæse.

Og Revolutionen brød
Som Østens Morgen over Jorden;
Men og saa blodig morgenrød,
Som Solen før en Storm med Torden.
Man lukte Godheds Tempel til,
Og Mørkets Fyrste vandt sit Spil:
„Ned! ned i Støvet!“ brølte han,
„Med alt, hvad over Pøb'len knejser!“
Forkastet blev den Vises Plan —
For Ild og Sværd og Mord og Ran
Blev Tumleplads det hele Land —
Forfulgt blev hver en Rang og Stand —
Og myrdet blev den bedste Mand;
En stedse værre Underdan
Blev Hersker, blev tilsidst Tyran —
Og I paa denne Afgrunds Rand,
Folk! hører det med Gysen an!
Den sletteste blev — Kejser.

Til de Navnløse.

1806.

Hvi paa mit Værk mit Navn er stedse sat?
Og hvi jeg ej, som den og den, der hytter
Sig mod personligt Angreb, mig benytter
Af Dagens anonyme mørke Nat?
Dertil, I Herrer anonyme Penne,
Jeg har blandt andre gode Grunde denne:
Hvis jeg lod noget trykke uden Navn,
Saa gjætted' mig dog hele Kjøbenhavn;
Da derimod, naar I jert Navn udslette,
Jer egen lille Kreds jer knapt kan gjætte.

Adam Gottlob Oehlenschläger

fødtes i Kjøbenhavn den 14. November 1779. Faderen var Holstener og Moderen var kun paa mødrene Side af dansk Afstamning. Han havde Lyst til Læsning men egentlig ikke til Studier. Han vilde først være Student, derpaa Skuespiller, endelig blev han i Aaret 1800 dansk Jurist, blev saa Student ved privat Dimission. I de nærmeste Aar kom han under Indflydelse af udviklende Kræfter; først kom Moderens Død, saa hans Forlovelse med Fru Rahbeks Søster Christiane Heger, derpaa Læsning af de tyske nyromantiske Digteres Værker, t. Ex. Schillers og Goethes, samt endelig Slaget paa Rheden, der vakte den danske Folkeaand. Desuden kom den unge Nordmand Henrik Steffens fra Tyskland og holdt begejstrede Forelæsninger i Kjøbenhavn over den romantiske Digtning. Dette gav O. Klarhed over sig selv og sine Evner, og i December 1802 udgav han en Samling Digte, deriblandt „St. Hans Aften Spil“, som danne et Vendepunkt i nordisk Literatur. Derefter udkom i de nærmest følgende Aar bl. a. det dejlige Æventyrdrama „Aladdin“ samt Tragedien „Hakon Jarl“, som under hans Rejse 1805—9 efterfulgtes af „Palnatoke“ og „Axel og Valborg“. Ligesom Baggesen vilde O. gjerne ogsaa være tysk Digter og oversatte og skrev flere af sine Arbejder paa Tysk, saaledes „Correggio“, som han digtede i Rom 1809 under sit Samliv med Thorvaldsen. I Weimar havde han en Tid levet i Goethes Selskab. Ved sin Hjemkomst blev han (1810) udnævnt til Professor i Æsthetik og giftede sig. I de følgende Aar kom bl. andre fortrinlige Værker, Tragedierne „Yrsa“ og „Hagbarth og Signe.“ 1817 tiltraadte han en ny Rejse og skrev bl. a. i Paris den skjønne Digtcyclus „Hroars Saga“. I 1818 var han atter hjemme og udgav Aaret efter „Nordens Guder“. I disse Aar var det, at Baggesen angreb en Del svage Arbejder, som han ogsaa havde udgivet; O. forsvaredes bl. a. af C. Hauch og Poul Møller. I 1829 blev han i Lunds Domkirke kronet som Digterkonge af selve Tegnér. Hans senere Aar var lykkelige og hæderkronede, men hans Digtning væsentlig svagere. O. døde den 20. Januar 1850.

Visselulle nu, Barnlil.

Aladdins Sang ved Moderens Grav i „Aladdin“.

Visselulle nu, Barnlil!
Sov nu sødt, og sov nu længe,
Skjønt din Vugge stander stil,
Uden Dun og uden Gænge.

Hører du den dumpe Storm
Sukke ved, hvad jeg forliste?
Mærker du, den sultne Orm
Pikker paa din Fyrrekiste?

Sov, Barnlille, ved min Sang!
Intet skal din Glæde mangle.
Hører du den muntre Klang
Hist i Taarnet af din Rangle?

Nattergalen nærmer sig,
Fryde dig dens blide Klukke?
Du har ofte vugget mig,
Nu skal jeg dig atter vugge.

Hvis dit Hjerte ej er Sten,
Mærk min Idræt, Moder kjære!
Her af denne Hyldegren
Vil jeg dig en Fløjte skære.

Ved dens Toner fryd dit Sind!
Hvor den klager svagt og ene,
Som en vildsom Nattevind
I de vaade Vintergrene!

Ak! nu maa jeg fra dig gaa;
Det er koldt i dine Arme,
Og jeg ejer ingen Vraa,
Hvor jeg mig igjen kan varme.

Visselulle da, Barnlil!
Sov nu sødt, og sov nu længe,
Skjønt din Vugge stander stil,
Uden Dun og uden Gænge.

Rinda, min Brud, Allerkjæreste min.

Skalks Sang af Hroars Saga.

Rinda, min Brud, Allerkjæreste min,
Dejlig og fin!
Lærer dig Natten at grue?
Sidder du hisset og tænker paa Skalk,
Klapper med snehvide Hænder hans Falk,
Løfter hans Sværd og hans Bue?

Danskerne sejrede, Venderne faldt,
Drotten er kvalt,
Glemt nu er Heltens Bedrifter.
Solen skal finde ham blodig paa Sten,
Maanen skal se, hvor han hænger paa Gren,
Gysende fra sine Rifter.

Se, hvor i Træet han svingler saa bleg!
Koldhjertet Eg
Føler ej Medynk og Smerte.
Lydig han viger for Vejr og for Vind;
Ravnen har sat sig paa blaahvide Kind,
Hugger sit Næb i hans Hjerte.

Andet det var, da jeg Bryllupets Nat
Favned min Skat.
Nu skal mig Døden omfavne.
Svantevit! Provo! foragtede Gud!
Slaverne lystre nu Gothernes Bud,
Odin har sendt sine Ravne.

Maanen sig sniger ad natlige Sti.
Var det forbi!
Kvalmen ej ængster den Døde.
Hævner, I Vender! paa Gothen min Spot,
Afbrænder Skoven, hvor Skalk, eders Drot,
Slagtes til Ulvenes Føde.

Min Hjelm er mig for blank og tung.

Skjaldens Sang i Tragedien „Hagbarth og Signe".

Min Hjelm er mig for blank og tung,
Mit Skjold mig slet beskjærmer;
Jeg føler det, skjønt jeg er ung,
At snart sig Døden nærmer.
Læg hen det frygtelige Staal
Paa Heltens Bavtastene!
I Lunden staar en Natviol;
Der hvile mine Bene!

Jeg Livets bedste Rose brød,
Og Freja være lovet!
Kom, kjære Død! nu i dit Skjød
Nedlægger jeg mit Hoved.
Flyv, raske Fugl! frygt Rejsen ej,
Stræk ud de Vinger spæde,
Du svæver til en evig Maj
Og til en evig Glæde.

Hvor blev I røde Roser dog?

Af Fortællingen „Den blege Ridder".

Hvor blev I røde Roser dog
Fra Ungdoms Dage glade?
I min Erindrings Salmebog
Jeg gjemmer eders Blade.

Og skjønt hvert Blad er gult og graat,
Som Farven af de Døde,
Den Sommerdag jeg mindes godt,
Da de var purpurrøde.

I deres fine Væv endnu
Jeg kjender hver en Aare.
Som før af Morgenduggen, nu
De fugtes af min Taare.

Giver den gamle blinde Mand lidt.

Af „Sancthansaftens Spil.“

Giver den gamle, blinde Mand lidt,
Som her under Egen sidder og synger!
Hans Røst er saa svag, hans Haar saa hvidt,
Kummer hans matte Hjerte nedtynger.

Alt Gravens Taage sig tungt har lagt
Omkring hans døde, udslukte Blikke;
Han trylles ej mer ved Naturens Pragt,
Han hører kun Fryd, han føler den ikke.

Han havde en Hustru, saa from og blid,
Ak! ogsaa hende skulde han miste;
Han hørte, hun ralled i Dødens Strid,
Men kunde ej se hendes Øje briste.

Fiolen var hans eneste Trøst,
Den havde en Ven ham i Døden givet.
Naar Mulmet han gjennembrød med sin Røst,
Da kaldtes han som tilbage til Livet.

Men ak! i Vinter, i yderste Nød,
Da ingen ændsed hans Sorg og Klage,
Da solgte han sin Fiol for Brød.
Nu har han intet mere tilbage.

Snart trænger min Sjæl af det døde Ler,
Som, lig en Snegl, den maa med sig slæbe;
Snart er jeg ingen til Byrde mer,
Snart tier min kolde, min hvide Læbe.

Skaffer mig min Fiol igjen,
At jeg kan tolke min stumme Smerte!
Det var min eneste, sidste Ven;
Skaffer mig min Fiol igjen!
Ellers brister mit fulde Hjerte.

De Kjørende.

Af „Sancthansaftens Spil.“

Fra kvalmfulde Mure
Til Marken saa huld!
Den pløjede Fure
Har ydet sit Huld,
Saa friske, saa sunde
De Bønder vi se;
Ved kølige Lunde
De hvæsse den blinkende Le.

Se, Blomsterne virke
Et Tæppe, som gaar
Om gothiske Kirke,
Hvor Korsene staar!
Saa brun den sig rejser
I lysgrønne Dag;
Se, hvor Storken knejser
Paa det gamle, mosgroede Tag.

Hulvejen mod Havet
Nedluder saa brat,
Med Skygge begavet,
Med Træer besat.
Her risle saa milde
De Bølger fra Land,
Fra venligste Kilde
Langt ud i den himmelblaa Strand.

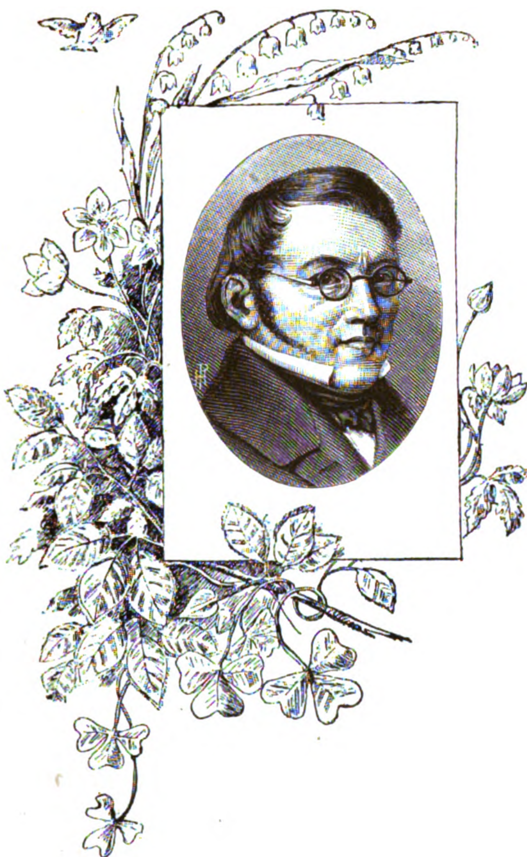
Saa langsomt i Sandet
Vi glide afsted;
Imens ruller Vandet
Ved Hestens Fjed.
Den flagrende Maage
Flyr hen over Sø.
Hist se vi i Taage
Tycho Brahes knejsende Ø.

Her Bøgenes Kroner
Sig om os har hvalt.
De spøgende Toner vi høre jo alt.
Se Teltene hvide,
Se hvirvlende Røg!
Vi kjøre, vi ride
Vi ile til Latter og Spøg.

Steen Steensen Blicher,

„Jyllands Digter“, fødtes den 11. Oktober 1782 i Vium Præstegaard ved Viborg, Ved Fødslen og gjennem hele Barnealderen var hans Legeme skrøbeligt og Aanden ogsaa lidet udviklet. Han kom dog 15 Aar gammel ind paa Randers Latinskole og 1799 til Universitetet. Han var nu raskere end før, men 1801 fik han en Brystsvaghed, der af Lægerne ansaas for uhelbredelig. Men B. lod sig ikke forknytte; han hærdede sit Legeme ved Friluftsanstrængelser, især Jagt, og styrkede Lungerne ved Fløjtespil. Han var da Huslærer paa Falster. Her blev han i to Aar og gjennemførte Kuren. Efter et langt Ophold i Kjøbenhavn, optaget mere af Informationer og æsthetiske Studier end af Examenslæsning, fik han omsider 1809 theologisk Embedsexamen. Næste Aar blev han Adjunkt i Randers og giftede sig med sin Farbroders 17 aarige Enke.

Da Adjunktgagen var for smal, og han selv higede efter at forny sit Friluftsliv, forlod han snart Randers og flyttede ud til Faderen, hvis Forpagter han blev. Han vedblev dog at sysle med Æsthetik og udgav bl. a. 1814 et Bind Digte. I de følgende Aar udfoldede B. en omfattende Produktion, baade i Tidsskrifter og ved Bøger. Mere Tid hertil fik han 1819, da han opnaaede et lille Præstekald i Thorning ved Viborg, nær hans Fødested. Her skrev han flere Noveller, som skaffede ham megen Ros, men ingen Penge, og det var især til disse han trængte med sin voxende Børneflok og de knappe Indtægter. Drevet af Nøden skrev han Stykker til det kgl. Teater, men det dramatiske laa ikke for ham, og Stykkerne gjorde ikke Lykke. I 1826 fik han Spentrup Præstekald ved Randers, hvor han blev til sin Død, den 26. Marts 1848. Medens han selv blev fattigere, blev hans Produktion bestandig rigere og hans Arbejde mere rastløst. Han grundlagde to Tidsskrifter „Nordlyset“ og „Diana, Tidsskrift for Jagtelskere.“ Bl. a. udgav han 1842 „E Bindstouw“, en ypperlig Samling Historier i jysk Mundart. B. elskede lidenskabelig sit Folk og søgte at samle Jyderne til Friheds- og Folkefester, bl. a. paa Himmelbjerget og Skamlingsbanken. Denne mægtige Bevægelse, som fik sit Udslag i 1848 og 49 fik B. dog kun Lov til at forberede. Han døde ligesom Moses ved Indgangen til det nye Land.

I en Ynglings Stambog.

Ud gaar Du nu paa
Livets Vej:
Brug Livet, men misbrug det ej!

I Modgangs Sky, i
Modgangs Sol
Ej paa Dig selv, men
Himlen stol!

Smag Glædens Skaal,
men tøm den ikke!
Med Mod Du Sorgens
Kalk uddrikke!

Tjen for dit Brød, men
ej som Slave!
Tag glad mod Løn —
ej saa mod Gave!

Arbejd, for at Du Dig kan
hvile!
Hvil, at til Arbejd Du kan
ile!

Gjem ej paa Guld! bortkast
det ej!
Til ærlig Fordel sig ej nej!

Blandt Alvorsdaad forsmaa ej
Skæmt!
Skæmt saa, at Alvor ej
blir glemt!

Elsk, Yngling! men forelsk
Dig ikke!

Tag vel mod Raad, men brug
ej alle!
Giv ingen, før man Dig mon
kalde!

Mistænk ej nogen uden Skjel!
Tro heller ingen alt for vel!

Vær til at se og høre snar,
Sendrægtig derimod til Svar!

Ej fremmed Løndom efterspor!
Gjem vel enhver, man Dig be-
tror!

Sky Strid, saa længe som Du kan!
Men tvinges Du, da strid som
Mand!

Hig ufortjent ej efter Ære!
Fortjent med Ydmyghed Du
bære!

For Lasters Plet hold ren din
Sti!
For lønlig Brøde vid Dig fri! —

Thi tungest Byrde, nogen ved,
Er dog en tung Samvittighed.

Saa gaa med Gud din Bane frem!
Da gaar Du ikke hen, men
hjem.

Til Glæden.

Hulde Engel, Du min Barndoms
Ven!
Tro Ledsager i de svundne
Dage!
Sig mig da, hvor est Du flygtet
hen?
Siig mig, naar — naar kommer
Du tilbage?

Skjønt ukjendt — Du en Gang
fulgte mig,
Da min Sjæl var fri for Sorg
og Smerte!
Nu — jeg kjender, nu jeg
sjunger Dig, —
Ak! hvi flygter Du nu fra mit
Hjerte!

Ukaldt varst Du den Gang altid
nær,
Leged med mig vaagen og i
Drømme!
Nu, jeg kalder Dig, o Ven saa
kjær! —
Ubønhørt jeg maa i Taarer
svømme.

Bor Du i det Hus, hvor første Gang
Du har mine Læber lært at smile?
Bor Du paa den løvbekrandste Vang,
Hvor Du saa min Morgenstund henile?

Blev Du i den Lund, som jeg forlod,
Da mig Skjæbnen ud i Stormen kasted?
Hos den Kilde, som fra Bakkens Fod
Med Blomsterne forbi mig hasted?

Bor Du højt blandt hine Stjerners Hær,
Som jeg saa paa Himmelbuen tindre?
Har ej Himlen nu det samme Skjær?
Er dens høje Stjernehvælving mindre?

Er ej nu, som fordum Lunden grøn?
Kilden klar udi sin Blomsterramme?
Er min Ungdomsdal ej længer skjøn?
Eller — er jeg selv ej mer den samme?

Milde Engel! kom endnu en Gang!
Fyld min Barm med hine Længsler søde?
Tryl mit Hjerte med din Seraphsang!
Kvæg mit Blik med Haabets Morgenrøde!

Se! jeg søger Dig — o kom igjen!
Hør! jeg kalder, kom igjen tilbage!
Før mig til mit gamle Eden hen —
Eller til det ny Du snart mig drage!

Til Sorgen.

Du, som tavs med sænket Hoved staar,
Lig en Lilje knækket paa sin Stængel,
Tornekrandsen om det sorte Haar, —
Glædens stille, blege Søster-engel!

Kommer ogsaa Du fra Himlen ud?
Kommer Du som Regn og Storm og Torden?
Kommer ogsaa Du fra Glædens Gud,
Som en Sky for Solen, over Jorden?

Har Du i din Smerte ingen Trøst?
Har Du ingen Lindring i din Taare?
Vækker Du kun Sukke i mit Bryst?
Rører Du kun Hjertet for at saare?

Jo! Du styrker, skjønt Du bøjer mig;
Ej forgjæves skal min Taare rinde.
Jo! jeg elsker, skjønt jeg frygter Dig,
Du min Sjæls tungsindige Veninde!

Jo! jeg elsker Dig, min blege Brud!
Elsker Dig som Nattens Skygger dunkle;
Af din Sky gaa Glædens Straaler ud,
Haabets Stjerner i din Skygge funkle.

Kom da, Himlens Datter, naar Du vil!
Ej skal Hjertet briste, skjønt det bæver!
Mod det Lys, min Længsel stunder til,
Du mit Øje fra dit Mørke hæver.

Dugdraaben.

Du Diamant af Morgendug, som glimter
Med Stjernens klare Glans paa Bladets Rand!
Hvor liden! Dog jeg her en Verden skimter —
Men som et Aandepust forstyrre kan.

En Draabe kun! og skabt i Øjeblikke,
For i de næste atter at forgaa.
Før Morgentaagen steg, da varst Du ikke —
Naar Solen stiger, Du forsvinde maa.

En Draabe kun! og dog i Dig sig rører!
Et stærktbevæget, tusindfoldigt Liv;
En Stat, som skifter Form og Krige fører;
Skjønt ikkun for et Nu den fik sit „Bliv!"

En Draabe kun! og dog et Hav, hvor Hobe
Af Skabninger omtumles uden Tal.
Et Hav! — og dog ikkun en liden Draabe,
Som selv hin Svales Tørst ej slukke skal.

Du tindrer der saa lys og mild og stille!
Dog i dit Indre Larm og Tvedragt bor.
Af Underværker fuld! og dog saa lille! —
Saa lille — for min Tanke dog for stor!

Stands, Tanke! — hvo er stor? og hvo er liden
Af alle dem, den Ene, Store gav
Tilværelse? — En Kæmpe selv er Miden
Imod det største Dyr i dette Hav.

O Kvindefødte! Hveden har Du hentet
Dit Maal for det umaalelige Rum?
En Draabe kun er hele Firmamentet —
Som tusind Aar er kun et Natteslum.

Esaias Tegnér.

Baade paa fædrene og mødrene Side var Tegnér af Bondeslægt. Han fødtes i det skjønne Vermland den 13. November 1782, men mistede allerede i sit tiende Aar Faderen. En Ven af denne tog ham i Huset og brugte ham som Skriver, indtil han i sit fjortende Aar fik Lejlighed til at studere ved at deltage i en Privatundervisning, som hans ældre Broder ledede. I 1799 blev han Student ved Lunds Universitet. I 1805 fik han lønnet Ansættelse ved dette med Æsthetik som Lærefag, og 1812 udnævntes han til Professor i Græsk, hans Yndlingsstudium.

Allerede som Dreng havde han skrevet Digte og i 1808 vakt Opmærksomhed ved sin begejstrede „Krigssång för det skånska Landtvärnet." Men først sent begyndte hans egentlige Produktion. I 1820 udkom den religiøse Idyl „Nattvardsbarnen", 1822 Romancen „Axel" og endelig 1825 hans Hovedværk „Frithiofs Saga", dette dejlige Oldtidsdigt, som blev oversat paa mange Sprog og gjorde hans Navn berømt langt ud over Sveriges Grænser. En Del af det var iøvrigt allerede fem Aar i Forvejen blevet trykt i Tidsskriftet „Iduna". Imidlertid var Tegnér i Aaret 1824 blevet udnævnt til Biskop i Vexiø. Dette standsede næsten ganske hans digteriske Produktion, idet han med Iver og Energi kastede sig over Varetagelsen af sine nye Pligter. Især arbejdede han ufortrødent for at fremme Undervisningen i sit Stift. Som Biskop var han selvskrevet Medlem af Sveriges daværende Rigsdag, men de politiske Stridigheder tog haardt paa hans Sind, og i Aaret 1840 slog der sig ligefrem Sindssygdom til hans legemlige Lidelser. Han maatte nu tilbringe et Par Aar paa en Sindssygeanstalt, hvorefter han vel en kort Tid atter kunde overtage sit Embede; men snart tog Sygdommen Overhaand, og den 2. November 1846 befriede den legemlige Død ham omsider fra den tunge Tilværelse som aandelig afdød.

Kungavalet.

Af „Frithiofs Saga".
(Brudstykke.)

Till tings! Till tings!
Budkaflen går
kring berg och dal.
Kung Ring är död:
nu förestår
ett kungaval.

Då tager bonden
svärd från vägg,
det stål är blått.
Med fingret pröfvar
han dess egg,
den biter godt.

De piltar se med
glädje på
det stålblå sken;
de lyfta svärdet två
och två,
för tungt för en.

Men dottern skurar hjelmen
ren —
blank skall han bli —
och rodnar, när hun skådar se'n
sin bild deri.

Sist tar han sköldens runda
värn,
en sol i blod.
Hell dig, du frie man af jern,
du bonde god!

All landets ära voxer ur
dit fria bröst.
I striden är du landets mur,
i frid dess röst.

Så samlas de med sköldegny
och vapenbrack
på öppet ting, ty himlens sky
är deras tak.

Vikingabalk.

Af „Frithiofs Saga". (Brudstykke.)

Nu han sväfvade kring på det ödsliga haf,
han for vida som jagande falk;
men för kämpar om bord skref han lagar och rätt.
Vill du höra hans Vikingabalk?

"Ej må tältas å skepp, ej må sofvas i hus:
inom salsdörr blott fiender stå;
Viking sofve på sköld och med svärdet i hand,
och till tält har han himlen, den blå.

Kort är hammarens skaft hos den segrande Thor,
blott en aln långt är svärdet hos Frej.
Det är nog; har du mod, gå din fiende när,
och för kort är din klinga då ej.

När det stormar med makt, hissa seglen i topp!
det är lustigt på stormande haf:
låt det gå, låt det gå! den som stryker är feg;
förr'n du stryker, gå hellre i qvaf!

Mö är fridlyst å land, får ej komma om bord:
var det Freja, hon sveke dig dok;
ty den gropen på kind är den falskaste grop,
och ett nät är den flygande lock.

Vin är Valfaders dryck, och ett rus är dig undt,
om du endast med sansning det bär:
den som raglar å land kan stå upp, men till Ran,
till den söfvande, raglar du här.

Seglar krämare fram, må du skydda hans skepp,
men den svaga ej vägre dig tull!
Du är kung på din våg, han är slaf af sin vinst,
och ditt stål är så godt som hans gull.

Gods må skiftas å däck genom tärning och lott:
hur den faller, beklaga ej dig!
men sjökonungen sjelf kastar tärningen ej,
han behåller blott äran för sig.

Nu syns vikingaskepp, då är äntring och strid,
det går hett under sköldarna till;
om du viker ett steg, har du afsked från oss,
det är lagen, gör se'n som du vill!

När du segrat, var nöjd! den, som beder om frid,
har ej svärd, är din fiende ej;
bön är Valhallabarn, hör den bleknades röst!
den är niding, som ger henne nej.

Sår är vikingavinst, och det pryder sin man,
når på bröst eller panna det står;
låt det blöda, förbind det se'n dygnet är om,
men ej förr, vill du helsas för vår." —

Så han ristade lag, och hans namn med hver dag
växte vida på främmande kust,
och sin like han fann ej på blånande sjö,
och hans kämpar de stridde med lust.

Frithiof på sin faders hög.

Af „Frithiofs Saga". (Brudstykke.)

Här är min faders grafhög. Sofver hjelten?
Ak! han red hän, der ingen kommer från.
Nu dväljs han, sägs det, uti stjernetälden
och dricker mjöd och gläds åt sköldars dån.

Du Asagäst, se ner från himlafälten,
din son dig kallar, Thorsten Vikingsson!
Jag kommer ej med runor eller galder,
men lär mig blott, hur blidkas Asa-Balder?

Har grafven ingen tunga? För en klinga
den starke Angantyr ur högen quad.
Det svärd var godt, men Tirfings pris är ringa
mot hvad jag ber, om svärd jag aldrig bad;
svärd tar jag vel i holmgang sjelf, men bringa
du mig försoning ifrån Asars stad!
Mit skumma blick, min gissning blott du lede,
et ädelt sinne tål ej Balders vrede.

Du tiger, fader! Hör du, vågen klingar,
ljust är dess sorl, läg ner ditt ord deri!
Och stormen flyger, häng dig vid hans vingar,
och hviska till mig, som han far förbi!
Och vestern hänger full af gyllne ringar,
låt en af dem din tankes härold bli! —
Ej svar, ej tecken för din son i nöden
du eger, fader! O, hur arm är döden!“ —

Det eviga.

Väl formar den starke med svärdet sin verld,
väl flyga som örnar hans rykten;
men någon gång brytes det vandrande svärd
och örnarna fällas i flugten.
Hvad våldet må skapa, är vanskligt och kort,
det dör som en stormvind i öknen bort.

Men sanningen lefvar. Blandt bilor och svärd
lugn står hon med strålande pannan.
Hon leder igenom den nattliga verld

och pekar alltjämt till en annan.
Det sanna är evigt: kring himmel och jord
genljuda från slägte till slägte dess ord.

Det rätta är evigt: ej rotas der ut
från jorden dess trampade lilja.
Eröfrar det onda all verlden till slut,
så kan du det rätta dock vilja.
Förföljs det utom dig med list och våld,
sin fristad det har i ditt bröst fördold.

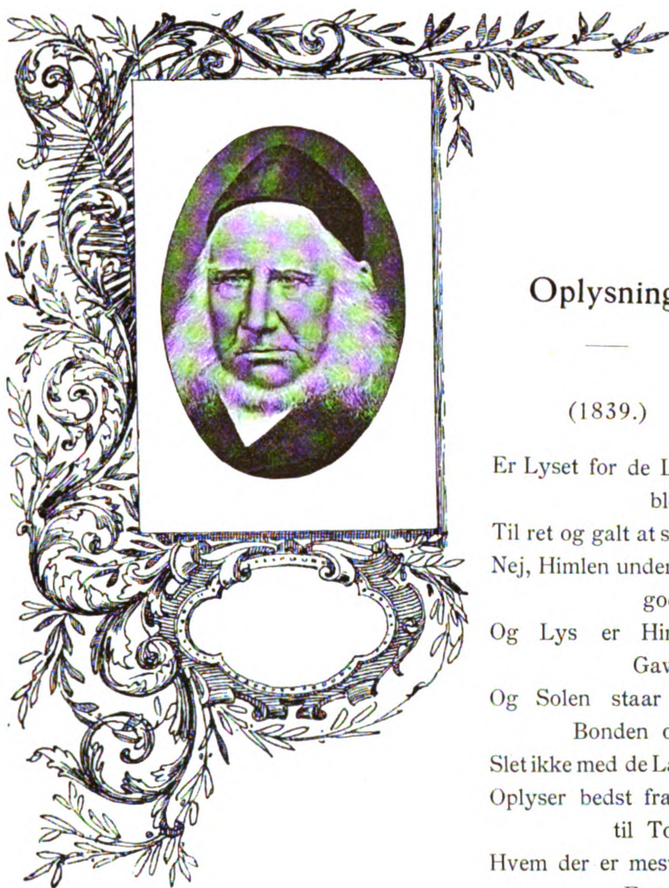
Och viljan, som stängdes i lågande bröst,
tar mandom, lik Gud, och blir handling.
Det rätta får armar, det sanna får röst,
och folken stå upp till förvandling.
De offer du bragte, de farer du lopp,
de stiga som stjerner ur Lethe opp.

Och dikten är ikke som blommornars doft,
som färgade bågen i skyar.
Det sköna, du bildar, är mera än stoft,
och åldern dess anlett förnyar.
Det sköna är evigt: med fiken håg
vi fiska dess guldsand ur tidens våg.

Så fatta all sanning, så våga all rätt,
så bilda det sköna med glädje!
De tre dö ej ut bland menskors ätt,
och till dem från tiden vi vädje.
Hvad tiden dig gaf, må du ge igen,
blott det eviga bor i ditt hjerta än.

Nikolai Frederik Severin Grundtvig

fødtes den 8. Sept. 1783 i Udby Præstegaard ved Vordingborg. Han kom dog i Latinskole i Aarhus. Her skrev han allerede Vers og syslede med nordisk Gudelære. 1800 kom han til Universitetet og blev i Kjøbenhavn Vidne til Slaget paa Rheden. Allerede 1803 blev han theol. Kandidat „uden Aand og uden Tro“. Ligesom Oehlenschläger paavirkedes ogsaa han stærkt af Henrik Steffens Forelæsninger over Goethe. Han studerede ivrigt islandsk Sprog og gammel nordisk Literatur. 1805 blev han Huslærer paa Langeland, hvor han forblev til 1808, stærkt bevæget ved aandelige Brydninger, især religiøse. Herfra drog han til Kjøbenhavn, hvor han fik Bolig paa Valkendorfs Kollegium. Nu udgav han „Nordisk Mythologi“ og „Optrin af Nordens Kæmpeliv“ (1810), skrevet „for at ryste Døgnets kraftløse Slægt ved at vise den Fortidens Storhed.“ Samme Aar udgav han sin Dimispræken „Hvi er Herrens Ord forsvundet af hans Hus?“ Den var et Slag i Ansigtet paa Datidens Rationalisme, og den paadrog ham en Irettesættelse fra Autoriteterne. Han blev nu Kapellan hos Faderen, skrev her et „Kort Begreb af Verdenskrøniken“ (1812), som medførte en livlig Pennefejde. Efter Faderens Død 1813 drog han atter til Hovedstaden, hvor han prækede snart hist snart her under megen Forfølgelse. Han opgav da i nogle Aar at præke og helligede sig udelukkende Forfattervirksomheden. 1818—22 udkom hans Oversættelse af Saxo og Snorre Sturlesøn og tillige af „Bjovulfs Drapa“. 1822 kaldedes han til Kapellan ved Vor Frelsers Kirke, og 1825 skrev han mod et Værk af Prof. H. N. Clausen et skarpt Modskrift „Kirkens Gjenmæle“, hvori han første Gang stiller Daabsordene over Skriften i Almindelighed. Clausen fik ham straffet for Injurier, og G. nedlagde sit Embede. Først 1832 fik han Lov at præke i Frederikskirken som Fripræst. I de følgende Aar tog han Ordet for Præsternes Frihed for Trostvang og for Sognebaandets Løsning. Han foreslog Folkehøjskoler for at vække Bondestanden i religiøs og national Henseende. Bl. a. Tidskrifter udgav han 1848—52 „Danskeren“. Han hilste Friheden med Begejstring og var i mange Aar Folkerepræsentant. Fra 1839 var han Præst ved Vartou og ved sit Præstejubilæum i 1861 fik han Biskops Rang. Salmebogen har han beriget med mange skjønne Salmer. Han døde den 2. Sept. 1872.

Oplysning.

(1839.)

Er Lyset for de Lærde blot,
Til ret og galt at stave?
Nej, Himlen under flere godt,
Og Lys er Himlens Gave;
Og Solen staar med Bonden op,
Slet ikke med de Lærde,
Oplyser bedst fra Taa til Top,
Hvem der er mest paa Færde.

Er Lyset i Planeter kun,
Som ej kan se og mæle?
Er ikke Ordet i vor Mund
Et Lys for alle Sjæle!
Det giver os for Aander Syn,
Som Solens Skin for Kroppe,
Det slaar i Sjælen ned som Lyn
Fra Skyerne hist oppe.

Er Lys paa visse Vilkaar blot
Saa halvvejs at ophøje?
Gjør det ej allevegne godt!
Er Lys ej Livets Øje!
Skal for Misbrugens Skyld maaske
Paa Aandens Himmelbue
Vi heller Mulm og Mørke se
End Solens blanke Lue!

Nej, aldrig spørges det fra Nord,
Vi Lyset vil fordunkle!
Som Nordlys i fribaarne Ord
Det saas paa Himlen funkle;
Og ses det skal ved Nordens Pol,
Ej blot i Kroppens Rige:
Midsommerens den bolde Sol
Vil ej for Midnat vige!

Oplysning være skal vor Lyst,
Er det saa kun om Livet,
Men først og sidst med Folkerøst
Oplysningen om Livet;
Den springer ud af Folkedaad
Og voxer, som den vugges;
Den straale i vort Folkeraad,
Til Aftenstjernen slukkes!

Kirke-Klokken.

(1845.)

Kirkeklokke! mellem ædle Malme
Mageløs er for mit Hjerte du;
Vaagnet er ved dig en Højtids-Psalme,
Som gjenlyder daglig i min Barm.

Kirke-Klokke! ej til Hovedstæder
Støbtes du, men til den lille By,
Hvor det høres trindt, naar Barnet græder
Og inddysses blidt ved Vuggesang.

Kirke-Klokke! Moderskjød for Klangen,
Som er mig langt mer end Strængeleg!
Toner dine kappedes om Rangen
For mit Øre tit og i min Barm.

Mens som Barn paa Landet jeg var hjemme,
Julemorgen var mit Himmerig,
Den du meldte mig med Engle-Stemme,
Kimed klart den store Glæde ind.

Højere dog stemte dine Toner,
Naar de med „den gyldne Sol frembrød.“
Kimed: Støv! oprejst er din Forsoner,
Stat nu op i Paaske-Morgengry!

Lavere de sprede deres Vinger,
Sænke sig med Solen dybt i Hav,
Naar for mig nu Aftenklokken ringer,
Og jeg tæller dine Bedeslag.

Liflig dog det klinger helst om Høsten,
I den stille, svale Aftenstund:
Gjennem Jorderig gaar Himmelrøsten,
Kalder Sjælen til sin Hvile ind.

Landet nu graahærdet kun jeg gjæster,
Og har hjemme selv jeg ved ej, hvor;
Dog paa Lysets Hjem min Hu sig fæster,
Evig godt, jeg ved, er ene der.

Derfor nu, naar Aftenklokken melder:
Solen sank, og Fuglen slumred ind,
Da mit Hoved jeg med Blomsten helder,
Nynner sagte mellem Bedeslag:

Kirke-Klokke! naar tilsidst du lyder
For mit Støv, skjønt det dig hører ej,
Meld da mine Kjære, saa det fryder:
Han sov hen, som Sol i Høst gaar ned!

Højskole-Sang.

(1856.)

Hvad Solskin er for det sorte Muld,
Er sand Oplysning for Muldets Frænde,
Langt mere værdt end det røde Guld
Det er, sin Gud og sig selv at kjende;
Trods Mørkets Harme,
I Straale-Arme
Af Lys og Varme
Er Lykken klar!

Som Solen skinner i Foraarstid,
Og som den varmer i Sommerdage,
Al sand Oplysning er mild og blid,
Saa den vort Hjerte maa vel behage;
Trods Mørkets Harme,
I Straale Arme
Af Lys og Varme
Er Hjertensfryd!

Som Urter blomstre og Kornet gror
I varme Dage og lyse Nætter,
Saa Livs-Oplysning i høje Nord
Vor Ungdom Blomster og Frugt forjætter;
Trods Mørkets Harme,
I Straale-Arme
Af Lys og Varme
Er Frugtbarhed!

Som Fuglesangen i grønne Lund,
Der liflig klinger i Vaar og Sommer,
Vort Modersmaal i vor Ungdoms Mund
Skal liflig klinge, naar Lyset kommer,

Trods Mørkets Harme,
I Straale-Arme
Af Lys og Varme
Er Røsten klar!

Oprind da herlig til Fugletrøst,
Oplysnings-Sol med din Morgenrøde!
Syng, Ungdomsfugl, af dit fulde Bryst!
Thi Modersmaalet har Toner søde!
Trods Mørkets Harme,
I Straale-Arme
Af Lys og Varme
Er Dansken sød!

Som Dansken sejred en Sommerdag
Og jog at Marken de lede Trolde,
Nu sejre Lysets den gode Sag,
Hvor Løver føres i Hjerteskjolde!
Trods Mørkets Harme,
Med Straale-Arme
Af Lys og Varme
Vor Skole staa!

Vorherre vidner, at Lys er godt,
Som Sandhed elskes, saa Lyset yndes,
Og med Vorherre, som ler ad Spot,
Skal Værket lykkes, som her begyndes:
I Gyldenkarme
Skal Lys og Varme
Med Straale-Arme
For Styret staa!

Bernhard Severin Ingemann

fødtes den 28. Maj 1789 i Torkildstrup Præstegaard paa Falster. Han kom ved Faderens Død til at gaa i Slagelse Latinskole og blev Student 1806. Oehlenschlägers Digtning gjorde saa stærkt Indtryk paa ham, at han opgav sit Embedsstudium, Juraen, for at hellige sig Digtekunsten. Hans første Arbejder blev vel modtagne med stort Bifald, men led dog af saa mange Mangler, at de fremkaldte en skarp Kritik, især fra J. L. Heibergs Side, efter Opførelsen af Ingemann's Sørgespil „Blanca“ 1816. I. var da saa heldig at kunne gjøre en lang Udenlandsrejse, som gav ham mere Blik for Livet og Virkeligheden, og trængte Fantasteriet og Sentimentaliteten tilbage. 1822 blev I. Lektor i Dansk i Sorø, og her vakte de historiske Minder Lyst hos ham til at blive Danmarks Walter Scott. Heraf fremgik den Række historiske Romaner, som trods deres mangelfulde historiske Korrekthed dog ved deres Livfuldhed og Naivitet er blevet hele Folkets Fælleseje og har gjort I. til den mest læste danske Forfatter. Desuden udgav han en Række „Æventyr og Fortællinger“, mest behandlende middelalderlige og fantastiske Æmner, især hentede fra Folkeovertroen. Højest naaede I. dog som lyrisk Digter, især som Salmedigter. Hans Morgen- og Aftensange høre til de skjønneste religiøse Sange i den danske Literatur, og alle hans Salmer er prægede af den Mildhed og Kjærlighed, som dannede Grundtrækket i hans egen Natur. Ingemann vedblev i høj Grad at være modtagelig for Udvikling, og i sin høje Alder skrev han en Række Prosafortællinger, som kom Virkeligheden langt nærmere paa Livet end noget af hans tidligere Arbejder havde gjort. Blandt disse Fortællinger bør især nævnes „Christen Blok's Ungdomsstreger“ og „Landsbybørnene“, som Forf. selv kalder en „Nutidsroman“, der begge udmærke sig ved ungdommelig Friskhed og en ellers i Ingemann's Digtning kun lidet fremtrædende humoristisk Sans.

I de sidste Aar før sin Død udgav Ingemann kun religiøse Arbejder. Han døde den 24. Februar 1862 i sit kjære Sorø, op ad hvis Klosterkirkes Mur hans Grav findes.

Aftensang.

Den skjønne Jordens Sol gik ned;
Men Stjerneskarerne funkle.
En større Verdens Herlighed
Nedglimter nu i det Dunkle.

Al Verden som en Kirke stor
Bag Sky sig hvælver foroven;
I Templets Krog Guds grønne Jord
Er skjult som et Blad fra Skoven.

Paa mindste Blad i største Skov
Har glade Skabninger hjemme;
Hvor Liv sig rører til Guds Lov,
Det mindste han ej vil glemme.

Gud! i din Haand alt stort er smaat,
Men kjært det mindste tillige.
Den Barnesjæl er bjerget godt,
Som skjuler sig i dit Rige.

Auspicier.

Ravnen flyver med Skrig mod Val,
Varsler om blodig Leg,
Sænker sin Vinge mod Dødens Dal;
Den er saa sort som Beg.

Svanen glider paa Flodens Spejl,
Mægtig og stolt at se;
Svanen udspiler sit Vingesejl;
Det er saa hvidt som Sne.

Ravnen drømmer saa mørk en Drøm,
Skriger om Død og Grav;
Svanen drømmer paa Flodens Strøm,
Ser mod det evige Hav.

Sorte Fugl fra Aadslernes Grav!
Hvi gjør du Sjælen trang?
Hvide Fugl fra det store Hav!
Lær mig din Svanesang!

Guldfloden.

Der strømmer en Flod mod det evige Hav,
Med Kraften, helt underfuld;
Hver Bjergets Malm i dens Bølgegrav
Dens Strøm forvandler til Guld.

Den Guldflod strømmer mod Evigheds Hav
Fra Livets Paradiskyst;
Den bruser med Kraften, Guddommen gav,
Dybt gjennem Naturens Bryst.

Den strømmer i alle Naturer ind,
Hvor Guddomslivet end bor:
Dens Strøm forvandler i Menneskets Sind
Til Himmel den sorte Jord.

Den bruser gjennem Digterens Bryst
Med Livets evige Klang:
Hver Sorg den forvandler til Vemodslyst,
Hvert Suk til smeltende Sang.

Selv Stenen, der knuged med Bjergevægt,
Opløses til gyldne Gran;
Forklaret, bortsvømmer Stenenes Slægt
I Livsstrømmens Ocean.

Strøm, Guldflod, strøm mod det evige Hav,
Med Kraften, helt underfuld!
Hver Livets Malm i din Bølgegrav
Omsmelt til det lutrede Guld!

Holgers Sang om Livet.

Af Digtcyclen „Holger Danske“.

Der springer en Kilde ved Livstræets Rod:
i Verdenshavet strømmer Udødeligheds Flod;
og Havet ej ældes og Jordens grønne Ø
hver Sommer staar fornyet i livsgrønne Sø.

En Draabe kun af Kilden, hvor først den udsprang!
En Blomst kun af Grenen, hvor Livets Æbler hang!
Og Haaret aldrig graaner, og Sindet bli'r ej tungt;
men Hjertet gløder evig lyksaligt og ungt.

Hvor Livskilden springer, didhen staar min Hu.
Hvor Livstræet blomstred, der blomstrer det endnu.
Se frem men ej tilbage! Hvad Sjælen attraar,
maaske dog en Gang under Solen du naar.

Men naar under Solen ej Sjælen, hvad den vil —
saa er der andre Sole og andre Stjerner til.
Og slukkes alle Sole og Stjerner en Gang —
dog Livets Kilde springer, hvor evig den sprang.

Johannes Carsten Hauch

fødtes den 12. Maj 1790 i Frederikshald, hvor Faderen, der var dansk, var bosat som Amtmand og havde giftet sig med en norsk Dame. Efter Moderens Død 1802 kom Hauch til Danmark, hvor Faderen imidlertid havde faaet Embede. Han gik i Skole i Kjøbenhavn og deltog endnu som Skolediscipel som Frivillig i Forsvaret 1807 og i Udfaldene i Classens Have. Aaret efter blev han Student, og delte nu sine Interesser mellem Naturvidenskaberne og Poesien, paavirket i første Retning af H. C. Ørsted og i anden af Oehlenschläger. Under Baggesens literære Fejde mod denne tog han ivrig Del som en af den nye, romantiske Retnings Forkæmpere. Han nærede dog ingen fast Tro til sine digteriske Evner og kastede sig derfor udelukkende over Naturvidenskaberne, tog Embedsexamen og Doktorgrad og rejste i 1821 for et Stipendium til Syden. Her blev hans ene Fod syg og maatte sættes af ovenfor Ankelen. Under de legemlige Smerter og det ensomme Sygeleje søgte han sin Trøst i Poesien. Han skrev paa Ischia Digtet „Hamadryaden“ og Sørgespillet „Bajazet“ samt i Rom de dramatiske Arbejder „Tiberius“ og „Gregorius VII“. Omsider efter 6 Aars Fraværelse vendte H. hjem og blev ansat ved Sorø Akademi. Herfra skrev han flere polemiske Arbejder mod J. L. Heiberg, som efter Baggesens Død fortsatte dennes Kritik af Oehlenschläger. Efter flere mindre heldige dramatiske Arbejder forsøgte H. sig i Romanen. 1834 udgav han anonymt „Vilhelm Zabern“, dernæst udkom „Guldmageren“, „En polsk Familie“, „Slottet ved Rhinen“, „Robert Fulton“ og i 1860 „Charles de la Bussière“. Disse Arbejder gjorde Digteren populær, og hans følgende dramatiske Arbejder, bl. a. „Svend Grathe“, „Søstrene paa Kinnekullen“, „Marsk Stig“, „Kongens Yndling“, gjorde megen Lykke. 1846 blev han Professor i nordisk Literatur i Kiel, og 1851 blev han Oehlenschlägers Efterfølger som Professor i Æsthetik, i hvilken Egenskab han udgav flere Bind literære Afhandlinger. Hans egen digteriske Produktion syntes at flyde rigere med Aarene; i 1861 udgav han en udmærket Samling „Lyriske Digte og Romancer“, 1864 „Fortælling om Haldor“ og inden sin Død to Bind Erindringer.

H. døde paa en Udenlandsrejse den 4. Marts 1872 i Rom, paa hvis protestantiske Kirkegaard hans Støv hviler.

Dyvekes Sang.

Af „Vilhelm Zabern“.

Naar Skytten udsender den hvasse Pil,
Maa Fuglen i Luften dale;
Han bad mig sejle vel hundrede Mil
Til sine forgyldte Sale.

I Bølgen svømmer med Dødens Mod
Den Fisk, der med Angelen leger,
De gøde mit strømmende Hjerteblod
I Kongens forgyldte Bæger.

En Ørn opstiger bag salten Sø,
Dens Vinger er altfor sorte;
Hvo bygger det Skib, der fra Verdens Ø
Kan sejle til Himmerigs Porte?

Foroven glimter det højeste Tag
Med Perler og Guld uden Lige,
At falde derfra er slet ingen Sag,
Men vanskeligt did at stige.

Dødens Genius.

O, Du, som græder, visk din Taare bort!
Og Du, som sørger, husk, din Sorg er kort!
Thi Du har Ro, naar Hjertet stille staar,
Og Dødens Engel læger dine Saar.

Ja, skjønt i Graven falmer Fyrstens Dragt,
Og skjønt kun Ormen der har Kongemagt,
Saa frygt dog ej, naar med et ydmygt Sind
Du ad den mørke Hvælving vandrer ind.

Thi hvad Du virker i din bedste Stund
Hvad Pigen aner i den dunkle Lund,
Hvad Orglet vækker med sin dybe Klang,
Hvad Barnet skuer i sin Drøm saa lang,

Og hvert et Ord, der skjænker Livet Trøst,
Hvert ædelt Forsæt, hver uskyldig Lyst,
Hvert saligt Blund i Kjærlighedens Arm,
Hvert dejligt Billed af en Digterbarm,

Det er kun Frø, der synker i mit Skjød,
Og som Du skue skal, naar Du er død,
At staa som Blomster i en evig Krans,
Mens Gravens Bølge skjænker dem sin Glans.

Thi al den Graad, der randt i Støvets Land,
Den vorder her et dybt og dejligt Vand,
Hvis Dug forfrisker mine Blomster smaa,
Hvis klare Bølger ingen Storm kan naa.

I dem fornyes hver Erindring blid,
I dem fornyes selv den gamle Tid,
Derfor i dem sig bader hver en Mø,
Og sukker henrykt: Det er sødt at dø.

Af Bølgens Dyb sig hæver mangen Strand,
Hvor milde Blikke vinke Dig til Land,
Der sidder Elskeren sin Elskov nær,
De bedste Drømme drømmes atter her.

Og hver en Ven, for hvem din Taare randt,
Selv den, Du elsked, som Du hist ej fandt,
Den finder Du, hvor Dødens Bølger ler,
Og hvis I vil, I skilles aldrig mer.

Og Alfer leger under Rosens Tjørn;
Det er de mindste, lykkeligste Børn,
Hvis Blik jeg slukte, før de kunde se,
Hvis Mund jeg lukte, før den kunde le.

Og Ynglingskarer, Oldingskygger graa,
Og skjønne Piger, længstforglemte Smaa,
Og Helteslægter fra den svundne Tid,
Paa tusind Veje samler jeg dem hid.

Og Mænd og Kvinder, spredt fra Syd til Nord,
Uhyre Aander fra en anden Jord,
Og de, der sildigst sprang af Tidens Strøm,
De mødes her med Oldtids ældste Drøm.

Og Nattens Billeder bag Fjeldets Mur,
Ufødte Fostre af en vild Natur,
Og blege Larver uden Sjælens Liv,
De flagre her som Taager mellem Liv.

Men hine Væsner, der ved Kunst blev til,
Der hist Dig syntes kun et Skyggespil,
De her som Stjerner paa min Himmel staar,
Og vinde Liv, hvor Jordens Dragt forgaar.

Dog uden Ende løber Dødens Vej,
Ved fjerne Verdner selv den standser ej,
I Evighedens Ring den taber sig,
Og kun dens Indgang kan jeg vise Dig.

Trøst i Modgang.

Vender sig Lykken fra dig
Bli'r du i Støvet traadt,
Og bli'r af Fjender spottet,
Af Venner selv forraadt,

Du skal det lidet agte,
Naar du dig selv ej sveg,
Vi sendtes hid til Arbejd
Og ej til Lyst og Leg.

Men hist, hvor Aander svømme,
Paa Mælkevejens Hav,
Hvor Livets hvide Svaner
Opstaa af Tid og Grav,

Der skal det aabenbares,
Hvad du har tænkt saa tit,
At den skal højest glædes,
Som allermest har lidt.

Thi Smerten er kun Vrangen
Af Salighedens Dragt.
I Dybets dunkle Kilder
Spejler sig Lysets Pragt.

Sangfuglen.

I Skoven synger den vilde Fugl
Saa langt fra den banede Sti,
Dog Mængden kjender den ikke,
Den kommer ej der forbi.

— „Og kjender end Mængden mig ikke,
Det skal ej forstyrre min Fred,
Saa højt vil jeg hæve min Stemme,
At Vaaren skal smile derved.

Saa højt vil jeg hæve min Stemme,
At den kan til Himlen naa,
Og høres af Skovens Alfer
Og alle de Fugle smaa.

Og høre mig Skovens Alfer,
Da svigte mig Tonerne ej,
Og naar jeg har endt mine Sange,
Saa kan jeg flyve min Vej.

Og naar jeg har endt mine Sange,
Og naar mine Unger har Fjer,
Da flyver jeg til et bedre Land,
Da synger ej her jeg mer.

Da flyver jeg til et bedre Land
Ved Stjernernes natlige Glans
Hvor Vaaren evindelig fletter
En aldrig visnende Krans."

Sang ved Naturforskermødet 1860.

Naturens ædle Dyrker begjærer ej den Krans,
Der falmer i Tidernes Vande,
Han agter kun og elsker og søger den Glans,
Der lyser fra Evighedens Strande.

Og Ørkenens Veje, de standse ej hans Fod,
Ej Vindenes dræbende Skare,
Og Ispolens Aande, den kuer ej hans Mod,
Han andser ej Savn eller Fare.

De mægtige Skikkelser i Verdens ældste Grav,
De Rædsler, som Bølgedybet gjemmer,
De blinkende Verdner i Mælkevejens Hav,
Og Afgrundens vældige Stemmer:
Og Rosernes Rødmen og Nattergalens Sang,
Men Skovduen reder sit Leje,
Og Døgnfluens Flagren og Himmellysets Gang,
De vise ham den Eviges Veje.

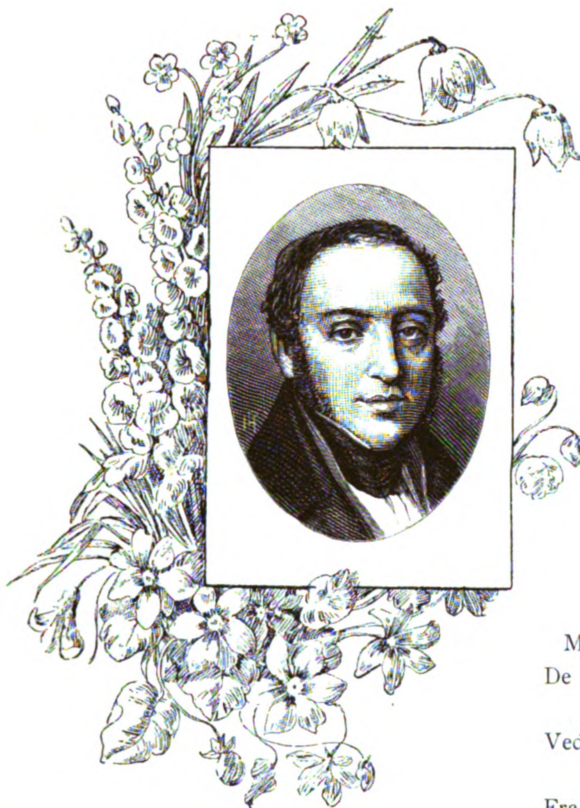
Og Stjernedybets Gaader, dem grunder han ud,
Ej Tidernes Lænke ham fanger,
Og Lynet han tvinger at vorde Tankens Bud,
Og Dampen er hans dristige Ganger.

De rigeste Skatte han finder under Muld,
Hans Aand gjennem Afgrunden vanker,
Han skjænker dem til Verden, han lønnes ej med Guld,
Hans Løn er de evige Tanker.

De Tanker, der flyve som Svaner over Sø,
Til Under for de fjerneste Lande,
Og aldrig kan ældes og aldrig kan dø
Og sænkes i Glemselens Vande.

Johan Ludvig Heiberg

var Søn af den bekjendte Forfatter P. A. Heiberg, som paa Grund af politiske og satiriske Skrifter i 1799 forvistes fra Danmark. Johan Ludvig var da kun 8 Aar gammel, idet han var født den 14. Dec. 1791. Moderen var Thomasine Christine Buntzen, som efter sin Mands Landsforvisning lod sig skille fra ham og ægtede den svenske Baron Gyllembourg-Ehrensvärd. 1809 blev han Student og lagde sig nu kun efter frie Studier, især Æsthetik. 1813 udgav han to Skuespil „Don Juan“ og „Pottemager Walther“, polemiserede i de følgende Aar dels mod Ingemann dels mod Grundtvig, tog Doktorgraden 1817 og udgav samtidig et romantisk Drama „Dristig vovet, halvt er vundet“, samt kort efter „Psyche“, et mythologisk Stykke. Efter tre Aars Ophold i Paris, blev han 1822 Lektor i Dansk ved Kieler Universitetet, hvor han især lagde sig efter Hegels Filosofi, som han satte megen Pris paa. Imidlertid arbejdede han ogsaa paa at omplante den franske lette dramatiske Digtart Vaudevillen paa dansk Grund, og dette lykkedes over Forventning. 1825 opførtes „Kong Salomon og Jørgen Hattemager“ under stormende Bifald, og efter den fulgte en hel Række, bl. a. „Aprilsnarrene“ og „Recensenten og Dyret“, „De Uadskillelige“ og „Et Æventyr i Rosenborghave“. 1827—30 udgav han „Kjøbenhavns flyvende Post“, et kritisk æsthetisk Tidsskrift. 1828 digtede han „Elverhøj“, egentlig et Festspil til Kongehusets Forherligelse. I de følgende Aar skrev han Vaudevillerne „Kjøge Huskors“, „De danske i Paris“ og „Nej“, desuden Æventyrkomedien „Alferne“ og 1840 „Syvsoverdag“, ligesom Elverhøj et Lejlighedsstykke, men af høj poetisk Værd. I 1841 udkom „Nye Digte“ med Romancecyklen „De Nygifte“, hvis vemodig-rørende Karakter danner en mærkelig Modsætning til Forfatterens sædvanlige, spøgende Tone. Fra samme Aar skriver sig ogsaa den aandrige Komedie „En Sjæl efter Døden“. 1842 begyndte H. Udgivelsen af „Intelligensblade“, hvis konservative Karakter gjorde ham mindre populær i den stærkt liberale Hovedstad. I nogle Aar hengav han sig mest til astronomiske Studier og i Aarene 1849—56 var han Teaterchef og kom som saadan i hæftig Strid baade med Kunstnere og Publikum. Den 25. August 1860 døde han som Teatercensor. Hans efterlevende Hustru var Skuespillerinden Johanne Louise Heiberg, født Pätges, død 1890.

Afrejsen.

Slutning
af „De Nygifte."

Frederik.

Sadl op min Hest og træk den frem!
Jeg vil ud i Verden ride;
Ej mer jeg bliver i mit Hjem,
For at savne, længes og lide.

Afsted! afsted! Min Hu staar til
De vilde, fremmede Lande;
Ved høje Bjerge skilles jeg vil
Fra mit Hjem og ved dybe Vande.

Du Stork, som gjennem Luften gaar,
Laan mig din brede Vinge!
Du Lærke, som under Skyen slaar,
Lad din Sang i mit Hjerte klinge.

Marie! Vilhelm! Jeg skilles fra Dem,
Nu rider jeg bort, naar De kjører;
Øde bliver mit Ungdomshjem,
Og fra mig vist aldrig De hører.

Men naar Jorden er kastet over os tilsidst,
Som idag over min stakkels Moder,
Da skal vi hos Ham mødes forvist,
Som er vor Gud og vor Broder.

Et Haandtryk, Wilhelm! det er Afskedsbud . . .
Marie! Deres Haand De mig række!
Jeg trykker et Kys paa dens Liljehud . . .
Lad Kysset Dem ikke forskrække!

O lad mig holde den en liden Stund!
Tilgiv mig denne Dvælen!
Lad mig fæste den til min brændende Mund!
O kunde jeg udaande Sjælen!

Nu slipper jeg den strax; und mig min Lod;
Betragt mig ikke saa bange!
O var der dog en dræbende Braad
Hos denne skinnende Slange!

Marie! se, jeg giver Dem den
Tilbage, med Taarer vædet! —
Og nu afsted! i det Fjerne hen!
Lad mig fly fra Dem og fra Stedet!

Der kommer Deres Vogn, nu stiger De derop,
Og jeg til Hest for at ride.
Farvel, farvel! — Galop, Galop!
Ud i Verden den vide!

Wilhelm.

Beklag, Marie den unge Mand!
Til Dig har han sat sit Hjerte,
Jeg længe mærket har, at han
Led af forelsket Smerte.

Men hidtil har jeg det ikke sagt,
Du skulde det først erfare,
Naar Vejen var tilbagelagt,
Naar i vort Hjem vi vare.

Marie.

Saa du tror, du lærer mig noget Nyt?
Jeg selv ej skulde det mærke?
Har du glemt forleden vor Dispyt
Og mine Anelser stærke?

Wilhelm.

Hvordan? du mente? . . .

Marie.

Tal ej derom!
Jeg drømmer endnu, skjønt vaagen;
Jeg har drømt fra den Stund, jeg hertil kom,
Og nu først spreder sig Taagen.

Wilhelm.

Drømmen er glemt, Solen herned
Skinner gjennem Bøgetoppen.

Marie.

End ser jeg Støvet i Rytterens
Fjed,
End hører jeg fjernt Galoppen.

Wilhelm.

Vær uden Frygt, min unge
Viv!
Paa Hjulet din Fod du sætte!
Jeg holder Armen om dit Liv,
Skal op i Vognen dig lette.

Nu sidde vi sammen, vi er ene,
vi er fri;
Vil du taale min Haand under
Kaaben? —
Kjære Postillon! blæs din Me-
lodi!
Fremad! Verden er os aaben.

Vexelsang af „De Uadskillelige“.

1.

Poul.

Hvis nogen erfared vor kjær-
lige Flamme,
Da bleve vi sagtens for Verden
til Skamme!
Da vilde man sige: Se til ham,
den Kadet!
Han har alt en Kjærest; det
klæder ham net!

2.

Caroline:

Og uden Barmhjertighed vilde
man sige:
Hvad gaar der af hende, den
tossede Pige?
Hun gaar end i Skole, hun er
ej konfirmeret,
Og har sig dog alt ved sit For-
hold blameret.

3.

Poul.

Men hvorfor er Elskov os tvende
forbuden?
Man siger, et Barn er jo Kjær-
lighedsguden.
Just derfor vel byder han os
ind til sin Fest,
Thi de, som er lige, de lege
jo bedst.

4.

Caroline:

Og er vi for unge, hvad siger
saa dette?
Den Fejl kan vi sagtens med
Aarene rette.
Men er man for gammel til
Gud Amor at naa,
Man er inkurabel, og hvad gjør
man saa?

Ludvig Adolf Bødtcher

fødtes den 22. April 1793 i Kjøbenhavn, blev Student fra Borgerdydskolen 1812 og blev Aaret efter Cand. phil. De følgende Aar blev dog ikke helliget Studierne, men derimod Selskabelighed, Dilettantkomedie og Skriverier. Ved Faderens Død 1824 arvede B. netop nok til at kunne tillade sig en Udenlandsrejse og iøvrigt indrette sig paa at leve et tarveligt men ganske uafhængigt Liv. Han drog da syd paa til Italien, hvor han tilbragte 11 Aar, mest i Rom. Her omgikkes han især Thorvaldsen, og det skyldes i høj Grad B., at den store Kunstner besluttede at skjænke Kjøbenhavn alle sine Kunstskatte. Han fulgte med Fregatten „Bellona“, som overførte en Del af disse, og blev fra nu af i Hjemmet. B. døde den 1. Oktober 1874 som Pebersvend; han havde aldrig helt forvundet det Tab, han i Ungdommen led, ved at hans Forlovede pludselig døde. Først i Aaret 1856 samlede B. sine hidtil sprede Digte i et lille Bind, som senere oftere er optrykte. Efter hans Død udkom „Sidste Digte“, er lille Efterslet af hans stemningsfulde men sparsomme Produktion.

Skjulte Kræfter.

Ej nogen Tanke,
klædt i Ord
Gaar paa sin Livs-
flugt rent til
Grunde, —
Om end dens Vej
er uden Spor,
En evig Virken i
den bor,
Den hendør ingen-
lunde:
Den kæmper med,
naar det er Tid,
Hvis den er god — for
Lysets Strid,
Men var den ond, gaar
den at stride
For Dybets Aand paa
Mørkets Side.

I Lunden.

(Romance.)

Jeg spejded i den grønne Lund:
Han kom saa kjæk og glad —
Hans Stemme klang, hans friske Mund
Slog Smeld i Lindetræets Blad: —

Jeg gik bag Bøgens Hang i Skjul,
Did styred han sit Skridt,
Og skar et Navn i Træets Bul,
Et Navn — og det var mit!

Farvel, min Elskovs Morgengry!
Saa salig, ak saa kort;
Med Torden steg den mørke Sky
Og kaldte Danmarks Sønner bort; —
Han gav sit unge Bryst til Skjold,
Da Lynet flammed nær:
Han stod paa Thyras gamle Vold —
Jeg saa ham aldrig mer!

Nu drages lønlig al min Sjæl
Til Lundens dunkle Sal —
Der hører jeg i stille Kvæld
De søde Minders Nattergal:
Jeg drømmer om hans aabne Favn
Og om hans Øjne blaa, —
Jeg stirrer paa mit eget Navn,
Men — hans jeg tænker paa!

Philosophen.

Det er en Gjæring, paastaar man i Tiden,
Maaske! men se, min Vin blev sjelden sur,
Naar Flasken altid kjønt blev lagt paa Siden, —
Sligt applicerer jeg paa min Natur:
Jeg ligger rolig, selv naar jeg ej sover,
Og haaber nok, min Gjæring skal gaa over.

Jeg har en Ven, og én er nok i Grunden,
Han er min Damon, jeg hans Pythias,
Vi snakke smukt hinanden efter Munden
Og tørne sammen kun med vore Glas:
At gaa i Døden for mig, jeg ej beder,
Men han maa gaa sin Vej, naar han mig kjeder.

Min Glut er trind, og Brystet dejlig hvælvet;
Hvad Farven angaar, — hver Kulør mig huer,
Er Øjet blaat, jeg flux „en Himmel“ skuer,
Men i det sorte ser jeg intet Helved:
Stor eller lille — Sligt jeg ikke ændser,
Min Kjærlighed, — den er foruden Grændser!

Til hvem jeg regnes, de Servile, Liberale?
Jeg staar paa denne Korsvej uden Kval;
Min Mening er: den regnes blandt de gale,
Som ikke mod sig selv er Liberal!
Hver faar sit Kors, dog — hvordan Sagen stilles,
Vil jeg dog bære helst paa de Serviles.

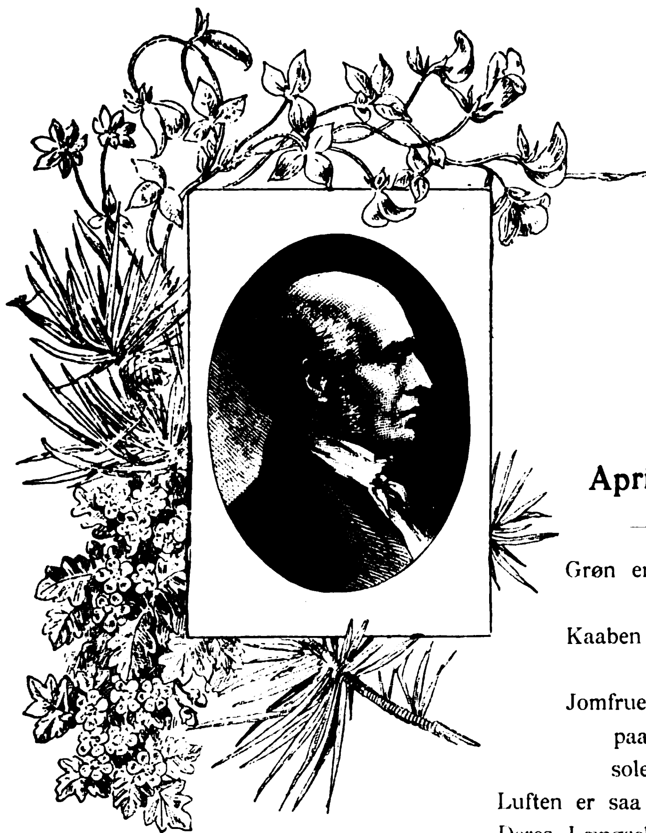
Hvad Folk hverandre hviske vil i Øret,
Naar jeg er død, mig volder ingen Ve,
Distancen er for lang, til jeg kan hør'et,
Jeg strækker mig i Skyens Kanapé;
Og skulde Tingen blive mig for broget,
Jeg trykker Skyen og la'er falde noget!

Saaledes lever jeg foruden Sorger
Med god Samvittighed min Dag og Nat,
Jeg er i Kjøbenhavn en gammel Borger,
Som svarer sine Tynger og sin Skat;
Og jeg har Penge, — derfor vil nok Præsten
En Gang ved Graven Jer fortælle Resten.

Poul Martin Møller

fødtes den 21. Marts 1794 i Uldum Præstegaard ved Veile. Ved Faderens Forflyttelse kom Drengen til Nakskov og blev Student fra Nykjøbing Skole 1812. Skjønt han langtfra var nogen Læsehest, tog han dog theologisk Examen paa 3 Aar. Hans Tid optoges nu af Manuduktioner og Skribentvirksomhed. Han offentliggjorde en Del Digte og deltog med Iver i at forsvare Oehlenschläger mod Baggesen, hvis Digt „Der var en Tid, da jeg var meget lille“ han parodierede i Digtet om „Jenses Lidenhed“. Derpaa vilde han studere Græsk og Latin, og for at faa Ro hertil tog han en Plads som Skibspræst paa en Kinafarer. Denne Rejse har han senere beskrevet, og under Vejs skrev han flere smukke Digte bl. a. „Rosen blusser alt i Danas Have“.

Ved sin Hjemkomst blev han Adjunkt i Kjøbenhavn, vedblev at skrive enkelte Digte samt oversatte Homers Odyssés sex første Sange. 1826 drog han til Kristiania, hvor han var blevet udnævnt til Lektor i Filosofi, som han i de senere Aar havde lagt sig meget efter. Her befandt han sig dog altfor langt borte fra det aandelige Liv, han var vant til at færdes i, og da han havde den Sorg at miste sin unge Hustru, som han havde ægtet i 1827, søgte han tilbage til Kjøbenhavn. Her fik han 1831 en Professorplads, og giftede sig atter 1836. Da hans Gage kun var ringe, maatte han give Informationer. Der blev kun liden Tid til literære Sysler, og hans Helbred blev svagt. Den 13. Marts 1838 bortreves han i en Alder af kun 44 Aar, uden at have faaet Tid og Ro til at indfri ret mange af de rige Løfter, hans store Begavelse havde givet.

Aprilvise.

Grøn er Vaarens
Hæk,
Kaaben kastes
væk,
Jomfruer sig alt
paa Volden
sole;
Luften er saa smuk,
Deres Længselssuk
Kjendes let paa deres
Silkekjole.

Nu har Viben Æg,
Pilen dygtig Skjæg,
Og Violen smaat paa Volden
pipper;
Gaasen sine Smaa
Lærer flittig gaa,
Skaden vindigt med sin Hale
vipper.

Svenden med sin Brud
Gaar i Haugen ud,
Paa de grønne Sko hun synes
danse;
Ak, hvor hun er let!
Foden er saa net.
Pogen sælger til dem grønne
Kranse.

Storken er saa travl
Højt paa Bondens Gavl,
Og de røde Fødder Næbet slibe;
Høkren med sin Viv
Gaar for Tidsfordriv
Med sin sølvbeslagne Merskums-pibe.

Hulde Piger smaa,
Røde, hvide, blaa,
Sende deres Blikke rundt som Pile;
Og som Krigerflag
I det kjælne Slag
Silkebaand fra Liljenakken ile.

Aftnen driver paa,
Mens de Skjønne gaa,
Bare de dem ikke skal forkøle.
Hvilken yndig Strøm!
Barmen bli'r saa øm,
Man mit Hjerte kan paa Vesten føle.

I den tavse Nat,
Som en stor Dukat,
Maanen stænker Guld paa alle Grene.
Ak, de Skjønne svandt
Jo fra hver en Kant, —
Det er tungt, man skal gaa hjem alene.

En Rekonvalescent.

Jeg tvende Somre laa paa Puden
Og legte med min Klokkestreng,
Med lange Klæder ned for Ruden
Og Vaagekonen ved min Seng.

Men Livet over Døden sejred;
Jeg, som blot Kalk og Vægge saa,
Min anden Fødselsfest har fejret,
Kan atter mellem Blomster gaa.

Ud i det Grønne nu jeg flytter
Fra den forhadte Lænestol,
Og med min svage Haand be-skytter
Mit Øje mod den blanke Sol.

Skjønt evig ung Naturen smyktes
Favr, som en Jomfru, hver en Vaar,
Den aldrig mig saa yndig tyktes
Som nu, da Liv jeg atter faar.

Jeg ser igjen den danske Sommer
Og aander Livets friske Duft,
Og hører, Fluesværmen brummer
Højt i den rene Foraarsluft.

Hist over Spiret Solen sejler,
Mildt ler den til den blege Mand,
Den sig i mine Knapper spejler
Saavelsom i det klare Vand.

Hin Sol, som farved Adams Palmer,
Den brænder endnu lige skjøn,
Og Fuglen synger samme Psalmer,
Og Linden stander lige grøn.

Naturen evig er den samme,
Men aarlig slappes Mandens Knæ;
Selv den, hvis Luer højest flamme,
Er kun et Blad paa Livets Træ.

Som Løvet, der paa Bøgen grønner,
Fra Moderstammen har sin Saft,
Saa drager hver af Støvets Sønner
Af en usynlig Rod sin Kraft.

Ja, Livet blusser, Livet daaner,
Snart er man Ørn, snart er man Kryb,
Alt som os mer og mindre laaner
Hint Livets rige Kildedyb.

Christian Winther

fødtes den 29. Juli 1796 i Fensmark Præstegaard i Sydsjælland. Moderen blev tidlig Enke og giftede sig fire Aar efter Mandens Død med Sognepræst Rasmus Møller fra Lolland, som var Enkemand og hvis Søn, den senere Digter Poul M. Møller, saaledes blev Christian Winthers Stedbroder. De to Drenge gik sammen i Nykjøbing Skole, hvorfra han dog først blev Student 1816. Ikke heller med Studierne ved Universitetet forhastede han sig, idet han først 1821 fik theologisk Examen. Imidlertid havde han taget livlig Del i hin Tids Studenterliv og Selskabelighed. Her havde han ofte gjort sig bemærket ved sit digteriske Talent, og hans Navn saas jævnlig i Bladene. 1828 udgav han sin første Bog, „Digte“, som senere har oplevet 6 Udgaver, hvad der for lyriske Værker er en Sjældenhed. Især beundrede man de fine sjællandske Naturstemninger og de under Titlen „Træsnit“ givne versificerede Smaa-Idyller fra Landlivet og dets Erotik. 1835 kom efter en længere Rejse i Syden en ny Samling: „Nogle Digte“, 1839 „Sang og Sagn“, 1843 „Digtninger“, hvilke sidste indeholde de første af Digtene „Til En“, hvor W. indvier Læseren i sit eget Kjærlighedsforhold. Ogsaa i ubunden Stil forsøgte Lyrikeren sig, og „To Fortællinger“ (1839) og „Fire Noveller“ (1843) vidne om, hvor heldigt Forsøget var. 1849 fulgte „Lyriske Digte“, som i de nærmest følgende Aar efterfulgtes af endnu et Par Digtsamlinger og nogle Fortællinger. Da først, i Aaret 1855, frembragte den allerede aldrende Digter sit Hovedværk „Hjortens Flugt“, det ungdomsfriske, stemningsfulde Digt, som siden da har oplevet over en halv Snes Oplag.

1865 udkom „Brogede Blade“, og 1872 endnu „En Samling Vers“; desuden Fortællingerne „I Naadsensaaret“ og „Et Vendepunkt“ (1876) i Digterens firsindstyvende Aar. Paa samme Aars næstsidste Dag sov den gamle Digter hen, fjernt fra det elskede Fædreland. Andre Forhold havde nemlig nødt ham til i adskillige Aar at opslaa sin Bolig i Paris. Hans Lig blev dog ført til Danmark og begravedes paa Holmens Kirkegaard i Kjøbenhavn.

Til En.

Hvor Skoven mest
var øde
I Skyggen dunkel-
grøn,
Der sad jeg med
min Elskte —
Med min Elskte
i Løn.

Der stod ej blaa
Violer
Og ingen Rose
rød,
Der pranged ingen
Lilje
Alt udi Skovens
Skjød.

Dog saa mit Øje Liljen,
Og Rosen rød det saa,
Dog kvæged sig mit Hjerte
Sødt ved Violens Blaa.

Der sang vel ingen Smaafugl,
Men alt var tyst og dødt.
Dog klang det for mit Øre
Saa usigelig sødt.

— Og blev Alverden øde
Og misted Liv og Lyst,
Hun ved min Side skabte
Alverden i mit Bryst.

Til min Læser.

Min Musa svæver ej paa stærke Vinger
I dristig Flugt til høje Regioner;
Hun fremmed er, hvor Skræk og Rædsel troner,
Og sjælden sig fra lave Tue svinger.

Med sparsom Gunst kun af og til hun bringer
Sit søde Kys, og Længselen forsoner,
Og lærer mig de faa, de simple Toner,
Som ængstelig min Haand af Strengen tvinger.

Hun ligner mest en fattig Bondekone,
Der hist og her blandt Bukkar, Brombærranker,
Blandt Caprifolier, under Bøgens Krone,

Af Blomster, vilde Bær en Skat sig sanker,
Og smykker den saa godt, som hun forstaaer 'et, —
Men, ak! det er kun Vaar én Gang om Aaret.

Flyv, Fugl flyv!

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Vove!
Nu kommer Natten saa sort,
Alt ligger Sol bag de dæmrende Skove,
Dagen den lister sig bort;
Skynd dig nu hjem til din fjedrede Mage
Til de gulnæbede Smaa;
Men naar i Morgen du kommer tilbage,
Sig mig saa alt, hvad du saa!

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Bølge,
Stræk dine Vinger nu vel!
Ser du to Elskende, dem skal du følge,
Dybt skal du spejde deres Sjæl.
Er jeg en Sanger, saa bør jeg jo vide
Kjærligheds smigrende Lyst,
Alt, hvad et Hjerte kan rumme og lide,
Burde jo tolke min Røst.

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Rislen,
Kjærlighed kalder dig hjem;
Sæt dig nu kjønt mellem Løvbuskens Hvislen,
Syng saa din Kjærlighed frem!
Kunde, som du, jeg i Ætheren svømme,
Ved jeg nok, hvor gik min Flugt;
Jeg kan i Lunden kun sukke og drømme,
Det er min Kjærligheds Frugt.

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Vande,
Langt, langt bort i det Blaa!
Ensomt i Skoven ved fjerneste Strande
Ser du min Favre at gaa.
Gulbrune Lokker de flagre i Vinden,
Let er hun, rank som et Ax,
Øjet er sort, og Roser har Kinden,
Ak! du kan kjende hende strax!

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Brusen,
Dybt drager Natten sit Suk!
Træerne hviske med ængstelig Susen,
Hilse Godnat med et Buk!
Har du ej lyttet til mangefold Smerte
Selv hos den fjedrede Flok?
Sig et Godnat til mit bævende Hjerte,
Sig det, du ved det jo nok?

Længsel.

Jeg kunde slet ikke sove
For Nattergalens Røst,
Som fra de dunkle Skove
Sig trængte til mit Bryst.
Jeg aabnede Vinduet stille
Og stirred i Mulmet hen,
Og lod hver Elskovstrille
Mig synge om dig igjen.

Et Posthorn i det Fjerne,
Et Suk af Nattens Vind,
Et Glimt af en ensom Stjerne
Vakte mit stille Sind;
Dit Billed sagte hensvæved
Paa Nattens Baggrund huldt;
Mit Hjerte sitred og bæved
Længsels- og smertefuldt.

Min Tanke jeg dig sendte,
Jeg sendte dig mit Blik;
Ak, hvor mit Hjerte brændte,
At intet Svar jeg fik;
Kun Pust af Nattevinden,
Fra Grenen hist et Vink,
Den kolde Dug fra Linden,
Og Stjernens kolde Blink.

Du tænker vel, jeg har glemt dig?
Men tro mig, om du kan,
Jeg har i Hjertet gjemt dig,
Og skal over Gravens Rand,
Trods Dødens bitre Kulde,
Hinsides Livets Kyst
Bære dit Navn, det hulde,
Prentet dybt i mit Bryst.

Vintervisit.

Der var ingen Stjerne, førend
Han naaede til hendes Bo;
Men knap fik hun aabnet Døren,
Saa blinked ham venligt to.

Paa Havens falmede Tilje
Der var hverken Blomst eller Blad;
Men Rosen midt i en Lilje
Frisk paa hendes Kinder sad.

Der blussed ej nogen Drue
I Rankernes grønne Hus;
Men hun med sin Læbes Lue
Ham skjænked den sødeste Rus.

Det var — det Gud sig forbarme! —
Saa sørgeligt, koldt og saa raat;
Men i hendes favnende Arme
Han fandt det saa yndigt og godt.

Hvile.

Solen er slukket, Dagen forstummer,
Skyerne staa ved Himlens Rand.
Stjernerne smile; Drømme og Slummer
Favne i Stilhed Hav og Land.

Ak, naar min Dag nu snart er til Ende,
Kunde jeg da, som Blomsten der,
Hylle mit Hoved blødt og mig vende
Trygt mod det unge Morgenskær.

I Hjemmet.

Vildt flyver Høg
Over Land, over Vove,
Tavs sidder Gjøg
I de brogede Skove;
Høstvinde drysser
Blade paa Dysser
Hisset hvor Oldkæmper sove.

Her kan jeg frit
Aande Luft i min Lunge,
Alt her er mit,
Og om alt tør jeg sjunge;
Vandre i Drømme
Stærke og ømme,
Høre, hvor Bølgerne runge.

Glemme jeg vil,
Hvor mit Hjerte har sitret,
Strengenes Spil
Var forstemt og forbitret;
Tanker og Sange
Sløve og bange
Sad de som Slaver bag Gitret.

Hæv dig, min Sang,
Paa din klangfulde Vinge;
Fædrenes Vang
Du en Hilsen skal bringe;
Huldt gjennem Dale
Tonernes Tale
Smelte og jublende klinge.

Sonet.

Som naar en Draabe, født i Morgenrøden,
Selv i sit Fald med tusind Farver praler,
Og blank i Muslingdyrets Barm neddaler,
Som ubevidst modtager Ætherføden;

Og føler snart saa stærkt en indre Gløden,
At Skallen sig som Himmelbrune maler,
Men dog sin Skat med Livet dyrt betaler,
Thi Perlen bliver moden først med Døden; ---

Saaledes er min Elskov i mit Hjerte
En himmelsk Draabe, der med alt det søde,
Som Jord og Hav og Eden har i Eje,

Fortærer Livets Kraft, men trods sin Smerte
Dog lader mig i hellig Vellyst gløde,
Indtil den strækker mig paa Gravens Leje.

Naar kommer Høsten?

Naar Pidsken den knalder,
Og Posthornet skralder,
Og kalder Studenten, din Kjærest, herfra,
Naar Vognen forsvinder,
Og Taaren den rinder,
Mit søde, lille Hjerte! hvad tænker du da?

Du sidder bag Rude,
Og lytter histude
Til Klangen, som døves af susende Vind;
Snart intet du hører,
Dit Øje du tørrer,
Mit søde, lille Hjerte! og tørrer din Kind.

Naar Storkene rejser,
Og Asteren knejser,
Og viser med Pral os sit stribede Blad,

Jeg kommer tilbage, —
Saa stands da din Klage!
Mit søde, lille Hjerte! Du skal
være glad!

O! græd dog ej mere!
Gaa ned ad spadsere,
Hvor Kirsebærtræet neddrysser
sin Pryd;
Der var det, vi lovte
Hinanden saa ofte,
Mit søde, lille Hjerte! al
Elskovens Fryd.

Jeg sidder ved Kroen
Hos Bækken paa Broen,
Og skriver dig Vers, imens
Aftnen er smuk;
I Bølgernes Rinden
Og Luften i Linden,
Mit søde, lille Hjerte! jeg hører
dit Suk!

Og alt som du sukker,
Jeg tænker, du plukker
En blomstrende Stjerne med
Fingren itu!
„Han elsker af Hjerte,
Med Længsel og Smerte!"
Mit søde, lille Hjerte! hvad
tænker saa du?

Lad Blomsterne alle
Kun visne og falde,
Snart Høsten frembærer i Kjor-
telens Flig
Af Frugterne søde
De gule, de røde,
Mit søde, lille Hjerte! for dig
og for mig.

Dem skal vi saa plukke,
Og alle de smukke,
Al Høstgudens Rigdom skal
du nyde hel;
Men hvad som kan saare,
Hver Torn og hver Taare,
Mit søde, lille Hjerte! skal
være min Del!

Henrik Hertz,

næst Holberg og Joh. Ludv. Heiberg Danmarks betydeligste dramatiske Forfatter, fødtes i Kjøbenhavn den 25. Aug. 1798. Han var af jødisk Slægt, mistede tidlig sine Forældre og kom i et literært dannet Hjem, hvor bl. a. Baggesen var jævnlig Gjæst. 1817 blev han Student, men var mere optaget af literære Sysler end af sit Embedsstudium, Juraen. Han blev først 1825 Kandidat, men vandt til Gjengjæld baade i 1824 og 1826 Universitetets Guldmedalje. Paavirket af Heibergs første Vaudeviller skrev han saa sit første Lystspil „Hr. Burchardt og hans Familie", en Satire over de grasserende Dilettantforestillinger. Derefter fulgte „Flyttedagen", et Par Vaudeviller og det rimede Lystspil „Amors Genistreger" (1830). Dette sidste Aar udgav H. ogsaa de mærkelige „Gjenganger-breve", som i baggesensk Stil og efterlignende hans tidligere Bog af samme Navn kom Heiberg til Undsætning i hans efter Baggesen arvede Fejde med Oehlenschläger eller rettere dennes Beundrere. Alle disse og endnu flere Arbejder, som vakte stort Bifald, udkom anonymt, og først 1832 navngav H. sig. Efter en Udenlandsrejse skrev H. de to fortrinlige Lystspil „Debatten i Politivennen" og „Sparekassen" samt det romantisk-nationale Sørgespil „Svend Dyrings Hus". Fra nu af indtil sin Død den 25. Februar 1870, var H. en af Teatrets bedste og frugtbareste Forfattere. Han har naaet meget over 1000 Forestillinger, fordelte paa nogle og fyrre Skuespil. Af de senere Arbejder bør især fremhæves: „Kong Rénés Datter", „Ninon", „Indkvarteringen", „Den Yngste", „De Fattiges Dyrehave", „Besøget i Kjøbenhavn", „En Kurmethode". Hans sidste Stykke (fra 1869), „Tre Dage i Padua" vidner om, hvor frisk og usvækket H.'s digteriske Evne bevarede sig endog i hans høje Alder.

Ragnhilds Vise.

Af „Svend Dyrings Hus.“

Viben vil værge for
hver den Sted,
Som udi Marken mon
staa;
Hun kan ikke værge
den lille Tue,
Som hun skulde bygge
paa.

Gjøgen lægger Æg hos
fremmede Folk,
Hende bør man højlig
hædre.
Hun kaster fattig Fugls
Unger ud,
At hendes egne kan
faa det bedre.

Glenten det er dernæst min
Mand;
Han flyver saa fornemt i Sky,
Men øjner han der den lille Due,
Saa kan han saa nederlig fly.

Ravnen har en Kappe, saa slidt
og sort;
Dog skal ingen ham vrage.
Han hugger Øjet af Aadslet ud
Og giver det til sin Mage.

Paa Volden store Bededag.

En lille niaars Pige taler.

Klokker! I, der snart saa trist,
Snart igjen saa muntert klinge,
Gid om noget, jeg gad vidst,
I mig Budskab kunde bringe!
Bedeklokker! I, der slaa,
Nogle dybe, nogle klare,
Gid I kunde mig forstaa
Og mit Længsels-Suk besvare!

Jeg har tænkt mig mangen Dag,
Naar jeg ensom gik og talte
Eders højtidsfulde Slag,
At det var paa mig, I kaldte.
Og mens nu I brumme ned
Som med tusind aabne Munde,
Nægter I mig vel Besked!
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“

Det var smukt, og Tak forud!
— Ser jeg Folk paa Gaden vandre,
Beder jeg saa tit til Gud,
Jeg maa blive som de andre.
Men min Hat er vendt og slidt —
Hvo skal vel en ny mig unde!
Tror I, dette Shawl er mit?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“

Og heroppe, hvor man gaar,
Medens I fra Taarnet klinge,
Jeg, som et forvildet Faar,
Synes mig forskudt og ringe.
Var det Uret, om jeg fik
Klædt mig bedre, hvis jeg kunde?
Om lidt pæn og net jeg gik?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!

O, men jeg har drømt og drømt,
At jeg gik som de Galante,
At en Herre kom saa ømt,
For at hente mig hos Tante.
Og den Stads, som jeg lod se,
Alle skulde mig misunde!
Mener I, at det vil ske?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“

Ikke? Det var dumt og flaut!
Her, blandt Damer — o saa fine!
Al min Pynt mig gjør benaut.
Bli'r jeg aldrig da som hine?
Er til Armod jeg fordømt?
— „Ingenlunde! Ingenlunde! —
Sker det da, som jeg har drømt?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!

Nu, saa svarer mig da blot:
Kan, før dette Aar er omme,

Ikke jeg som andre godt
Ogsaa lidt paa Farten komme?
For Exempel, snart paa Bal?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“ —
Hvad? Maaske jeg aldrig skal? —
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“

Naa da — ja, saa var der et,
Jeg endnu af Jer gad vide.
Tante siger, dette Skridt
Bør man tænke paa i Tide.
Tror I, jeg bli'r gift iaar?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“
Kan I da mig sige, naar?
— „Ingenlunde! Ingenlunde?“

Kan I ikke? Nu jaja,
Det har sagtens ingen Fare.
Saa Farvel! Jeg maa herfra.
Derpaa kan I altid svare.
Ta'er ej ilde op, jeg gaar!
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“ —
Bli'r jeg gift til næste Aar?
— „Ingenlunde! Ingenlunde!“

Laokoon.

Sonet.

Jeg kæmper som Laokon med Slangen,
Med Synd og Tvivl, min Tankes Børn, ved Siden,
Mens Guden ubevæget ser paa Striden
Og har mig alt i Almagts Lænker fangen.

Jeg ved, jeg holder ej min Fjende Stangen,
Thi Synd og Tvivl staa hos mig midt i Kviden
Og sige tavse: „Vi er Børn af Tiden.
Du dør med os, som vi berørt af Slangen.“

Saa kom da, Død! — Men dig, min Smertes Taare!
Dig vil jeg, ved min Død med Gud forligt,
Ved Digtekunsten til mit Vidne kaare.

Og som Laokoon i Stenens Klage
Fortvivler end, saa lader jeg mit Digt,
Et Vidne om min bitre Strid, tilbage.

Carl Ludvig Emil Aarestrup.

Denne Digter indtager en mærkelig Plads blandt de nordiske Lyrikere ved den sydlandske Varme, som gjennemgløder hans Digte, der næsten alle er skrevne til Elskovens Pris.

Han fødtes den 4. December 1800 i Kjøbenhavn, blev tidlig paavirket af Oehlenschlägers Digtning, men lod sig ikke helt fange af Poesien. Han tog medicinsk Examen, bosatte sig paa Lolland som Læge, og blev senere Stiftsfysikus paa Fyn, hvilken Stilling han beklædte ved sin Død 1856. I 1838 udgav han sine „Digte“, og i 1863 udkom „Efterladte Digte.“

I Blæsten.

HøjstammedeRose
Med duggede Læ-
ber,
Forgjæves mod
Blæsten
Og Regnen du
stræber.

Tillad mig at være
Din Stav og din
Støtte;
Jeg vil dig mod
Blæsten
Og Regnen be-
skytte.

Om ogsaa du
trykker,
Og læner dig kjælen —
Betænk, det er ikke
Til mig, men til Pælen!

Oprindelse.

Som sin brune Lyng den øde Flade,
Som sit lette Ax den grønne Tilje,
Som sit løse Skum en ung Najade,
Som et Løg i sorten Muld sin Lilje,

Som Polyperne den skøre Plade,
Som den bløde Musling sin Conchilje,
Har mit Indre formet disse Blade
Af en lønlig Drift, fast uden Vilje.

Se da — som paa Lyngens brune Flade,
Som paa Hejre-Axet over Tilje,
Som paa flygtigt Skum af en Najade,
Som paa Mosebundens gule Lilje,
Som paa Kalkkorallens Svamp og Plade,
Som paa Strandens spraglede Conchilje —
Nogle Øjeblik paa disse Blade
Uden Strenghed, med en venlig Vilje!

Pater Hugo.

„Pater Hugo, jeg er bange!
Ud af Klostrets mørke Gange
Lad os lede vore Fjed;
Hvis et Gjenfærd i sit Lagen
Mødte os paa dette Sted?“
— „Det gjør Ingenting til Sagen,
Donna Rosa, følg kun med!“

„Her den sorte Gang sig hvælver!
Ikke mindste Lys — jeg skjælver!
Nu fordobler Mulmet sig —
Ak, det tog mig under Hagen,
Jeg maa holde mig til dig!“
— „Ganske rigtig, det er Sagen,
Donna Rosa, stol paa mig!“

„Pater Hugo, jeg kan føle —
Ak, lad os dog ikke nøle!
Himmel, hvilken Rædselsstund!
Har jeg nogen Tid set Magen —
O, nu kysser det min Mund!“
— „Kors dig, det er Hovedsagen,
Donna Rosa, kors dig kun!“

„Pater Hugo, vid, det klemmer,
Og det trykker — jeg fornemmer —
Ak, igjen et Kys — et nyt —
O, det er saa klart som Dagen,
At det Sted vil blive rødt!“
— „Barn, hvad gjør et Kys til Sagen,
Naar det blot er langt og sødt?

Du har lært ved denne Vandring,
Hvilken lykkelig Forandring
Spøgelsernes Væsen tog;
Hvor i fordums Tider Dragen
Gift ud af sin Strube jog,
Der, det ligger klart for Dagen,
Kun et Kys den Slemme tog.

Du vil aldrig være bange
Mere for i Klostrets Gange
Ind at vove dine Fjed;
Du vil aldrig løfte Klagen,
At det er et Rædselssted:
Naar — det er mit Raad i Sagen —
Pater Hugo følger med-“

Johan Ludvig Runeberg

fødtes den 5. Februar 1804 i Jacobstad i Finland. Hans Forældre var temmelig fattige, og kun ved formuende Velgjøreres Understøttelse fik den begavede Dreng Lejlighed til at studere. Atten Aar gammel blev han Student, tog den filosofiske Grad 1827 og fik 1830 en Lærerpost. Var desuden en Tid Redaktør af „Helsingfors Morgonblad“. 1837 blev han Lektor, senere Professor i Borgå, men tog allerede 1857 Afsked med Pension.

1830 udgav R. sin første Digtsamling, vandt det følgende Aar det svenske Akademis Prisbelønning for et større Digt og udgav 1832 og 1836 to fortællende Digte. 1841 kom „Nadeschda“, en moderne romantisk Fortælling og den nydelige lille Idyl „Julqvällen“. Men endnu havde R. ikke anslaaet sine bedste Strenge. Disse kom først til at klinge i den prægtige Digtning „Fänrik Ståls Sägner“, Skildringer af Finnernes heltemodige Kampe mod Russernes Overmagt. Alle hin Tids Helteskikkelser lige fra Generalen til den menige Mand dukkede frem igjen for det finske Folks Bevidsthed, omstraalede af Mindets og Hæderens Glans. Denne Digtning gjorde R. til Finlands Nationaldigter og højnede mægtigt den finske Folkefølelse. „Fänrik Ståls Sägner“ fuldførtes fra 1848—60, og forud for den gik en lignende Digtning „Kung Fjalar“ (1844), hvis Emne dog var hentet fra Nordens Sagntid. R. begyndte saa at skrive for Teatret og fuldførte 1862 og 1863 to større Arbejder, men ramtes saa af et Slagtilfælde, som fængslede den ellers kraftige Mand til Sygelejet i mange Aar. Først den 6. Maj 1877 udfriede Døden ham herfra.

Mitt lif.

Strid på Brädden af en Graf,
segling på ett vredgadt haf,
sträfvan på en stiglös stig,
o mitt lif, jag nämner dig.

Längtan fylde seglarns hog,
hafvet för hans öga låg:
vill jag se en högre syn,
„O, der bortom purpurskyn
vill jag nå en bättre strand,
ljusets, fridens, glädjens land.“ —
Seglet svälde, hoppet log,
mot det vida skeppet drog.

Hvar är hamnen, lugn och klar,
hjertats frid från forna dar?
Hvar är hoppets Guldkust gömd,
aldrig nådd och aldrig glömd?

Vågen seglarns kosa stör,
stromar hvina utanför;
ack, ännu står purpurskyn
lika fjäran för hans syn!

Döbeln vid Juutas.

(Brudstykke af „Fänrik Ståls Sägner.“)

Gif akt, tyst, hör! Det ljöd hurra på höiden.
En man till häst syns nalkas. Hvem är han?
Hör, hvilken storm af rop! Hvad vållar fröjden,
som brusar jublande från man till man?
Hurra, hurra far öfver fält och kullar,
det slukar massor, vidgas, växer, rullar
som en lavin af röster ned mot daln.
Ha, han har kommit, han och ingen annan,
den lilla mannen syns med band om pannan,
den ädla, tappra, varma generaln.

Han bjuder tystnad. Hör hans röst! Han ropar
till detta folk, som striden nys förspred;
han rider fram, de sluta sig, hans hopar,
och det blir skick på nytt från led till led.
I täta rader blixtra re'n gevären,
den svartnade, i trasor klädda hären
står ordnad, hotfull, fruktansvärd igen;
den har ej mer blott döden att förbida,
den tänker segra nu, ej endast strida,
en annan ande hvilar öfver den.

Men Döbeln red längs fronten af sin skara,
se'n han den åter stark och tryggad fann,
hans skarpa öga tycktas öfverfara
hvar trupp, hvar rote, hvarje enskild man.
Det syntes klart för alla, svensk som finne,
att stora planer hvälfdes i hans sinne,
och sluten var han mer, än han var van;
dock var han ovant mild också den dagen,
och ofta ljusnade de bistra dragen
mot någon välkänd, trumpen veteran.

En sådan stod då i din trupp, von Kothen;
det var korpralen numro sju, Standar.
Han stod med søndrig sko paa ena foten,
den andra foten blödde och var bar.
Då Döbeln hann den gamle, sågs han stanna.
Med blicken mörk, med handen på sin panna,
besåg han stum den gråa krigarns skick.
„Du var dock med“, så talte han omsider,
„på Lappos slätt, vid Kauhajokis strider;
är det den lön, du för vår seger fick?“

„Herr general“, så svarte veteranen,
„se här är det gevär, ni sjelf mig gaf.
Ännu är pipan utan fel, och hanen
ger eld som fordomsdags, det är nog af.
Att jag är dåligt klädd, lär ingen klandra.
Man är ej sämre, då man är som andra,
och drägten är ej mannen, vill jag tro.
Skodd eller oskodd gör till saken ringa;
sörj ni blott för, att vi få stå, ej springa,
så hjelper nog sig foten utan sko.“

Och Döbeln talte icke mer, men höjde
af aktning hatten vid den gamles ord.
Så red han hän till Brakels trupp; der dröjde
på nytt han nu, han såg trumslagar Nord.
Det var en gubbe, känd s'en åttiåtta;
nu var han stel i armen utan måtta
och kunde föga mer en hvirfvel slå;
men fast han sällan släpptes till paraden,
stod han, der blod det gälde, med i raden.
Till honom talte generalen så:

„Kamrat, får du da aldrig nog af slagen?
Fins ingen yngre här till hands än du?
Här har du stått och styfnat hele dagen,

hur vill du röra dine pinnar nu?“
Den tappre hörde halft förtrytsam orden:
„Herr general, väl är jag gammal vorden,
och att som pojkar drilla blir mig svårt;
men att ha kraft i armen, det är summan.
Skrik ni som Armfelt: „Marsch, framåt, rör trumman!“
och Nord slår trögt sin hvirfvel, men slår hårdt.“

Och Lappos hjelte log och räkte handen
åt mannen från den tappre Armfelts dar.
Så red han hen och kom till ån, till stranden,
der Gyllenbögels frikår uppstäld var.
Der stod en yngling, nys från plogen tagen;
generalen såg de bleka anletsdragen,
höll in sin häst och röt med vredgad ton:
„Hvem är du, bonde? Säg, hvad gäller nöden?
Har du ej lärt dig än forakta döden;
din kind är hvid som snö, är du pultron?“

Men ynglingen steg fram och höjde armen
och ref sin slitna gråa tröja opp.
Då lyste fram ett blottadt sår ur barmen,
och frisk en ström af blod i dagen lopp.
„Det fick jag, herr genral, här nyss i striden.
Jag blödt kanske för mycket under tiden,
och derför har min kind ej rodnad mer;
dock kan jag än de tappras antal öga,
jag låg väl fallen, men låt mig försöka,
jag har fått kraft på nytt, se'n jag såg er!“

Då bröt en tår ur Döbelns stolta öga:
„Välan då, ädla folk, till strid, till slag!
Jag har sett nog, att tveka båtar föga,
vår kamp blir skön, i Dag är Döbelns dag.

Spräng af, herr adjutant, vår skörd är mogen;
befall på höjd, på slätt, längst bort i skogen
vår hela front, att den sig framåt rör.
Ej här, der borta må vi pröfva svärden:
med dessa trupper kan man trotsa verlden,
man väntar ej, med dem attack man gör.“

Flickans klagan.

Hjerta, hjerta, hade jag dig framför mig,
låge du, oroliga, i min hand här,
o, då skulle hastigt min trogna omsorg
bringa dig lugnet.

Som en mor sitt barn, jag dig skulle gunga,
föra, sakta vyssjande, fram och åter,
tills du upphört klaga och nöjd din plåga
glömde i sömmen.

Men nu bor du slutet i barmens fängsel,
otillgängligt stängdt för hvar vänlig hyllning,
blott för honom blottadt, som oupphörligt
rubbar din hvila.

Hans Christian Andersen

fødtes i Odense den 2. April 1805 og var Søn af en fattig Skomager. Den begavede Dreng tog efter Faderens Død til Kjøbenhavn 1819 for der at søge sin Lykke. Han var saa heldig at finde Beskyttere, som tog sig af ham. Efter en Tid at have været Elev i det kgl. Teaters Danse- og Syngeskole fik han Understøttelse til at studere. Allerede fra denne Tid skriver sig flere af hans smukkeste Digte, t. Ex. „Det døende Barn“. 1828 blev han Student; 1829 skildrede han en „Fodrejse fra Holmens Kanal til Østpynten af Amager“. Det følgende Aar udgav han en Digtsamling, rejste derpaa udenlands til Syden, hvilken Rejse gav Anledning til hans første Roman „Improvisatoren“. Samme Aar udsendte han den første Samling Æventyr, denne Kunstform, som skulde gjøre hans Navn verdensberømt. Efter Æventyrene, som stundom er byggede over gamle Folkeæventyr eller laante fra fremmede Kilder, men ofte opfundne af ham selv, fulgte „Historierne“. Af disse blev „Historien om en Moder“ til hans 70 Aars Fødselsdag udgivet i 15 Sprog. Af hans senere Romaner anses „O. T. (1836) og „De to Baronesser“ (1849) for de bedste; i dem begge foregaar Handlingen paa hjemlig Grund. Ogsaa for Teatret har A. skrevet. Mest Lykke gjorde hans Æventyr-Komedier, t. Ex. „Hyldemoer“ og „Mere end Perler og Guld“, men størst literært Værd har „Den nye Barselstue“, et vittigt Lystspil, opført 1850. Endvidere har A. udgivet en Række Rejsebeskrivelser og endelig en Selvbiografi under Titlen „Mit Livs Æventyr“, som han først udgav paa Tysk 1847 og derpaa 1855 paa Dansk. Kort efter at have fejret sin 70-Aars Fødselsdag og være overvældet af Æresbevisninger og Hyldest, sov „Børnenes Digter“ hen den 4. August 1875.

Taaren.

Mit Hjerte er en
Himmel graa,
Hvor Sorgerne
som Kloder
staa;
Saa underlig er deres
Gang,
Derfor er Barmen dem
for trang.
Græd kun, ja græd,
saa faar du Ro!
Hver Taare er en
Verden jo;
En Verden fuld af Sorg og
Lyst,
Der ruller fra det snævre Bryst.

Og har du grædt dit Øje træt,
Da bliver du om Hjertet let,
Thi Sorgen, om den end er stor,
I hine Taare-Verdner bor!
Og tror du vel, at han, som glad
Ser Krybet paa det mindste Blad,
Han, som det hele stræber til,
At han en Verden glemme vil?

Studie efter Naturen.

Solen skinner i Naboens Gaard, Husene ere saa lave,
Gaarden har Plads til en Mødding kun og en trealens Have,
Haven er i sin egen Manér, den har slet ingen Gange;
Men den ejer én Stikkelsbærbusk, der er saa god som mange.
Mutter idag har næstendels skjult baade Mødding og Have,
Thi sine Sengklæder paa et Stillads har hun i Solen, den brave!
Ungerne sole sig ogsaa lidt, ligge paa Dyne og Pude,
Hver har i Haanden et Smørrebrod, som de fortære derude;
Smøret smelter i Solens Brand, — Søvnen over dem daler,
Gaardhanen stikker sit Hoved frem, bryster sig stolt og galer.

Spillemanden.

I Landsbyen gaar det saa lystigt til,
Der holdes et Bryllup med Dans og Spil;
Der drikkes Skaaler i Vín og Mjød,
Men Bruden ligner en pyntet Død.

Ja død hun er for sin Hjertenskjær,
Thi han er ikke som Brudgom her,
I Krogen han staar med Sorgen sin,
Og spiller saa lystigt paa Violin.

Han spiller, til Lokkerne blive ham graa,
Han spiller, saa Strengene briste maa,
Til Violinen, med Sorg og Gru,
Han trykker mod Hjertet rent itu.

Det er saa tungt, saa knusende tungt
At dø, mens Hjertet endnu er ungt!
Jeg mægter ej længer at se derpaa!
Jeg føler det gjennem mit Hoved gaa.

Se Mændene holde ham fast i Favn —
— Men hvorfor nævne I mig ved Navn?
Vorherre bevare enhvers Forstand!
Jeg selv er en fattig Spillemand.

Lille Viggo.

Lille Viggo, vil du ride Ranke?
Sæt dig paa mit Knæ, du søde Dreng!
Jeg hos dig er Barn i Sind og Tanke;
Vil du lege, til du skal i Seng.

Her hos dig jeg Barnehimlen finder,
Glemmer alt, hvad der gjør Hjertet Ve;
Lad mig kysse dine røde Kinder,
Lad mig dog de brune Øjne se!

Hver en Blomst du kysser som en Broder,
Taler med den paa din egen Vis,
Hele Verden har du i din Moder
Hendes Skjød er dig dit Paradis.

Ingen ser paa dig med mørke Blikke,
Du er Barn, dig er man ikke vred;
Verdens vilde Strid forstaar du ikke,
Kjærlighed kun kjender Kjærlighed.

Jeg en smuk Historie dig lover,
Følg nu Moder til din lille Seng!
Synge vil jeg for dig, til du sover,
Lille Viggo, Moders bedste Dreng!

Du maaske for mig, som ældre synger,
Naar jeg skal til Ro den sidste Gang;
Ja, naar Laaget paa min Kiste tynger,
Syng da med den dybe Vuggesang!

Tænk paa ham, der trofast mange Gange
Gynged dig paa Armen op og ned.
Verden glemmer mig og mine Sange;
Mon du glemme vil min Kjærlighed?

»Mo'erlille sidder med Briller paa«.

Mo'erlille sidder med Briller paa,
Fortæller om gamle Dage,
De Rollinger lytte, store og smaa,
De høre om Trold og om Drage.
Uh, uh!
— I Bjærget der sidder en fangen Mø,
Da kommer en Prins over salten Sø,
Og snart maa Troldene sukke,
Thi han løber af med den Smukke.

Men Skoven er sort, og Vejen er lang,
Og Troldtøjet udspekuleret,
Faar fat det i Prinsen en eneste Gang,
Ja saa er han rigtig leveret.
Hu, hu!
Nu kaster han Hjelmen — den blev til et Bjærg,
Derover kommer ej Trold eller Dværg,
Det gloende staar og lyser,
Saa hele Troldtøjet gyser.

Nu holdes der Bryllup paa Slottet da
Der dandse ni Kongeriger,
Der dandse, saa Skosaalerne falde a'
De allerdejligste Piger.
Hu, ha!
Der leves saa fint, der leves saa flot
Med røde Roser og Æblecompot,
Det straaler med hele Kraften,
Det varer vel til i Aften.

Den lille Pige i Asylet.

Deromme i Asylet paa Bænke sad de Smaa,
Med Haaret redt til Siden og fattige Klæder paa,
Men alle nok saa glade, de strikked' og sang iblandt:
„Vist ingen Amazone den første Strømpe bandt!“ —
Nu fik de Lov at lege, mens der blev luftet godt,
De lystigt sprang i Haven, skjønt Vejret var lidt raat;
Thi det var sent paa Aaret, hver Busk stod uden Blad,
Den nøgne, lille Have gjorde dem dog saa glad.

De toge hinanden ved Haanden, alle vilde de med;
En eneste kun havde sat sig hen paa et ensomt Sted,
En lille nydelig Pige, hun var vist kun fire Aar,
Ned over de blege Kinder faldt hendes gule Haar.
De fine, smaabitte Hænder hun holdt i sit lille Skjød,
Graad saa man ikke i Øjet, men dog den dybeste Nød.
— „Hvad fejler du, lille Stakkel? Hvorfor er du ikke glad?“
Med den tungeste Sorg i Verden den fireaars Lille sad.

„— Til Sengs laa min Fader længe, min Moder syg gik om!
For at klæde mig af i Aftes Nabokonen kom;
Der var saa mørkt i vor Stue, kun Lygten skinnede ind,
Hun talte til Fader og Moder, — de sov; hun klapped min Kind
Og lagde mig til dem i Sengen, sagde god Nat og gik;
Min Moders Haand var saa iskold; — jeg sov i et Øjeblik —
Og hele Natten jeg drømte, saa meget velsignet jeg saa,
Jeg fløj langt over Volden og op i Himmelens Blaa!

Jeg fløj gjennem alle Guds Sale, min Fader og Moder var med,
Tilsidst fløj vi ind i Skoven det allerdejligste Sted;
Og Blomsterne talte og leged', de vare saa store som jeg! —
Saa vaagnede jeg i Morges! Moder kyssed mig ej;
Jeg rørte ved hendes Kinder, paa hende og Fader jeg saa,
De vare saa kolde og stille —, alene jeg hos dem laa.
Jeg blev saa skrækkelig bange, jeg græd! — og Folk kom der jo,
De sagde, at Fader og Moder vare død begge to!

Jeg fulgte med Nabokonen herhen, hun skulde forbi,
Hun henter mig henimod Aften, saasnart hun igjen er fri;
Jeg tænker paa Fader og Moder, hvor stille de hos mig laa.
De var dog begge saa glade, da jeg i min Drøm dem saa,
Jeg tænker paa dem saa meget, og dog er jeg slet ikke glad!“ —
— Med sin store Sorg saa alene den fireaars Lille sad.
De store mørkeblaa Øjne, de smilte, Taarerne kom,
Men alle de andre Smaabørn legede rundtenom.

Johan Sebastian Welhaven

fødtes i Bergen den 22. December 1807, gik i Byens Latinskole, hvor han især kom under Paavirkning af en Overlærer Sagen, som i Kjøbenhavn havde færdedes i det literære Rahbekske Hus. 1825 tog W. Studenterexamen og studerede et Par Aar Theologi, men efter Faderens Død (1828) forlod han dette Studium for helt at hengive sig til literære og kunstneriske Studier. Han var derfor usædvanlig udrustet, da han i August 1830 begyndte den literære Fejde mod Henrik Wergeland, som hidførte et Brud i Studentersamfundet, og som for Hovedmændenes Vedkommende først afsluttedes efter 1834. I dette Aar udgav Welhaven nemlig „Norges Dæmring“, en Samling polemiske Sonnetter, hvori han gjør Rede for sine Anskuelser om Norges og dets Folks Fremtidsveje. Disse Digte var et afgjørende Slag mod de norsk-norske Patrioter, og overalt rasede Kampen om W.'s Navn, men selv trak han, ligesom Wergeland, sig ud af den. I 1835 og 1836 rejste han udenlands, og udgav 1839 sin første Digtsamling. Aaret efter søgte og fik han Stillingen som Lektor i Filosofi ved Universitetet i Kristiania; 1846 blev han Professor og øvede i denne Stilling en meget stor Indflydelse paa det unge akademiske Norge. I 1868 søgte han paa Grund af Sygdom sin Afsked og døde den 21. Oktober 1873. Foruden den første i 1839 udgivne Digtsamling udgav han 1845 „Nyere Digte“, 1848 „Halvhundrede Digte“, 1851 „Rejsebilleder og Digte“ og 1859 „En Digtsamling“. Hertil kommer literaturhistoriske Afhandlinger, bl. a. om Ludvig Holberg og Peter Dass, Norges tidligste Forfatter. En stor Del af Welhavens Digte er paa Grund af deres Formskjønhed benyttet til Text af Komponister, især af Halfdan Kjerulf.

Lodsen.

1.

Den gale Jens er
en ærlig Svend,
han gjør ej et Kryb
Fortræd;
han standser ved
Hytten, og gaar
igjen,
og siger saa blidt
„Guds Fred!“

Og Børnene kom-
me med Skrig
og Støj,
og slippe ham ej saa let;
han gjør dem istand deres Legetøj,
og sladrer, naar han er træt.

Han vandrer ofte i Hede og
Støv,
og beder Enhver til Gjæst,
og plukker ved Vejen en Haand-
fuld Løv
til Pynt ved hans Bryllupsfest.

Han siger, at Anna, hans unge
Brud,
har været i Nøkkens Hal,
og faaet til Festen et havblaat
Skrud
og Perler i Tusindtal.

Da sukker han atter, og sætter
sig mat, —
da har han sin gamle
Dyst, —

og knuger den smykkede Søn-
dags-Hat,
og siger med dæmpet Røst:

„Min Brud har siddet i mange
Aar
og grædt ved den vilde Strand,
fordi hun ej af sit gule Haar
kan vride det salte Vand.

„Om Morgenen kommer den
sorte Stær
til Stranden fra Kirkens Tag,
og siger, at Klokkerne ringe
der
og melde vor Bryllupsdag.

„Om Aftenen kommer fra Bøl-
gen blaa
de hæslige Maagers Flok,
og skriger og piber: Du kan
ej gaa
til Kirken med dryppende Lok.

„Jeg lytter paa Stranden til
Maagernes Skrig,
jeg søger i Storm og Slud;
da hulker hun højt, da skjuler
hun sig
dybt under det havblaa Skrud".

— —

2.

Den gale Jens har sukket og
lidt,
og bødet ved Nat og Dag,
og vandret i Mørket de tungeste
Skridt
med dybeste Hjertenag.

En Rædsel, der stjal ham et
kort Sekund,
et Hvin fra den mørke Fjord,
har splittet hans Hjerte og
lagt paa hans Mund
de drømmende vilde Ord.

Der fandtes paa Havet ej djer-
vere Svend,
naar Bølgen gik hvid og hul;
han gled i dens Favn, og han
fløj over den,
saa let som en Edderfugl.

Naar Skipperen drev mod de
blinde Skjær,
og pejled i Mulm og Skræk,
da fløj han i Stormen, da var
han nær,
og daled paa Skibets Dæk.

Da hilsed han Kysten med
stolte Nik,
og greb i det tunge Rat;
da klang hans Stemme, da
kløved hans Blik
den rugende Uvejrs-Nat.

En Aften han gik med sin
Anna i Baad;
det kulede skarpt fra Nord,

og Stormen pisked det hvide Fraad
hen over den mørke Fjord.

De kom fra Præsten, og hastede hjem;
og Fiskerne stode ved Strand
og hvisked: „nu skal der lyses for dem“,
og ønsked dem vel i Land.

De glede paa Dybet; men Stormen steg.
De sejled med levende Skjød;
kun Skummet lyste, da Dagen veg, —
de sejled paa Liv og Død.

De naaede Kysten; men Bølgen jog
mod Landet i rædsom Flugt,
og atter tilbage dens Hvirvler slog
og raste i Strandens Bugt.

„Sid stille, min Anna! Her springer jeg ud,
her finde vi lavere Vand,
jeg vader til Stranden; jeg haaber, med Gud,
at trække vor Baad i Land.“

Han greb i Linen med al sin Magt;
hans Pande var luehed,
hans Hjerte banked. — Det var fuldbragt;
han stod paa den faste Bred.

Da brusede Søen med nytændt Harm,
og splittede Toug og Stavn.
Han saa ej sin Brud, men i Bølgernes Larm
hun kaldte ham højt ved Navn.

Han sank tilbage paa Strandens Grus
ved Styrtningens vilde Slag.
Da hørte han Skriget i Stormens Sus;
han hørte det knagende Vrag.

Da isned hans Hjerte, da stansed hans Blod;
han stirred med brustent Blik.
Han sprang ej i Havet, — han havde ej Mod;
hans inderste Kraft forgik.

Man fandt ham ved Stranden, — han mærked det ej;
hans Tanke var brudt af Kval.
Han fulgte et Gjenfærd, — han søgte sin Vej
i Drømmenes Taagedal.

Der gaar et Sagn, at hans dunkle Liv
maa huse hans Annas Sjæl,

fordi hun mangler, blandt Tang og Siv,
den viede Kistefjæl.

De blide Folk paa den vilde Kyst
har vogtet hans travle Fjed,
og budt ham Haanden med traurig Lyst,
og Arnen at hvile ved.

Den gale Jens har sukket og lidt,
og bødet ved Nat og Dag,
og vandret i Mørket de tungeste Skridt
med dybeste Hjertenag.

- • ◆ • -

Børnelege.

I.

Vi sade i Kammeret lune og trygge,
og hørte et Haglvejr mod Ruderne slaa.
Vi vilde et Korthus paa Bordet bygge,
og Alle vare vi ganske smaa.

Den første Etage var hurtigt bygget,
og Loftet blev paalagt med ringe Besvær.
Vort Gaardsrum var hegnet og skygget;
der stod alt en Hane og brammede der.

Med higende Fingre og lukkede Munde
vi hævede atter, paa Bygningens Tag,
en dejlig Vaaning, hvori vi kunde
holde et straalende Søndags-Lag.

Da bleve vi glade, og turde vove
en ny Etage, og da blev det tre.
Der skulde Gjæsterne huse og sove,
og drikke om Morgenen Kaffe og The.

Nu vilde vi Tyve fra Huset skræmme,
og satte en Tjener til Varetægt.
Hver Løverdag skulde han nægte os hjemme,
og det var den prægtige Kløver-Knægt.

Der stod vore Stuer i sirlige Rækker;
men Huset var underlig dunkelt og lukt.
Vi tittede ind gjennem Fuger og Sprækker,
og længtes og tænkte: hvor der er smukt!

Da fandt vi paa Raad, da blev der en Gammen,
da vilde vi aabne Vindue og Dør;
men ak, da styrtede Bygningen sammen,
og Kortene laa der i Dynger som før.

V.

Jeg stødte ud fra Landet
mit Skib med egen Haand;
det blæste kun lidt paa Vandet,
og Skibet var kun en Spaan.

Jeg drog til Skotlands Klipper,
og fo'r med megen Bram;
jeg var kun en fem-aars Skipper,
og Søen var kun en Dam.

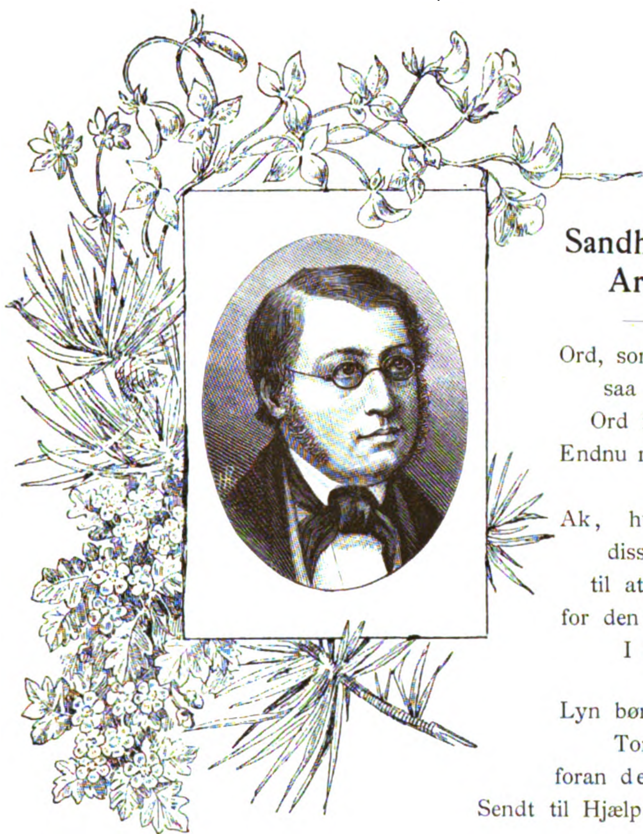
Der kunde jeg sejlet længe;
jeg havde en dejlig Dag,
og Skibet skulde ej krænge
for Storm eller Bølgeslag. —

Det var de tamme Ænder,
der gjorde mig sorrigfuld;
jeg stod og vred mine Hænder:
de sejled mit Skib omkuld.

Henrik Wergeland

var Søn af den som Forfatter og Politiker bekjendte Præst Nikolai Wergeland. Han fødtes den 17. Juni 1808 i Christianssand. Allerede i Skolen skrev han Vers, og tolv Aar gammel fik han en Novelle trykt i „Morgenbladet". I 1817 forflyttedes Faderen til Eidsvold, og her tilbragte Henrik sine Ferier, hvorved han kom under stærk Indflydelse af Stedets store fædrelandshistoriske Minder. I Aaret 1825 blev han Student, og 1829 tog han theologisk Embedsexamen. I Mellemtiden havde han under fingeret Navn skrevet et Par dramatiske Arbejder, deriblandt Sørgespillet „Sinclars Død". I Vinteren 1829—30 fuldførte han sit Hovedværk „Skabelsen, Mennesket og Messias", et mægtigt Digt, som omfatter hele Menneskehedens Udvikling, og som ved Siden af meget uklart indeholder geniale Tanker og skjønne Billeder.

I de følgende Aar optoges Digterens Interesse dels af Arbejde for Folkeoplysningen, især ved Udgivelsen af et Hefteskrift „For Almuen", dels af en bitter og langvarig Strid. Denne var dels af politisk dels af national og æsthetisk Natur. Fra 1832 til 1837 leder han et skarpt Oppositionsblad „Statsborgeren", medens han i Studentersamfundet er dets radikale Anfører mod Welhaven og de Konservative, som udmelde sig og danne en egen Forening, i hvis Blad „Vidar" Wergeland hensynsløst angribes. Aarelange Processer i Anledning af hans Avisfejder, Pengetab og Sindslidelser bringe ham dog omsider til at søge Ro. Han faar en lille Plads ved et Bibliothek, forlover sig og modtager en kgl. Understøttelse paa 800 Kroner aarlig for „fritvalgte Arbejder til Almuens Oplysning". Dette paadrager ham baade af Uvenner og af mange gamle Venner Spottenavnet „Hofpensionisten." Men W. bider fra sig med satiriske Farcer og Flyveblade, medens han samtidig gjennem et nyt Blad „For Arbejdsklassen" søger at virke for sit Livsformaal, Almuens Udvikling. Blandt hans mange senere Arbejder bør især nævnes „Jøden" (1842) og „Jødinden" (1844), varmt følte digteriske Indlæg for Jødernes Emancipation fra de haarde Grundlovsbestemmelser fra 1814. Allerede den 12. Juli 1845 døde han som Rigsarkivar i en Alder af kun 37 Aar.

Sandhedens Armé.

Ord, som Verden
saa foragter!
Ord i Digt,
Endnu mer forag-
teligt!
Ak, hvor usle
disse Magter
til at fægte
for den Sandhed,
I fornægte!

Lyn bør slaa og
Torden rulle
foran den.
Sendt til Hjælp fra Him-
melen,
Legion af Engle skulde sine Fløje
sprede viden om den høje.

Ak, hvi kommer himmelbaaren,
den ej selv?
synlig, med en Stjernes Hvælv
til en Hjelm om Panden skaaren?
Bedre, bedre
fløj dens Flugt med Sværd til
Fjedre.

Ak, hvi har den sine Telte
ikke spændt
skinnende paa hver en Skrænt?
Ak, hvi har den sine Helte
ikke givet
Herredømme over Livet?

Mørkets Vold er stejl at storme.
Overtro
hviler fast paa Søjlers Ro.
Talløs som Ægyptens Orme
er den sorte
Fordomshær ved Templets Porte.

Fremad dog, I usle Rader!
Hær af Ord!
Eder Sejren dog paa Jord
lovet er af Lysets Fader,
naar I tjene
Sandheden, hans Barn, alene.

Fremad, Ord, I Sandheds Helte!
En avant!
Adamshjerterne engang
blive Eders Sejerstelte.
Straaler spile
vil dem ud til eders Hvile.

Fremad, med Visiret lettet,
Sandhedsord!
Thi den største Magt paa Jord
Eder er af Gud forjættet:
at I kunne
ikke dø, I Sandhedsmunde!

Derfor modige, I Dverge!
Sandheds Sag
sejrer kun i Nederlag.
Stormer Løgnens Ørkenbjerge!
Hen I vejre
dem og Fordoms Taagelejre!

Norsk Kjærlighedssang.

Ved Sjøen, den mørke, bekrandset af Tallen,
du møde mig, fagreste Gjente i Dalen!

Naar Stjernerne vaage, naar Skogene drømme,
naar Odderen lister sig ud for at svømme . . .

Naar Alting, undtagen dit Øje, som funkler
saa nødbrunt og venligt, mod Kvellen sig dunkler . .

Da, Gjentami', mød mig ved furukrandst' Vove,
naar Stjernerne vaage, og Skovene sove!

— Ved Sjøen, den mørke — da skal i dit Øre
jeg hviske, hvad forhen du neppe fik høre.

Den døende Dag og dit Haandtryk, det sagte,
gjengiver mig mit Mod, det af Lyset forjagte.

Du Snekaaben ser, hvor den skinnende ruller
fra Arildstid ned over Jøkelens Skulder.

Ei Dagen vil komme, som ser den forsvinde;
Saa evig du ogsaa min Elskov vil finde.

Saa kom Allerkjæresten min! Ser du ei, Dagen
er alt til de Fjelde i Blaafjernet dragen?

Før Uglen begynder sit Uul efter Bytte,
jeg efter dit svævende Fodtrin vil lytte.

Moderens Korstegn over Barnet.

„Vist, Barn, er Spurven iaften mæt.
Han sidder alt under Taget tæt.

Han op skal aarle, at hilse fra Tag
Jesu velsignede Fødselsdag.

Thi spiste han tidlig sit Julekvelds-Maal;
hvert Korn han pilled af Gyldenskaal.

Gud signe dig dog, som spørger derom!
Det husker Han dig i din Alderdom.

Bliv graa som Spurven — der kommer den Tid —
Han sender dig altid en Julefest blid.

Nu takke du Gud, for du selv er mæt,
og for den liflige Julekvældstvæt!

Thi nu, mit Barn, du uden Skam
gjerne kan lege blandt Himmelens Lam.

Med Kors paa Pande og Kors paa Mund,
sov sødelig nu til Morgenens Stund!

De Korstegn svæve, til det blir Dag,
da op og ned paa dit Aandedrag.

Som spaltede Rosenkviste i Luft
de svæve dig over med liflig Duft.

Men naar det gryer ad Dag igjen,
og Aandedrættene tystne hen —

da staar ved dit Leje Jesus alt,
saa skjøn som Drømmen ham af har malt.

Og flux paa dit dalende Aandedræt
han fanger de svævende Rosenkors let.

Dem flytter han saa til Vinduet hen.
Der ser om Morgnen du dem igjen.

— Vaagn op da, Barn! Det er Juledags Gry.
Spurven alt sidder i Neget paany.

Op, op! og se den dejlige Flor,
som over det hele Vindu gror!

Den maa du tyde, den Billedbog!
Den taler din Juledrøms yndige Sprog.

Det er dine Drømme den Julenat,
i Glas og Ramme af Englene sat.

Men mellem det Alt du finder dog vist
de tvende Korstegn af Rosenkvist.

Du der kan se Paradis, om du vil.
Den Mængde af Blommer strækker nok til.

Blandt Blommernes Mængde og Stjernernes Flok
du finder de blomstrende Korstegn da nok.

Thi Jesus selv i det Drømmespind
som herligste Pryd har flettet dem ind.

De freded din Slummer og gjorde, at Du,
o Elskede, drømte med Englenes Hu.

. . Du græder, mit Barn, fordi de forgaa?
To nye min Haand skal dig tindrende slaa.

Før bliver paa Funker Fyrstenen arm
end paa sin Ømhed Moderens Barm.

Og Moderens Kjærlighed ene det er,
som gjemmer betroet det Korsets Mystér.

Hun Korstegn kan slaa, der straale med Klang,
som om af smaa Sølvklokker fulde de hang.

Hun Korstegn kan slaa om de elskede Børn,
som laa de under bredvingede Ørn.

Var Barnet hinsides Havet, jeg tror
som skinnende Seil didover de fo'r.

Saa bæres da Barnet, det værnløse Kryb,
imellem to bundløse Kjærlighedsdyb:

Imellem en Moders Ømhed og Hans,
der gav med sit Hjerteblod Korset dets Glans."

Frederik Paludan-Müller

fødtes i Kjerteminde den 7. Februar 1809 og blev Student 1828. Fire Aar efter udgav han fire fædrelandshistoriske Romaner, som var skrevne til en Digterkonkurrence, ved hvilken hans og H. P. Holsts Romancer nævntes som de ypperste. Samme Aar (1832) fulgte „Kjærlighed ved Hoffet“, et yndefuldt versificeret Skuespil. Endnu betydeligere var „Danserinden“ (1833), et Kjærlighedsdigt, hvor romantiske Partier vexle med satiriske Reflexioner over Nutidsforhold. Disse Arbejder og især „Amor og Psyche“, et dramatisk mythologisk Digt af stor Formskjønhed, vakte Begejstring og gav den unge Digter Plads i første Række. De nærmest følgende Aar bragte dog baade P.-M. og Publikum nogen Skuffelse, idet et Par svagere Arbejder fremkaldte skarp Kritik, der dog forstummede 1838, da Digteren udgav „Poesier, anden Del“, som bl. a. indeholdt en Række skjønne Digte. Dette samme Aar ægtede P.-M. en noget ældre Dame, som bidrog meget til at holde ham tilbage fra Selskabslivet i en eneboeragtig Tilværelse. Efter en længere Udenlandsrejse udgav P.-M. foruden flere andre Arbejder første Del af „Adam Homo“. Dette lødige Mesterværk, som afsluttedes 1848, er en Skildring af et Menneskeliv med Paavisning af, hvordan det hule og slette i Reglen vinder frem paa det sandes og godes Bekostning, og at det her i Verden gjælder mere at synes end at være. 1853 udkom „Luftskipperen og Atheisten“, et Slag, som var rettet mod Fornægtelsen, men som ved sin altfor store Skarphed forfejlede sit Maal. Langt betydeligere var „Tre Digte“ (1854), indeholdende „Kalanus“, hvor den indisk-spekulative og den græsk-nydende Livsanskuelse stilles mod hinanden, „Abels Død“ om Adams og Evas Rædsel overfor den dem ukjendte Død og endelig „Ahasverus“, behandlende Sagnet om den evige Jøde. Efter flere Aars Tavshed udgav P.-M. atter et Bind, „Nye Digte“ (1861), alle af religiøs Natur, af ligesaa tankevægtigt Indhold som billedskjøn Form, og skrev Prosafortællingen „Ungdomskilden“ (1865) og den store Roman „Ivar Lykkes Historie“ (1866—73), som udkom i tre Dele. Dennes Grundtanke var, at den ny Tids Demokrati skulde tilegne sig ægte adeligt Tankesæt. Til det ny kgl. Teaters Indvielse 1874 skrev P.-M. Skuespillet „Tiderne skifte“, og samme Aar udkom det mythiske Digt „Adonis“, Digterens sidste Værk. Han sov hen i Fredensborg den 28. December 1876.

Af Almas Sonetter

i „Adam Homo“.

1.

Hver Gang vort Jordliv her jeg tænker paa,
Omskinner Haabet mig, det morgenrøde:
I fælles Stræben ser jeg os at gløde,
Jeg ser os snart at høste, snart at saa.

Bestandig rigere vi fremad gaa,
Bestandig Livet nyt i os vi føde;
Saa ile vi Fuldendelsen i Møde,
Til vi Lyksalighed ved Maalet naa.

O, bor ej Sandhed dog i Haabets Drømme?
Til Sejr og Fremgang jeg dig møde skulde,
Thi forhen var mit Liv en stille Flod.

Du drog mig ind i dine stærke Strømme,
Og nu forenet vore Bølger rulle
Med større Kraft det store Hav imod.

2.

Kun Haabets Væld i Sjælen Liv frembringer,
Naar alt opgives, vi ej leve kan;
Resignationen bag sin Klippes Rand
Det bundne Haab til evig Hvile tvinger.

Da standser Livet — Døden os omringer,
Vor Sjæl forsmægter i det øde Land,
Og ingen Moses slaar af Klippen Vand
Og rører Stenen, saa at Kilden springer.

Med ét Slag sker det ikke mer herneden;
Men dog Miraklets Hjælp os Gud tilbyder
I Sjælens sidste Kraft, Taalmodigheden.

Den virker ufortrøden, skjønt saa stille;
Den haarde Flint den langsomt gjennembryder,
Og frem i Draaber pibler Livets Kilde.

3.

Hvor mange svundne Aar alt bag mig ligge!
Hvor fjern min Ungdom og dens friske Vaar!
I Dag paa ny der aabner sig et Aar,
Og fremad drages atter mine Blikke.

Jeg tænker paa Kamelen, der at drikke
Kun én Gang før den lange Vandring faar:
Igjennem Sandets Ørkener den gaar,
Og dog den styrter ej, forsmægter ikke.

Som den har ogsaa jeg af Kilden drukket,
Der kan den indre Tørst for lang Tid stille,
Naar Tørsten én Gang er tilfulde slukket.

Igjennem Livets Ørken frem jeg traver,
Mens bag mig ligger Kjærlighedens Kilde,
Og for mig Dødens palmesmykte Haver.

Barndomstiden.

Af „Adam Homo“.

O, fjerne Barndomstid, som os forlod,
som vi forlod, og som i Mindet sover:
hvor er den Fryd, der udsprang af din Rod,
som Tidens tunge Muld nu ligger over?
Et Haab du er, som Paradis os lover;
thi altid lokked fremad du vor Fod
med Løftet, der til Vandring maa anspore:
„Alt kommer nok, naar først I blive store!“

Vi voxe op, og frem vi gaa i Blinde,
bestandig stolende paa Haabets Ord;
lidt efter lidt forvandles dog til Minde
den Herlighed, der loftes os paa Jord.
Med ét vi standse da og os besinde;
vi se vort Haabs tilbagevendte Spor,
og Røsten bag os toner nu saa stille:
„Dit Paradis var kun, da du var lille!“

End er vi Vandringsmænd — vi fremad gaa,
og Vejen stiger nedad allerede,
og Blomsterne paa den er kun saa faa.
Men under Dagens Byrde, Dagens Hede
dog efter vor forlorne Skat vi lede,
for, før vi alting tabe, den at naa.
Rundt søge vi — og hist er Natten, Døden;
men hvor er Barndomstiden, Morgenrøden?

Abels Død.

Brudstykke.

II.

Den næste Dag steg Solen rød i Øst,
Og Adam vækker Kvinden ved sit Bryst,
Og Eva drager bort det uldne Dække,
For af den dybe Søvn sin Søn at vække —
Men stiv og kold og bleg endnu han laa.
Dog hvor forandret! Læberne var blaa,
Af dunkle Ringe var hans Øjne skæmmed',
Og hvert et Træk dem forekom saa fremmed.
Da rejste sig forfærdede de To,
Og Eva taler: Var det Søvnens Ro,
Da vilde Freden om hans Læbe ligge,
Og Kinden blusse — nej! han sover ikke.
Men Adam siger: Hvad er Drengen skét?
Som nu har aldrig ham mit Øje sét.
Men blot hans Bryst og løs de bundne Arme!
Thi naar hans Hjerte føler Solens Varme,
Vil atter livfuldt det som fordum slaa.
Og blottet snart for Solen Abel laa,
Og Dagens Sol, der Tidens Gang afmaaler,
Steg højt og højere, mens stærke Straaler
Den sender til den unge Hyrde ned,
Saa Jorden om hans Leje brænder hed,
Og fra hans klamme Lemmer Dampen stiger —
Men fra hans Hjerte Kulden dog ej viger.
Og Adam og hans Hustru kom og gik,
Men ingen Trøst af Synet mer de fik,
Thi hver Gang hen til ham paa ny de vandred,
Hans Aasyn tyktes dem end mer forandret. —
Saa hengled Dagen — Solen sank som Blod,
Og foran Abel begge to de stod,
Lig Taarepile, der sig nedad bøje.

Da løfted Adam pludselig sit Øje
Og sagde til sin Hustru: mindes du,
Hvad Herren talte? Husker du endnu
Hans Ord i Haven under Aftenrøden,
At hvis vi aad af Frugten, var det Døden?
Og hvad er Døden? hvisker Eva. Jeg,
Gjensvared hende Adam, ved det ej;
Men siden den Tid vi tog Vandringsstaven,
Da Herrens Vrede drev os ud af Haven,
Har denne Død jeg altid baaret paa;
Og overalt, hvor noget Nyt jeg saa,
Jeg maatte tænke: Hvis nu det var Døden?
Hvis her du endelig fik Løn for Brøden?
Se, denne Tanke kom igjen mig nær:
Hvis det var Døden, som vi skued her?
Thi ubekjendt som den er og mig Drengen,
Som der han ligger stum og bleg paa Engen.
Ja, sukked Eva: ja, det er vor Straf!
Den ubekjendte Død hans Hjerte traf,
Thi ej han vaager, heller ej han sover.
Da spredte Adam Dækket atter over
Den kolde Skikkelse, og mørk i Sind
Han paa sin Arm i Teltet bar ham ind.

Andreas Munch

fødtes i Kristiania den 19. Oktober 1811, tog Studenterexamen 1830. Han begyndte først at studere Jura, men Arbejde for Brødet og Hang til digteriske Sysler fik ham til at opgive Embedsstudiet. 1836 udgav han en Digtsamling og fik det følgende Aar sit Skuespil „Kong Sverres Ungdom" opført. 1841 blev han Redaktør for et Dagblad, hvilken Stilling ikke passede for hans bløde Naturel. Han opgav den ogsaa 1846 og drog Aaret efter til Italien, efter hvilken Rejse hans Produktion flød rigere. 1848 udkom „Digte, gamle og nye" og Rejseskildringerne „Fra Nord og Syd". i 1850 kom „Nye Digte", deriblandt „Kongedatterens Brudefærd", hans mest populære Arbejde. Samme Aar blev han ansat ved Universitetsbibliotheket, hvilken Stilling han opgav 1865 for at flytte til Danmark, hvorfra han ofte gjæstede sit Fødeland. Foruden en Række Digtsamlinger, af hvilke „Sorg og Trøst" og „Jesu Billede" har faaet stor Udbredelse, udgav M. en Mængde dramatiske Arbejder, af hvilke de mest bekjendte er „Salomon de Caus" (1854), „Hertug Skule" (1865) og „Fangen paa Munkholm" (1875). Af Munchs Fortællinger bør nævnes „Pigen fra Norge", bygget over et nationalhistorisk Emne. M. døde den 27. Juni 1884.

Høstandagt.

Der staar en Kirke høj og underbar,
Hvor mørke Graner ere Piller ranke,
Hvor Buen hæver sig som Himlens Tanke,
Og Aftenrøden er det malte Glar.

Høststormen synger der med Orgeltoner
En Sjælemesse over Jordens Lig,
Og alle Skyer lette hæve sig
Som Virakdampe op mod Loftets Kroner.

Men i det fjerne som et Højaltar
Staar Fjeldet med sit hvide Linnedklæde,
Og Stjerner over Helligdommen frede
Med sælsom Glans, saa tindrende og klar.

O, lad mig bøje Hovedet og knæle
Paa Kirkens Altartrin ved Nat, ved Dag,
At Andagts lette Vinger kunne dvæle
Med Køling over Hjertets vilde Slag!

Resignation.

Dybt i de inderste, de mørke Skove
Har Poesien nu gjemt sit Paulun,
Hvor tunge Ranker over Muren sove
Og Aftenvinden glider mild og lun.
I denne dunkle, slumrende Alkove
Den hviler nu, som Fuglen i sit Dun.
Thi Verden larmer paa sin haarde Bane
Og lader haant om, hvad den ej kan ane.

Der er ej Plads for Sang paa Livets Scene,
Hvor knirkende Maskiner tage fat;
Lad Poesien da kun glemt og ene
I Skoven bygge med sin ædle Skat.
En enkelt Drømmer paa de gamle Stene
Kan endnu sidde, mangen Sommernat,
Og græde mildt, naar sød Erindring farer
Igjennem Templets synkende Pillarer.

Den sildige Rose.

Du yndige Rose, hvi blomstrer du nu?
Tænker du, det endnu er Sommer?
Føler du da ej, at med Mørke og Gru
Høsten, den Vældige, kommer?

Jeg ved vel, det er ej den rigtige Tid —
For sent har jeg udfoldet mit Bæger,
Men endnu smiler Solen dog varmende, blid,
Og Dugdraaben endnu mig kvæger.

Det nytter dig lidet, du aabner med Duft
De blegrøde, fine Hjerteblade,
Naar Døden alt aander i høstlige Luft,
Og alle Fugle Lunden forlade.

Just derfor maa jeg dvæle, just derfor jeg maa
Sødt dufte her paa høstlige Grene:
Naar alle muntre Fugle af Lunden vil gaa,
Kan jeg dog ej lade den ene.

Men ved du da og, du Rose saa spæd,
At Høstkulden dræber i Lunden?
Jeg tager dig før til min Elskede med —
Hos hende er Sommeren bunden.

Ak, ejer hun Somren, da er hun jo rig,
Og tusinde Blomster hende hylde —
Men Aftenen i Lunden, den ejer kun mig
Igjen af al Sommerens Fylde.

Thi lad mig kun sidde paa ensomme Kvist
Og dufte og drømme om Sommer,
Til Blad efter Blad jeg affalder tilsidst,
Og Døden med Høstkulden kommer.

H. P. Holst

fødtes i Kjøbenhavn den 23. Oktober 1811, og næppe tyve Aar gammel blev han ved Siden af Fr. Paludan-Müller nævnt med Ros ved en Digterkonkurrence 1831. I de følgende Aar udgav han nogle Digte og Noveller, som uden at være meget originale vandt sig Læsere ved den formfuldendte Behandling af tiltalende Æmner. Men saa i 1839 blev den unge Forfatter lige med et populær ved sit lille Digt i Anledning af Frederik den Sjettes Død: „O Fædreland, hvad har du tabt, din gamle Konge sover“. Dette skaffede ham desuden en Rejseunderstøttelse, og Resultatet af Rejsen forelaa 1843 i den meget læste Bog „Ude og hjemme“, som dels indeholder Prosastykker, dels sydlandsk-varme Kjærligheds-digte. 1844 gjorde hans romantiske Skuespil „Gioacchino“ stor Lykke paa Scenen, og det samme gjorde 1846 Vaudevillen „William og Emma“. I 1848 var H. Sekretær ved Generalkommandoen i Jylland og skrev her til Kongerevuen den berømte Sang „Vel mødt igjen, Kong Frederik, ved Hæren“, og Aaret efter udkom Forfatterens populæreste Værk, den versificerede Fortælling „Den lille Hornblæser“, hvis naivt-gemytlige og romantisk-patriotiske Karakter gjorde den uhyre læst. 1850 udkom en ny Digtsamling, 1852 „Sicilianske Skitser og Noveller“. Af senere Arbejder skal nævnes Lystspillene „De har en Datter“ (1868) og „A—ing—fo—hi eller det Ubekjendte“ (1877), som begge gjorde megen Lykke. 1873 udgav H. en elskværdig Anekdotesamling „Fra min Ungdom“. Desuden en uhyre Mængde Lejlighedsdigte i Løbet af de sidste 40 Aar. I en Del Aar var H. knyttet til „Berlingske Tidende“; siden 1868 udgiver han selv Maanedsskriftet „For Romantik og Historie“. 1875 blev han Sceneinstruktør ved det kgl. Teater.

Italiensk Serenade.

Din Kind er rød som
Negliken, din
Mund
Er frisk som en Granatblomst, der
udspringer;
Som Perlerne paa
Havets dybe
Bund
Er hvert et Ord,
der fra din Læbe
klinger;
Dit Haar er dunkelt
som den stride
Flod,
Dit Øje lyser som en Alterkjerte;
Saa let som Fnugget er din lille
Fod, —
Men ak! som Pinjeæblet er dit Hjerte.

Af hundred Kjerner Pinjens Frugt bestaar;
Hver enkelt gjemmer Sødhed i sit indre,
Og alle klynge i den unge Vaar
Sig sammen tæt, de større og de mindre:
Som den har og dit Hjerte hundred Rum;
Hvert enkelt gjemmer paa en Elskers Billed,
Men lige mild du er og lige grum
Mod alle dem, der i dit Net sig hilded.

Hvad nytter det mig, Cecca, at din Mund
Er frisk som en Granatblomst, der udspringer,
At som en Perleskat fra Havets Bund
Er hvert et Ord, der fra din Læbe klinger,
At Haaret bølger som den dunkle Flod,
At Øjet lyser som en Alterkjerte,
At let som Fnugget er din lille Fod,
Naar ak! som Pinjeæblet er dit Hjerte!

En Veninde.

Naar i en Postvogn jeg har rumlet
En Dag blandt lutter Udenlandsk,
Og Hovedet er halvt fortumlet
Af Engelsk, Tysk og Velsk og Fransk,

Naar Tankens Flugt er lagt i Lænker,
Og alt, hvad røres i mit Sind,
Alt, hvad jeg føler, hvad jeg tænker,
I snævre Gloser pines ind —

Hvor føler jeg mig glad, hvor bliver
Jeg let om Hjertet da igjen,
Naar Aftnens Ro Erstatning giver
For Dagen, der gik aandløst hen.

Et Osteri, vil man vel mene,
Er kun et daarligt Tilflugtssted, —
Dog tro blot ej, jeg der er ene!
Nej, en Veninde fulgte med.

I Diligencen hun sig dølger,
Hun ved, at der hun ændses ej,
Men dog usynligt med hun følger
Og strøer sin Glæde paa min Vej.

Hun er bestandig lige yndig,
Bestandig venlig, god og klog,
Bestandig blid og dog saa fyndig:
Det er mit skjønne danske Sprog.

Det ejer Udtryk for min Tanke,
Fra Sjælens Dyb det strømmer frit
Og snor sig smidig som en Ranke
Om alt, hvad Hjertet kalder sit.

Som et Gevandt, der ikke dølger
Den skjønne Form, men hæver den,
Saaledes Tanken det ombølger
Og gi'r den skjønnere igjen.

Naar ret det klinger, rinder Taaren,
Og solklar bli'r den mørke Dag,
Rask ruller Blodet gjennem Aaren,
Og Hjertet slaar med raske Slag.

Det klager blidt, er ej bedrøvet,
Det ler med mig, naar jeg er glad,
Og naar mig Dagens Kvalm har døvet,
Forfrisker mig dets Tonebad.

Da snor jeg det i Rimets Lænker,
Og villigt forme sig dets Ord;
Alt, hvad jeg haaber, tror og tænker
Og elsker, i dets Klang da bor.

Lad andre fattigt det kun finde —
Jeg elsker mest af alle dog
Min fattige, min tro Veninde,
Mit skjønne, kjære, danske Sprog!

Carl Ploug

fødtes i Kolding den 29. Oktober 1813. 1829 blev han Student, vilde først være Filolog, men Julirevolutionens Efterdønninger gjorde ham til liberal Politiker. Imidlertid levede han ivrigt med i Studenterlivet og var 1833—36 Alumnus paa Regensen, hvor hans første radikale Studenterviser blev sungne. 1839 var han med til at stifte „Akademikum", den ny Studenterforening, som dannede Modsætningen til den gamle konservative Forening. For disse frisindede Studenterkredse skrev P. under Pseudonymet Poul Rytter en Række satiriske Studenterkomedier, og samme Mærke satte han under sine Sange, som første Gang udkom samlede 1847. Imidlertid havde P. ogsaa spillet en Rolle i det offentlige Liv; blev bl. a. 1841 Redaktør af „Fædrelandet" (indtil Bladet gik ind 1881). Han ledede det første Studentertog til Upsala (1843) og talte ved Skamlingsfester. Blev Medlem af den grundlovgivende Forsamling og forlangte almindelig Valgret; fra 1859—90 Medlem af Landstinget. Plougs Digtning er i fremtrædende Grad Lejlighedsdigtning, men som saadan af første Rang. Hans politiske Digtning var indtil omtr. 1860 udpræget liberal, senere stærkt konservativ. Af upolitiske Lejlighedsdigte turde især fremhæves Kantaten i Anledning af Kjøbenhavns Universitets 400-Aars Fest. Ogsaa fortræffelige Romancer og fortællende Digte er udgaaet fra hans Pen, f. Ex. „Dronning Mathilde", „Fru Kerjean", „Et Kys", „Kong Harald og Islændingen". 1861 udkom „Samlede Digte" af Carl Ploug (senere 5. Oplag); 1869 „Nyere Sange og Digte" og 1883 „Nye Digte".

d. 1894

Bryllupssang.

(Ved
F. Wedels og E. Hartmanns
Vielse 1864.)

Derfor Kjærlighedens
Arne tændes:
for at lyse klart, naar
Mørket ruger;
for at varme mildt,
naar Frosten
knuger;
for at trøste ømt, naar
Lykken vendes;
for at Livets Strenge
kunne klinge
sammen sødt i rige
Melodier;
for at Sjælene, naar
Klangen tier,
luttrede til Gud sig
kunne svinge.

Derfor Kjærlighedens Arne tændes:
for at To skal dele Sorg og Gammen;
for at To skal virke trofast sammen
og mod Maalet deres Kræfter spændes;
for at de skal dele Byrden lige;
for at de skal voxe, mens de ældes;
for at de skal løftes, naar de fældes,
gjennem Kamp og Møje til Guds Rige.

Koldinghus.

Graaskæggede, vejrbidte Grænsevagt
i din sønderrevne Kavaj!
Du smuldrer vel hen for Aarenes Magt,
og næppe endnu om Dig bliver lagt
en Sang, om ikke af mig.

Thi over min Barndoms sorgløse Gang
din alvorlige Skygge faldt;
hvis den Gang der spired en skabende Trang,
som siden voxed sig ud i min Sang,
Du først paa den haver kaldt.

Hvor flygtig end Drengens forvovne Leg
gik henad din stejle Vold,
et Indtryk dog ind i hans Bryst sig sneg,
som, medens de andre vexled og veg,
han har endnu i Behold.

Og tidt, naar han klatred om i hver Krog
bland Nelder og raslende Grus,
og stavede Ødelæggelsens Sprog,
hans Tanke tilbage i Tiden drog,
og oprejste atter dit Hus.

Da tjeldedes dine Sale igjen
med Silke og guldspættet Læ'r,
og dejlige Kvinder og stærke Mænd
i broged Række svævede hen
til Gige og Fløjtraværr.

Ved Vinduet stod en, saa ung og bleg,
hun dansed tre Bejlere træt;
da var til Ende den grusomme Leg,
fra Hjertet den røde Blodstrøm steg
og farvede Gulvets Bræt.

Og Synerne skifted. — En Nyaarsdag
Forbønner og Psalmer der lød;
de letted en Døendes Aandedrag;
snart meldte om Land Ligklokkernes Slag:
den fromme Konge var død.

De skifted. — I Gaarden, hvor Springbrønden stod
af Malm med Stenramme om,
der bølger af Mænd og Heste en Flod;
tre Sendinge knæle ved Tronens Fod,
med Slesvigs Hylding de kom.

De skifted. — En lille fjendt-
tig Trop
i Slottet er indestængt;
da bryder Czarniezki Porten
op,
den flygter til Kæmpetaarnets
Top;
et Knald — og Taarnet er
sprængt.

De skifted. — En kongelig Fest
der var,
et sydlandsk, straalende Liv.
I Vrimlen mødes et elskende
Par;
„Grosskantzlerens“ Datter til
Takke ta'r
som kongelig Slegfredviv.

Hans sidste Syn var din Kæmpe-
bavn
i den tidlige Morgenstund,
da helt du svøbtes i Luers
Favn,
og ikkun skørnede Sten og dit
Navn
tilbage blev paa din Grund.

Din Skæbne har ikke varslet
godt
for vort gamle Fædreneland;
som Du er det blevet en Lev-
ning blot,
en brusten Mur, et faldende
Slot,
en Ruin efter Ildebrand.

I Rigets Midtpunkt Du stod
en Gang;
fra Øst, fra Nord og fra Syd
var Vejen til Dig vel lige lang;
nu staar Du ved Enden af vor
Vang —
en sørgelig Grændsepryd.

Og dog, der er vel en anden
Skrift
at læse paa Væggen graa,
i Spirenes Fald og Murenes
Rift,
i Hallerne, aabne for Vindens
Vift,
for hvem der vil den forstaa.

Du blev ikke bygget til Værn
og til Skjold
for Danmarks Vænge og Skov;
nej, Brodermorderen højned din
Vold;
her vilde han have Haand og
Hold
paa sit alt udkaarede Rov.

En Fæstning Du var med fjendt-
lig Med,
til Danmarks Kvide og Sorg;
men Frisernes Pil paa Abel bed;
hans Øglerede sank hastig ned
under Danmarks Kongeborg.

Og mens af Kæmperne paa din
Top
de to i Grushoben sank,

og mens den tredjes klodsede
Krop
fra Jorden i Stumper samledes
op,
den fjerde endnu staar rank.

Og det er Helten i Løvehud
med Køllen i stærken Haand,
som frejdig holdt Livets
Trængsler ud,
og frelste ved Buens sikre Skud
den fangne Menneskeaand;

som paa sin Vej Uhyrerne vog
og rensede Augias' Stald;
som Helveds Vogter for Lyset
drog,
og sidst til Løn for sin Møje
tog
en Plads i Olympens Hal.

Saalænge som han staar strunk
og strag
endnu paa det faldende Slot,
og spotter Stormens og Lynets
Slag,
og stirrer efter den gryende Dag,
han bærer et Varsel godt.

Som han vi med uforfærdet Hu
vil træde vor tunge Sti;
som han slaa Trædskheds
Taarne itu,
og trodse Dødens og Helveds
Gru,
og Aanden af Lænker fri'.

Og vi vil rense vor lave Strand
for Smuds og for Slangers Gift,
og hente den gyldne Frugt til
Land,
og vinde et evigt Ry som han,
ved mandig Daad og Bedrift.

Og se, i Skjoldet, han støtter
sig paa,
der stande de Kroner tre:
de vise den Vej, vor Stræben
skal gaa,
de vise det Maal, vor Møje
skal naa,
og Enden paa Danmarks Ve.

Sebastopols Fald.

Bølge, som skummer i Sorte
Hav,
Hører Du det? Sebastopol falder!
Dronningen, Zarens Vælde Dig
gav,
Synker i Grav;
Luerne lege i hendes Haller.
Muren, som loved et evigt Værn,
Smuldres af Ødelæggelsens Jærn;
Flaaden, som braskende paa
Dig flød,
Søger sin Frelse i dit Skød.

Folk, som forliste Frihed og Magt,
Hører I det? Sebastopol falder!
Eder er Ofret og Varselet bragt;
Giver nu Agt!
Fortid og Fremtid paa Eder kalder.
Bjerget, som stemmed Jert Aandedræt,
Ruller sig bort som en Taageplet;
Kæmpen, som slog Jer i Boldt og Baand,
Mister idag sin venstre Haand.

Fyrster og Herrer med Trællesind,
Hører I det? Sebastopol falder!
Sér Trikoloren paa Malakoffs Tind!
Frihedens Vind
Vifter, hvor Slavernes Dødssuk raller.
Klippen, hvorpaa I har bygt Jert Hus,
Er kun en Dynge troløst Grus;
Guden, for hvem I har bøjet Knæ,
Er kun en Klods af raaddent Træ.

Endelig kommer Afgjørelsens Stund,
Opsat saa tidt og ventet med Længsel.
Aaret er alt løbet ud sin Rund,
Bringende kun
Vexlende Kamp og vexlende Trængsel.
Udenfor lejres den fribaarne Hær,
Fjern fra det Maal, den dog er saa nær;
Indenfor Slaven har taalmodig lidt,
Kæmpende trofast Skridt for Skridt.

Tusind Kanoners dumpe Røst
Sjunger Belejringens Iliade;
Rig er Valkyriens rige Høst,
Hende til Lyst
Mennesker falde som visne Blade.
Bomber i gnistrende Ildtalar
Mødes i Luften med Bud og Svar!
Rastløs forfølger Kampen sit Maal
Dybt under Jord med Svovl og Staal.

Klokkerne ringe: — Sebastopol
Er det, de ringe idag til Graven.
Det er Signalet: Klokken er tolv,
Malakoffs Vold
Entres af Løvens Halvbroder, Zouaven.
Pludselig staar han paa Værkets Rand,
Og hvor han staar, der holder han Stand;

Flux er han inde bag Voldens
Krans,
Og hvad han tager en Gang,
er hans.

Blodbadet raser til sildig Kvæld;
Britten maa vige ud af Re-
danen,
Rundtomkring Trommen hvirvler
Rappel,
Malakoffs Hvælv
Smykkes alene af Sejersfanen.
Men det er nok — den Trylle-
ring brast,
Hvorved Barbarernes Magt var
fast;
Natten opfylder, hvad Dagen
har drømt,
Morgenen viser Sebastopol rømt.

Ja, det er sunket i Flammernes
Sø!
Gjenskinnet klarer Europas
Himmel,
Haabet oplives paa Fastland
og Ø,
Frihedens Frø
Skyder sin Stilk gjennem Skarn
og Skimmel.
Men hvo der trives ved Uret
og Vold,
Skælver af Angst bag Harnisk
og Skjold,
Skælver for Tugtelsens Torden-
skrald,
Skælver for sit Sebastopols
Fald.

Lidenskab.

Sig, kjender Du det syge Barn, der vil, det ved ej hvad,
Der brister pludselig i Graad og atter smiler glad,
Der griber graadig efter alt og kaster, hvad det faar,
Der higer bort fra Arm til Arm og ingen Hvile naar?

Sig, kjender Du det vilde Dyr, der raser i sit Bur,
Og selv sin Pande slaar til Blods imod den haarde Mur,
Der bider i det sejge Jern med Fraade om sin Mund,
Men for et Blik sig lægger ned saa lydigt som en Hund?

Sig, kjender Du den Tankegang, der drejer sig omkring
Den samme Gjenstand Dag og Nat i stedse mindre Ring,
Der surrer som en dristig Myg om Lyset, der blev tændt,
Og styrter endelig til Jord, beskæmmet og forbrændt?

Sig, kjender Du det Hjerteslag, saa stormende og kjækt,
Der skyller hver en Skranke bort og løfter hver en Vægt,
Der stiger som et oprørt Hav og skjuler Himlens Lys,
Og glattes som en frossen Flod i Dødens Kuldegys?

Nej, Gudskelov, din unge Sjæl har ikke maalt endnu
Den Dybde Lidenskaben har af Salighed og Gru.
Du drømmer som en Blomsterknop i Morgenrødens Skin,
Jeg kæmper som et tumlet Skib med Stormen i mit Sind.

Sonet.

Du kjender al min Svaghed og min Styrke,
Hvor langt jeg rækker, og hvor brat jeg glipper,
Hvor fast jeg holder, og hvor let jeg slipper,
Hvor der er lyst i mig, hvor der er Mørke.

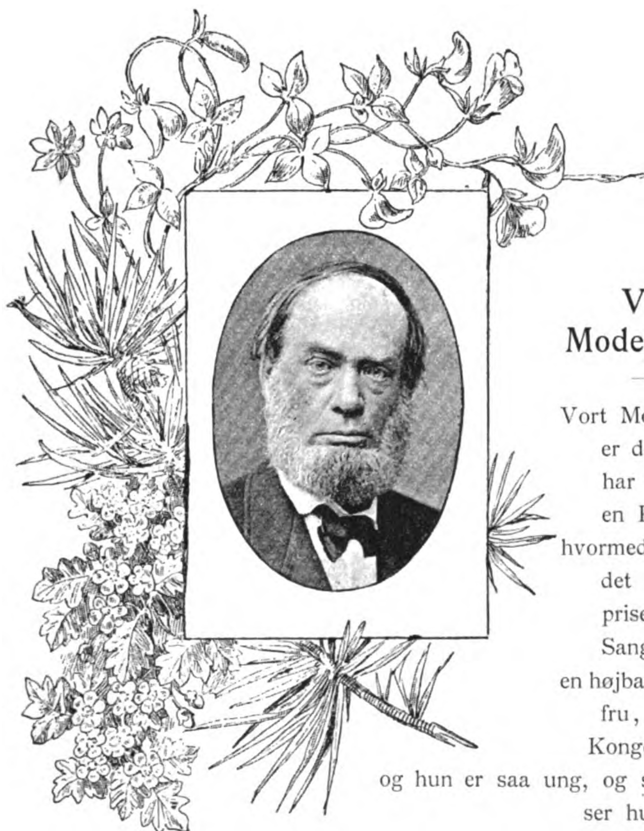
Du ved, min Sjæl blev dannet af Naturen
Kun som en Husmandsplads blandt Norges Klipper;
Hist groer lidt Græs, her bølge korte Vipper,
Hist fosser Bækken frem, her stivner Uren.

Du kan mig udenad ret som en Lexe,
Hvert enkelt Træk, hver Linje skarp og lige,
Saavelsom de concave og convexe.

Hvis noget Nyt endnu jeg kan Dig sige,
Saa maa det komme af, at Du kan hexe
Ny Klang i mine Toners gamle Stige.

Edvard Lembcke

fødtes i Kjøbenhavn den 15. Juni 1815, tog Studenterexamen 1833 og theologisk Examen 1838. 1841—46 var han Adjunkt i Vordingborg og blev i 1848 desuden filologisk Kandidat; derefter Adjunkt i Odense og 1850 Konrektor i Haderslev, hvorfra han blev fordrevet 1864. Sammen med sine Kolleger oprettede han derpaa i Kjøbenhavn „Haderslev Læreres Skole". Foruden at udgive latinske Klassikere til Skolebrug, han har udfoldet en stor og fortjenstfuld Virksomhed som Oversætter. 1861—1873 udgav han alle Shakespeares dramatiske Værker i en smagfuld og korrekt Oversættelse (2. Udg. 1877—79). Endvidere har L. bl. a. oversat en Del af Byrons Værker, Swinburnes „Erechtheus", Tegnérs „Frithiofs Saga". 1870 udkom „Digte og Sange", en lille Digtsamling, som ved sin stærkt nationale Karakter vandt Digteren mange Venner. 1879 blev L. hædret med den filosofiske Doktorgrad som Shakespeares Oversætter.

Vort Modersmaal.

— —

Vort Modersmaal
er dejligt, det
har saa mild
en Klang;
hvormed skal jeg
det ligne og
prise det i
Sang?
en højbaaren Jomfru, en ædel
Kongebrud,
og hun er saa ung, og saa yndig
ser hun ud!

Hun lægger os paa Læben hvert godt og kraftigt Ord
til Elskovs sagte Bønner, til Sejrens stolte Kor;
er Hjertet trangt af Sorgen, og svulmer det af Lyst,
hun skænker os Tonen, som lette kan vort Bryst.

Om og i Øst og Vest vi har sværmet og søgt
de svundne Tiders Visdom, de fjerne Landes Kløgt,
hun lokker og hun drager, vi følge hendes Bud;
for hun er saa ung, og saa yndig ser hun ud.

De Fremmede, de tænkte at volde hende Sorg;
de bød hende Trældom i hendes egen Borg;
men just som de mente, hun var i Baand og Bast,
da lo hun saa hjertelig, at alle Lænker brast.

Og alle de Skjalde, hun skænked Ordets Magt,
de blev om hendes Sæde en stor og trofast Vagt;
hver Sang, som Folket kjender og lytter til med Lyst,
den blev en Ring i Brynjen, som dækker hendes Bryst.

Hver kraftig Skæmt, der lokker om Læben frem et Smil,
den blev i hendes Kogger en hvas og vinget Pil;
hvert Ord, der kom fra Hjertet, og som til Hjertet naar,
det blev en Sten i Muren, der hegner hendes Gaard.

Og Aarene rulle og skiftes om paa Jord,
og vore Navne glemmes som Sne, der faldt ifjor,
og Slægt efter Slægt segner hen paa Nornens Bud;
men hun er saa ung, og saa yndig ser hun ud!

Nis Lorentzen.

1860.

Lad ham hvile; han er træt;
lad den gamle Stridsmand blunde;
han kan hvile sig med Ret;
han har kæmpet, mens han kunde;
han har staaet mangen Dyst
stærk og stolt, med oprejst Pande,
vendt mod Faren frem sit Bryst
som et Fjeld i stride Vande.

Tro som Guld og haard som Staal,
mandigt løfted han sin Stemme,
værged for sit Modersmaal,
vilde fremmed Skik ej nemme;
fast han stod for Folkets Ret,
trodsed Haan og Had og Vrede; —
lad ham hvile; han er træt;
han har baaret Dagens Hede!

Men fra Graven gaar en Røst
som os varsler, som os vækker:
Endt er kun den første Dyst;
slutter tæt de faste Rækker.
Tordenskyen er paa Vej;
Ingen ved, naar Lynet flammer;
holder Vagt og sover ej!
flux paafærde, hvor det rammer!

Fædres Arv og Ejendom,
som den gamle, gæve Skare
uforsagt har værnet om,
skal nu denne Slægt bevare;
lover da med Mund og Haand
at staa fast i Tider tunge,
at den stærke Gamles Aand
ej skal blues ved de Unge!

I din Jord, o Fædreland,
lad din Søn nu Hvile finde!
du skal værne, tro som han,
om hans Grav og om hans Minde!
han var din, mens Hjertet slog;
han har værget for din Ære;
derfor i din Mindebog
Skriv ham ind blandt dine Kjære!

Fredløs.

Du grønklædte Dal midt i
Ørkenens Sand
med kølige Kildevæld!
du Fristed, der hused den
fredløse Mand:
du gjæstfri Telt, Farvel!

Du svaled det brændende Saar
i mit Bryst:
du kvæged den trætte Sjæl.
Du Plet, hvor jeg blunded i
Glemselens Lyst,
du Fredens Dal, Farvel! —

Han vender sin Ganger; saa rider han ud
ad Ørkenens vildsomme Sti. —
Der farer paa Himlen et Stjerneskud, —
Forbi, forbi, forbi!

Jens Christian Hostrup

fødtes i Kjøbenhavn den 20. Maj 1818 og blev Student 1837 i den bevægede Tid før Frederik den Sjettes Død, da Studenterne sværmede ivrigt for Frihed og Skandinavisme. Samtidig med Poul Rytter (Ploug) skrev H. under Navnet Jens Kristrup en Mængde Viser og Studenterkomedier. Størst Berømmelse blandt disse opnaaede Lejlighedskomedien „Gjenboerne“ (1844). Dette Stykke, som gjennem en enkelt Figur bunder i Romantiken, indeholder en Række Figurer fra det daglige Borgerliv, saa virkelige og naturtro, som endnu ingen Forfatter havde evnet at skildre dem. Imidlertid tog H. theologisk Examen og blev Huslærer ved Rungsted. Inden 1847 skrev han, ligeledes for Studenterforeningen, Stykkerne „Intrigerne“ og „En Spurv i Tranedans“. Imidlertid var „Gjenboerne“ 1846 under stort Bifald blevet opført paa det kgl. Teater. Efter „Æsthetisk Sans“ fulgte „Æventyr paa Fodrejsen“, „Tordenvejr“, „Mester og Lærling“ (1852), „Drøm og Daad“ (1854) foruden nogle mindre, bl. a. „Soldaterløjer“. Disse dramatiske Arbejder udkom samlede (1852—55) tillige med „Viser og Vers“. 1855 blev H. Præst og hørte i 25 Aar op med al digterisk Produktion udenfor Lejlighedsdigtning. Men omsider følte han Digteren i sig vaagne igjen, og i 1880 kom Skuespillet „Eva“, efterfulgt af „Karens Garde“ (1886), begge dog af væsentlig mere moderne Karakter, i Slægt med Bjørnsons og Ibsens Dramaer, men dog isprængte med Forfatterens gamle Humor. 1883 udkom „Folkelige Foredrag“ og 1885 „Sange og Digte fra senere Aar“. 1884 tog H. sin Afsked og flyttede til Kjøbenhavn, og to Aar efter havde han den Glæde at se, at den fjerde Udgave (Folkeudgave) af hans Komedier vandt en exempelløs Afsætning hele Landet over, et rigt Vidnesbyrd om, hvor folkelig hans Digtning er blevet. Paa Teatret er hans Stykker stadig paa Repertoiret og høre til de mest spillede. † 1892.

Stambogsblad.

Bøj med ydmyg Tak
dit Ho'de
udi Solens Skjær!
Vaag og bed, men bliv
paa Fode,
naar en Storm er nær!
Hæv dit Blik, vær kjæk
til Mode,
bliver Kampen svær!
Alting tjener dem til
gode,
som har Herren kjær.

Ungdommen.

Jeg rutter med Glædens og
Haabets Ord,
det Statsmanden aldrig kan døje;
den Stakkel skal lappe vor sprukne Jord,
det er en fortrædelig Møje.
Mens bidsk han tygger sin tørre Negl,
saa flyver jeg glad for fulde Sejl.

Den dristige Flugt gjør ham
stadig vred;
han jævner til venstre og højre,
hvad højt rager op, vil han
trykke ned,
hver Kraft han tilbørlig vil tøjre.
Snart har han alting gjort tamt
og ens,
men jeg, jeg er ham for let
til Bens.

Han sidder belemret af Gods og Guld,
af Titler og Hensyn og Former;
jeg klæber ej fast ved det døde Muld,
bevinget mod Himlen jeg stormer.
Men hvad jeg ser fra den høje Tind,
det kalder han gnavent for Hjernespind.

Og raaber saa højt han paa Kløgt og Aar,
paa Ungdom og skuffende Løgne,
saa bøjer jeg mig for hans hvide Haar,
men tror ligefuldt mine Øjne.
Til Raad er Gubben en herlig Gjæst,
men unge Øjne, de se dog bedst.

Ja, lidet jeg frygter for Stormens Hvin,
ej ændser jeg Vinterens Kulde;
jeg ser gjennem Sneens det tætte Lin,
at Vaaren er vaagnet i Mulde,
jeg ler ad hele den kloge Flok
og venter trøstig — den kommer nok.

Drøm og Liv.

Han sang, og de lytted med venlig Hu
til Tonerne stærke, fulde;
de sagde: „Lykkelig er du,
dig følge de Muser hulde.
Ja syng og drøm kun Dagen lang,
saa lever paa Folkets Røst din Sang,
naar selv du er gjemt i Mulde.“

Da kaldte han paa de Syners Hær,
de kom som Taager i Skare,
saa skiltes de ad og traadte ham nær
og smilte med Øjne klare,
saa drog de om ham saa broget en Krans,
saa rev de ham ind i den gladeste Dans,
det var, som Vinger ham bare.

Og Synerne skifte, de fødes og fly,
som Timer rinde de Dage,
og Sangen stiger i højen Sky
og svulmer af Lyst og Klage;
men naar den ender, den lyse Leg,
saa sidder Ynglingen fattig og bleg
og længes mod Drømmen tilbage.

Og Sangen trænger til Hjerterne ind,
saa mange den højt berømme;
men alt som de glædes, til Sangerens Sind
de tungeste Tanker strømme;
„Hvad vandt jeg andet end Tidsfordriv?
hvad gavner det mig, mine Drømme faa Liv,
naar Livet selv bliver Drømme?

Skal jeg svæve løs mellem og Jord
og ej finde Fæste for Foden?
Kun fast i sin Jordbund Livet gror
og henter sin Kraft gjennem Roden.
Skal Lys jeg tænde og selv blive slukt?
og lever jeg kun for at sætte Frugt
og visne, naar den er moden?

De sige: drøm, flyv bort fra dig selv!
men hvor faar jeg selv da hjemme?
skal jeg kaste mit Selv i Glemselens Elv
at ej de min Drøm skal glemme?
Nej, Døden er skjult under Drømmens Slør,
og lidet det baader den, som dør,
at han lever paa Folkets Stemme.“

Saa vendte han Ryg til Drømmens Slot,
han vilde sig hjem begive,
og dybt han sukked til Livets Drot:
„Nu, Herre! jeg din vil blive;
Og giv mig blot, hvad de ringeste faa;
ja, Herre! lad kun mit Værk forgaa,
men hold du mig selv i Live“.

Ej Sangen mer fra hans Læbe lød,
bort Tryllesynet var faret;
men Livet aabned sit rige Skjød,
og alle Himle sig klared.
Og visned Frugten, som nys var skabt,
og gik der en Smule Digter tabt,
et Menneske blev bevaret.

Hans Vilhelm Kaalund

fødtes i Kjøbenhavn den 23. Juni 1818 og tilbragte sin Barndom i den gamle Bys nærmeste, ejendommelige Naturomgivelser, især Voldene og deres bevoxede Skrænter ned mod Voldgravene. Efter sin Konfirmation vilde han være Billedhugger, men Friluftslivet tiltalte ham mere end Atelier-Luften, og det hjalp ikke, at han opgav Leret og Modelérpinden for Farvepotten og Penslen. 1838 vakte K. nogen Opmærksomhed ved et Velkomstdigt til Thorvaldsen. 1840 udgav han et nordisk Heltedigt „Kong Halfdan den Stærke", en Efterligning af Oehlenschlägers Digtning, samt en Digtsamling. Men hverken disse eller Heltedigtet „Valkyrien Gøndul" (1842) gjorde megen Lykke, og det sidste var rent ud mislykket. Endelig fandt han sit Felt og udgav 1844 „Fabler og blandede Digte" samt de af Lundbye illustrerede „Fabler for Børn", Men trods disse Arbejders lødige Digterværd fik K. intet Publikum og maatte ind i det praktiske Liv. Efter mange Omskiftelser kom han til Ro som Lærer for Fangerne i Vridsløselille Cellefængsel. Forinden havde han 1858 udgivet Digtsamlingen „Et Foraar", som uagtet den for en stor Del indeholdt de samme Digte som Samlingen fra 1844, dog nu af Kritiken og Publikum blev hilset med Begejstring. Nu endelig saa man, at K. var en Lyriker af høj Rang, hvis sjælfulde, formfuldendte Digtning hører til den bedste danske Lyrik. „Et Foraar" oplevede efterhaanden 6 Oplag. 1877 kom „En Eftervaar", som er endnu betydeligere end den forrige. 1875 udgav han „Fulvia", et romantisk Skuespil i dejlige Vers, bygget over en af Gottfried Kellers „Legender". Det gjorde megen Lykke og blev i Omarbejdelse for Scenen opført 1881. K. døde den 27. April 1885, og O. Borchsenius udgav hans „Efterladte Digte".

Kilden.

Af Kilderne
smaa
kan blive en
Aa,
af Bækkene
mægtige
Strømme.
Saa kan det
og gaa
i Livet, du
Smaa,
thi Stordaad
kan fødes af Drømme!

Men bliver dit Liv
kun en Leg mellem Siv
en Døs mellem duftende Roser,
da plumres dit Sind,
da tørrer det ind
og ender i svampede Moser.

Kast Sløvheden væk!
Vær frejdig og kjæk
som Kilden, der risler i Skoven!
Spring frem som en Bæk
fra Rosernes Hæk,
et Spejl for Guds Himmel for-
oven!

Svulm op til en Flod!
Lad voxe dit Mod,
hvor Vandhjul og Savmøller
skjære!
Lad Flaadernes Sejl
sig se i dit Spejl —
og strøm saa i Havet med Ære!

Naturens Uforanderlighed.

I Verden op og ned det gaar;
Naturen ler derad.
Blaaøjet, som for tusind Aar,
Den smiler endnu glad.

I Haven bagved Bondens Skur,
I den bag et Palads
Er, evigtvirkende Natur,
Dig ligegodt tilpas.

Du smiler til vor Kjærlighed,
Du smiler til vort Had:
Ved Brudehus og Rettersted
Gro'r lige grønt dit Blad.

End kommer Svalen søndenfra
Med samme Il og Hast,
Som den Gang, da paa Golgatha
Vor Frelsers Øje brast.

End ruller stolt sig Eufrats Flod
I Østens Paradis,
Som da den badede din Fod
En Gang, Semiramis.

Som fordum smiler Jorden grøn
Og Himlen lyseblaa —
Men jeg, som Tidens lette Søn
Vemodigt ser derpaa.

End nynner Verdenshavet paa
Sin gamle, dybe Sang;
Den samme Stjernehvælving saa
Kaldæerne en Gang.

Blandt sjunkne Grave Livet ler
Med tusind Øjne fro:
Just derfor fylder Vemod her
Med Taarer mine to.

Og derfor knuger jeg mig varm
Op til Naturens Bryst
Og trygler: slip ej af din Arm
Mig og min rige Lyst.

Et Barn i Vuggen var jeg nys,
Snart slaar min Afskedsstund.
Just derfor trykker jeg mit Kys
Saa varmt paa Livets Mund.

I en Solskinskrog.

Bestraalet af den milde Foraarssol,
jeg sidder her imellem Husdyrflokken,
og bytter ej for nogen Kongestol
det Sæde, jeg har valgt — paa Huggeblokken.

Lad andre finde det en simpel Plads
for en, der producercr sig som Sanger —
en Digtertrone er den, mig tilpas,
og aldrig nogen bedre jeg forlanger.

Det var en slig, du valgte dig, Æsop,
naar du i Hønsegaarden sad alene
og lo ad Verdens store travle Hob,
med slig en lille Verden til din Scene.

Vel er jeg ikke dyb som du og vis;
min store Svaghed ærlig jeg bekjender —
men glad jeg sætter paa Naturen Pris,
og i min Smag er jeg en Nederlænder.

Mig fryder det at se paa Bondens Gris,
og mellem disse Duer, Høns og Ænder,
som midt i Billedbiblens Paradis
jeg føler mig som mellem gamle Venner.

Her kægge Gæs, her bræge Lam og Faar —
det er, som alle Røsterne fra Arken
i munter Blanding her mit Øre naa'r,
ret som de lød for Oldtidspatriarken.

Vel græsser ikke Løve her hos Kid,
og Elefanten mangler med sin Snabel;
dog er her noget af den gyldne Tid,
af Verdens Uskyld, før man bygged Babel.

Og glad velsigner jeg, o Sol, den Glans,
hvormed du denne Hønsegaard forgylder,
og takker Gud, fordi han gav mig Sans
for hvad der ellers Smaabørn kun fortryller!

Den brogede Verden.

Jeg elsker den brogede Verden,
trods al dens Nød og Strid;
for mig er Jorden skjøn endnu
som i Patriarkernes Tid.

De snakke, som om den er gammel,
af Synd og Sorger mæt.
O nej, den flyver endnu i Dans
om Solen ung og let!

Skyggen og Lyset er godt fordelt,
men Menneskets Syn er kort;
vi glemmer at tage Lyset med,
hvor Skyggen synes for sort.

Tror du maaske, jeg aldrig har følt
ved egen og andres Kval,
fordi jeg ikke vil kalde, som du
Guds Verden en Jammerdal?

Og dog har jeg prøvet dens Kamp og Ve
og vundet et ydmygt Sind.
Jeg har ikke leflet Livet bort,
for egen Syndighed blind!

Jeg har grædt som andre af Smerte,
fordi min Boble brast.
Men Boblen er ikke Verden;
læg Verden det ej til Last!

En vil hid og en anden did,
hver priser sin egen Vej.
Men Verden kan ikke sig dreje
om hvert lille Menneske-Jeg!

Var Livet en Dans paa Roser,
mon alt da var bedre end nu?
Hvis ej der var noget at kæmpe for,
hvad var da vel jeg og du?

Kamp maa der til, skal Livet gro,
ej Kamp blot for dagligt Brød,
men Kamp for Frihed i Liv og Tro —
thi evig Stilstand er Død!

Og derfor elsker jeg Verden
trods al dens Nød og Strid;
for mig er Jorden skjøn endnu
som i Skabelsens Ungdomstid.

Forbandelsen, som fra Gud Herren lød,
da Edens Have blev lukt:
„I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød!“
kan bære Velsignelsens Frugt!

Kun en Draabe.

Tag friske Rosenblade — hundred Pund —
Sænk i et Kar med Vand de skjønne Blade:
Lad Massen gjære dybt paa Karrets Bund,
Da pibler frem lidt Skum paa Vandets Flade.

Se dette Skum, det maa du samle let
Med Bomuld i en lille Pennepose;
Men pust ej bort det med dit Aandedræt;
I det er Duften gjemt af hver en Rose.

Og derfor maa du passe vel derpaa.
Fra alle dine døde Roser stige
De skjønne Sjæle op i Bobler smaa
Med Rosenolien, den kostelige.

Af alle dine døde Roser faar
Du kun en Draabe, kostelig, men liden,
En Draabe kun med Duft af evig Vaar
— O Menneske, hvad naa'r du mer i Tiden?

Hvad er et hundred, hvad er tusind Aar
Med Alt, hvad der blev dynget op af Viden!
Hvor stort er Resultatet, som Du naa'r?
Vej det, og sig: hvad kom der ud af Striden?

Lidt Rosenskum paa Glemsels dybe Hav,
En Draabe, i hvis Duft det bedste gjemmes,
Det bedste, det, som Millioner gav,
Som lever, medens Slægterne forglemmes.

Vend mod den store Oldtidsgrav dit Blik:
Hvad blev der vel af hine stolte Dage,
Af hine Verdensriger, som forgik?
Kun Sagnets Duft, ej mer er der tilbage.

En enkelt lille Draabe kun du faar —
O Menneske, hvad vil du mer forlange!
I Draaben er de døde Rosers Vaar,
Og svundne Seklers Duft i Sagn og Sange.

Det sidste Følge.

De skulde bære den Døde bort;
han laa paa den aabne Baare;
Ceremonien var grumme kort,
der flød ej en eneste Taare.

Venner og Slægt var der ingen af,
kun lejede Folk og Præsten.
— Sin sidste Hvid han en Fattig gav,
saa lod han de andre om Resten.

Det var i Verdensstaden Paris;
han havde tabt sig i Vrimlen.
— Om han var en Taabe eller en Vis?
til Helved gik — eller Himlen?

Se, det var Gaader som mange fler.
— Enhver har nok i sit eget!
Man sagde, han havde havt Fugle kjær
og stundom med Smaabørn leget.

— En Eneboer i den myldrende By,
han gik paa de afsides Veje;
for Kvinder veg han til Side sky
og redte sig selv sit Leje.

Det sidste, Dødens, var nu ham redt.
Han havde betalt sin Kiste —
At ogsaa han havde grædt og lét,
det var der kun faa, der vidste.

Men, som de nu toge paa Baaren fat,
der blev — som ved et Mirakel —
med et i Salen som mørkest Nat,
og — Himmel — hvilket Spektakel!

Det sortned for alle Vinduesfag,
det kradsed og krøb paa hver Rude;
som i en Stormvind af Vingeslag
lød sælsomme Stemmer derude!

Den gode Pater sig korsed bleg,
han ønsked, han kunde sig skjule:
han troede, at det var Djævle, som skreg,
— men det var kun Himmelens Fugle,

den Dødes Venner, store og smaa,
de Fugle, han daglig gav Føde:
Finker og Spurve og Krager graa!
— Paa Klokkeslet gave de Møde.

De kom fra Tage, de kom fra Træer,
det var lutter gamle Bekjendte;
der var ogsaa iblandt dem en Ravn og en Stær,
— de var ikke vant til at vente.

Men, han var undskyldt — han hørte dem ej,
skjønt kun et Lagen ham dulgte!
— Saa førtes han bort paa den sidste Vej,
og Fuglene alle ham fulgte.

Den sorte Baare, hvortil ingen Krans
var flettet af kjærlige Hænder,
blev ført nu til Graven i Solskinsglans,
— der var ingen Mangel paa Venner!

De flagred om Baaren med Kvidren og Skrig,
med døvende hundredfold Klage.
Et Følge havde den ensommes Lig,
hvortil ikke mange faar Mage!

Saa aabnede Jorden sit sorte Skjød,
og saa blev Liget begravet;
men Livets Bølger sig rastløse brød
derude i Menneskehavet.

Som før gik Verden sin travle Gang,
men inde i Dødningehaven
der steg mod Himlen en Klagesang
af hundrede Fugle om Graven!

Aasmund Olafssøn Vinje

fødtes i øvre Telemarken den 6. April 1819 (eller 1818). Faderen var Bonde, og Sønnen maatte i adskillige Aar røgte Kvæget og deltage i Gaardens Drift. 16 Aar gammel fik han Lov til at følge sin Lyst til Læsning, saa vidt at han kom paa et Slags Seminarium, og et halvt Aar efter var han Lærer i sin Hjembygd. Efter 5 Aars Forløb drog han til et ordentligt Seminarium (i Asker), hvorfra han udgik 1843 med Udmærkelse. Aaret efter blev han Lærer i Mandal, gav sig i Lag med Journalistik og med det praktiske Liv. 1848 drog han til Christiania, fik Arbejde ved „Morgenbladet", læste til Studenterexamen og fik denne 1850. Sammen med Henrik Ibsen og en tredje udgav han en kort Tid et kritisk-satirisk Ugeblad, levede iøvrigt af Korrespondancer til „Drammens Tidende", læste samtidig flittig til juridisk Examen, som han tog 1856. Paavirket af Ivar Aasen og hans Kamp for Landsmaalet („Maalstrævet"), udgav han fra Oktober 1858 „Dølen", et Ugeblad paa Landsmaal, I dette Blad skrev han det meste selv, Digte, Skildringer fra Norge, Folketaler, som han havde holdt, Kritiker. Han kæmpede ivrigt for Norges Selvstændighed indenfor Unionen, men var og blev i Politik som i Literatur sin egen Mand, „den literære Frifant", som han kaldtes. Et lille Embede, som han en kort Tid havde, mistede han igjen 3 Aar efter ved sin ubetvingelige Frimodighed. I 1860 foretog han med offentligt Stipendium en Rejse til Skotland og England for at studere Rets- og Juryvæsenet; herom skrev han i 1863 en engelsk Bog. Den 30. Juli 1870 døde V. paa Rigshospitalet, yderlig fattig, Hans Skrifter i Udvalg blev 1881—89 udgivne i 5 Bind af „Det norske Samlag".

Guten.

Du drøymer om at
verda Mann,
og attaat stor.
Du tenkjer, at du
vinna kann
den heile Jord.
Du jaga vil alt
vondt og
vrongt,
som Vinden Mjøll.
Du tykkjest, der
er altfor trongt
imillom Fjøll.

Men um du kjem
paa vide Slett
og ville Hav,
du endaa ikki andar lett,
men ser i Kav
og tenkjer, at i Djupet svart,
blandt Kval og Haa,
eit Sellskab for din Tanke vardt,
som beit ifraa.

som Alexander græter du,
for Jordi er
so liti, at ein ikki snu
seg rundt kann der.

Du derfor kastar ut dit Lodd
i Himlens Blaa
til Vetrevegens Stjerneskodd
og Gud vil naa.

Mjøll, fin Sne. — **Haa**, Haj. — **Vetreveg**, Mælkevej. — **skjer**, saar.

Du ferer vidt, og du verdt trøytt
og Foten skjer.
Du græt, so Puta ofte bløytt
av Taarir er.
Med detta Salt du vaskast ut,
til dess du fær
i deg den sleipe kvasse Lut,
som Livet tvær.

Daa er det, som du gjekk uppaa
di eigi Grav.
Men daa fyrst Botnen kan du sjaa
i Livets Hav.
Din eigen Gravstein skriv du paa
du best det kann,
daa er du der, du skulde staa:
daa er du Mann.

Daa veit du, kvat det segja vil,
at døy ifraa
det, som ein lagde Hugen til
og Elsken paa,
Det grøne saag du krullast turt,
som Blom til Høy.
Det mindste var: ho visnad burt
di Ungdomsmøy.

Men endda er det, som du fær
i dette Laup,
so billigt, at tilgagns det er
eit Gjevakaup.
Og ikki fyrr du dette vann,
du døy kan glad
og heller aldri lesa kann
i Livets Blad.

Dersom du ikki sviken var
so mangein Gong,
du Kjærleik aldri sungit har
med rette Song,
Du paa Ruinerne maa staa
av Livet dit,
fyrst rigtigt daa du rett kann sjaa
ikring deg vidt.

At beda er du komen til,
og godt du tel
for Folk, som for din Kjærleik vil
deg slaa ihjel.
Daa hev du fengit rette Gjerd
paa sterke Liv;
daa Krambud-Eggi slipad er
fraa Rakekniv.

Eit Syn.

Ei Gjente eg saag,
som gjorde meg fjaag,
det var, som eg skulde det
drøyma.

Eg saag meg so sæl,
eg minnest det vel;
eg aldri det kjem til at
gløyma.

bløytt, opbledt. — Gjevakaup, det er G., d. e. du faar det for intet. — tel, „telja for Ein, raada Ein bedande fraa at gjera nokot (ondt)“.

Som naglad eg stod
og raudnad' som Blod,
det gik for mit Øyra som
Lundar.
Eg saag hena der,
eg ser hena her,
eg ser hena best, naar eg
blundar,

Um Lit og um Lag
og Andlitets Drag
og all henar Vænleik og Sæla
og Augo, som brann,
eg segja ei kann:
eg ser det, men kann ikki
mæla.

Eg fær det vel sjaa,
men aldri kana faa!
Kvi syna seg for meg ho
turvte?
So ljos og so rein
som Soli ho skein,
men burte og burte og burte.

Ja burte ho er,
og endaa so nær:
eg ser 'a men ikki med Augom.
Eg sviv og eg sviv,
eg driv og eg driv,
og gjeng som eg gjekk millom
Draugom.

I Myrkret eg laag,
men Ljoset eg saag,
slik Hugnad eg aldri kann
minnast.
Ho gjenger for seg,
eg sviver for meg
med Sorg, at vi aldri skal finnast.

Den, slikt fær at sjaa,
han vera vel maa
so glad, at det gjeng yvir
Maaten.
Men endaa ser eg,
det svartnar for meg,
so mest eg maa taka til
Graaten.

---

fjaag, glad. — raudna, rødme. — Lundar, Melodier. — Lit, Farve. — Vænleik, Skjønhed. — turvte, behøvede, skulde. — Hugnad, Glæde.

Chr. K. F. Molbech,

Søn af Lexikonsforfatteren og Literærhistorikeren Chr. Molbech, fødtes i Kjøbenhavn den 20. Juli 1821. 1839 blev han Student, og Aaret efter vandt han Universitetets Guldmedalje ved Afhandlingen „Om Billedhuggerkunstens Poesi", og udgav kort efter Digtcyclen „Billeder af Jesu Liv". Derefter fik han to lyriske Dramaer, „Klintekongens Brud" og „Venusbjerget", opført paa Teatret, men de gjorde ingen Lykke, da Handlingen var for spinkel. De udkom 1845 sammen med „Blandede Digte". 1846—47 foretog M. en Rejse i Syden, hvorefter han 1848 udgav Rejsebillederne „En Maaned i Spanien". Fra sit Ophold i Italien medbragte han Tanken om at oversætte Dantes „Guddommelige Komedie", hvilket Arbejde han først afsluttede 1862. 1851 havde han ved Digtsamlingen „Dæmring" vundet sig en fremragende Stilling, men hans Drama „Dante" naaede dog ikke frem til Opførelse, hvad der i mange Aar holdt ham borte fra Scenen. Fra 1853 indtil Krigen 64 var han Professor i dansk Sprog og Literatur i Kiel. Fordreven herfra blev M. ansat ved „Dagbladet"; en Del af hans Artikler heri udkom 1873 under Titlen „Fra Danaidernes Kar". Imidlertid var han han 1871 blevet Censor ved det kgl. Teater. Hertil skrev han 1875 „Renteskriveren", en holbergsk Studie, og senere „Ambrosius", „Faraos Ring" og „Opad", hvoraf det første opnaaede en storartet Succes. 1881 tog han sin Afsked som Censor og levede i sin Villa ved Bagsvær Sø indtil sin Død den 20. Maj 1888. 1863 udkom samlede i to Bind „Digte, lyriske og dramatiske", og 1878 udkom 3dje Udgave af Oversættelsen af Dantes Værk. 1888 udgav E. v. d. Recke M.'s „Efterladte Digte".

Sonetter.

Af Samlingen „Til Madonna“.

Før Havets blege Mø sit Bytte kræver,
Før dybt hun drage kan en modig Svømmer
Ned til den Søvn, hvori man aldrig drømmer,
Tre Gange først han sig af Bølgen hæver.

Tre Gange for hans Øje Stjernen bæver,
Først tredje Gang den salte Skaal han tømmer,
Og medens Havets Skum Ligklædet sømmer,
Hans Legem langsomt imod Dybet svæver.

To Gange var min Kjærlighed begravet:
Nu løfter den sig tredje Gang af Havet
Og aander tungt, og Øjet mod dig vender.

Alt aabner Dybets Havfru for sit sorte,
Ensomme Slot de store Bølgeporte —
Frels mig, Madonna, ræk mig dine Hænder!

Se Navnet hist, i Barken dybt indskaaret!
Her, mellem disse skyggefulde Linde,
En Ungersvend har vandret, og til Minde
Om En, han elsked, dette Træ sig kaaret.

Vel voxer Barken knudret over Saaret,
Og Navnet synes langsomt at forsvinde;
Men midt i Stammen vil man det gjenfinde,
Naar fældet den til Baalet bliver baaret.

Saadan, Madonna! lader jeg med Smerte
Dit Navn forsvinde nu af mine Sange,
Som Skrifttegn, der af Tidens Haand udslettes.

Men tro dog derfor ej, at det forgjettes:
Det voxer gjennem Tankens skjulte Gange,
Dybt, skjønt usynligt, indad i mit Hjerte.

Alene.

Du brune Hjort ved Træets Rod
Du Skovens raske Springer!
Hvor fik du saadant lystigt Mod,
Saa klart et Blik, saa let en Fod,
Som om du havde Vinger?
Da knejste Hjorten, stolt i Sind,
Med sine Takkers Grene:
Det kommer af, jeg har en Hind,
Men du maa gaa din dunkle Vej alene.

Du lille Fugl i Busken hist,
Du glade Foraarssanger!
Hvi hopper du saa fro paa Kvist,
Mens jeg mit muntre Sind har mist
Og aldrig mere fanger?
Fra Busken titted Fuglen ud,
Og sang bag Blad og Grene:
Det kommer af, jeg har en Brud,
Men du maa gaa din dunkle Vej alene.

I Bølger, som mod Stranden slaa
Og lege med hverandre!
Hvorfor er I saa lyseblaa,
Mens i mit Hjertes dybe Vraa
Kun mørke Tanker vandre?
Da slog en Bølge frisk og glad
Sit Skum mod Breddens Stene:
Det kommer af, vi følges ad,
Men du maa gaa din dunkle Vej alene.

Du Stjerne, som din Straale hvid
Nedsender fra det Høje!
Hvi er din Glans ved Midnatstid
Saa bævende, vemodig blid,
Som Taaren i et Øje?
Da lød det sagte for min Hu
Fra Luft, i Toner rene:
Det kommer af, at jeg som du
Maa altid gaa min dunkle Vej alene.

Ved Solnedgang.

Naar Dagen er træt og vil gange til Ro,
Og lukker sit lyseblaa Øje,
Da bygger den synkende Sol sig en Bro
Af Guld paa de vestlige Høje.
Men før den forlader med hurtige Fjed
Den Jord, hvor jeg vandrer i Skygge,
Den standser og rødmer og siger: Følg med,
Hist, hvor Solen gaar ned, bor din Lykke.

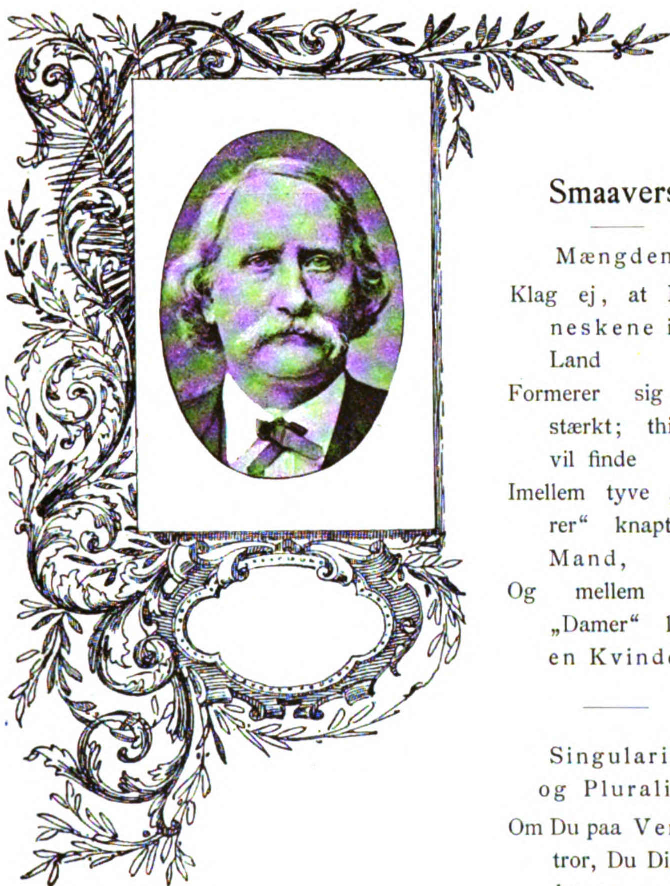
Da griber jeg Staven og vandrer derhen,
Derhen mod den vinkende Stjerne;
Men Solen gaar bort, som en svigefuld Ven,
Og Straalerne dø i det Fjerne.

Hver eneste Aften den smiler paany
Og siger: Følg med, skal jeg bygge
Dig Slotte med Tag af den rødmende Sky;
Thi hvor Solen gaar ned, bor din Lykke.

Hver eneste Aften forsvinder den brat,
Og lader mig sorgfuld tilbage;
Da fløjter en Fugl i den stjerneblaa Nat:
Fat Mod, du skal ikke forsage!
Der kommer en Aften med Stilhed og Fred,
Og hyller dig ind i sin Skygge,
Da tage de synkende Straaler dig med,
Hen, hvor Solen gaar ned, til din Lykke.

Erik Bøgh

fødtes i Kjøbenhavn den 17. Januar 1822; Faderen fik senere et Lærerembede paa Landet, og den begavede Dreng viste tidlig en udpræget Læselyst. Han kom paa Jonstrup Seminarium og tog Examen her 1841. Derpaa blev han Skolelærer, men hans livlige Aand fandt sig ikke i denne Stilling. Han opgav den og drog rundt, dels som Skuespiller, dels som Portrættegner, rejste længe i Sverige og kom 1848 til Christiania, hvor han skrev en „Nyaarsrevue“ og et Par andre Smaastykker. Næste Aar drog han til Kjøbenhavn, skrev „Nyaarsnat 1850“, som opførtes under stormende Bifald paa Kasino; i samme Saison opførtes Vaudevillen „Ægtemandens Repræsentant“, som ogsaa gjorde megen Lykke. I det følgende Aar skrev han for samme Scene 12 dramatiske Arbejder, og udgav 6 Visehefter og 2 Digtsamlinger. Derpaa rejste han til Tyskland og Frankrig og blev ved Hjemkomsten Kasinos Direktør. Denne Stilling beklædte han i fem Aar og skrev i denne Tid en Mængde bearbejdede og originale Stykker, bl. a. „Kalifen paa Æventyr“. Efter at have tilbragt Sommeren 1860 i Udlandet, overtog B. Redaktionen af „Folkets Avis“, hvis Abonnentantal og Indflydelse han hurtig bragte i Vejret ved sin Føljeton „Dit og Dat“, vittige Causerier om Dagens Spørgsmaal. Som Føljeton kom ogsaa hans Hovedværk i Prosa „Jonas Tvermoses Ærgrelser“. Til de tidligere omtalte Arbejder for Teatret har senere sluttet sig en meget lang Række, bl. a. „Jorden rundt“ og „Nitouche“; alle udmærke sig ved en glimrende Dialog og vittige, velformede Sange. Som Visedigter er B. af første Rang. 1881 udkom „Halvandethundrede Viser“, og to Aar forud havde han udgivet „Fortællinger paa Vers og blandede Digte“ i to Bind. 1881 blev B. udnævnt til Censor ved det kgl. Teater som Chr. K. F. Molbechs Efterfølger.

Smaavers.

Mængden.

Klag ej, at Menneskene i vort Land
Formerer sig for stærkt; thi Du vil finde
Imellem tyve „Herrer“ knapt en Mand,
Og mellem tyve „Damer“ knapt en Kvinde.

Singularis og Pluralis.

Om Du paa Venner tror, Du Dig bedrager;
Men paa din Ven Du stole trygt og frit —
Spil kun i Hjerter, naar det Dig behager,
Men spil ej med det Hjerte, som blev dit!

Bagtalelse.

Om Du bagtales Nat og Dag,
Det maa Dig aldrig smerte —
Alt, hvad der rammer paa din Bag,
Det træffer ej dit Hjerte.

Kirke og Teater.

Jeg lider ej, at Verden bli'r kalfatret,
Jeg respekterer hvert et Monopol —
Jeg lider ingen „Præken“ i Teatret
Og ingen „Scener“ paa en Prækestol.

Et Surrogat.

„Hvem Gud gi'r et Embede, gi'r han Forstand“ —
Den Sætning er stundom bestredet;
Men giver han ikke Forstanden, saa kan
En Fuldmægtig bruges i Stedet.

Sandheden.

Den *nøgne* Sandhed forarger Enhver,
Snart er det en ren Nødvendighed
At hylle den ind baade her og der
Paa Grund af Tidens Anstændighed.

Landet og Staden.

Hvorfor er Landboen sund og stærk
Og Stadboen svækket og bleget?
Jo: Landet det er Vorherres Værk,
Men Staden, den er vort eget.

Fremsyn.

Hvad bringer vel det nye Aar?
Kun Følgerne fra gamle Dage —
Du skimter, hvad der forestaar,
Saa snart Du ser Dig ret tilbage.

Bag efter.

Bag efter forstaar vi nu Alting saa godt —
Ak, kunde vi gjøre det to Gange blot!
Dog — kunde vi *det* — er jeg næsten bange,
Vi ønsked at gjøre det trende Gange.

Lidt kan gjøre det!

Bare et Sandskorn, et Støvgran i Øjet —
Straks er den smukkeste Udsigt spolert!
Bare lidt Modgang — straks er man beføjet
Til at bedømme Alverden forkert!

Straffen.

Om Straffens Haand ej altid traf
Enhver, som Straf fortjente,
Saa er det allerede Straf
At have Straf i Vente.

Den største Kunst.

Jeg vilde forbedre Verden engang —
Jeg lærte Enhver, som var i Trang,
Hvorledes han kunde fortjene sit Brød
Og undgaa Kummer og Jammer og Nød;
Jeg lærte de kæmpende Midler, hvorved
De kunde vinde Forsoning og Fred;
Jeg lærte den vilde, heftige Mand,
Hvordan man kan dæmpe sin Vredes Brand;
Jeg lærte de fejlende, Store og Smaa,
Hvorledes de skulde til Maalet naa —
Og jeg havde Held overalt paa Færden.
Jeg prækede vistnok aldeles omsonst,
Men jeg havde sikkert forbedret Alverden,
Hvis jeg havde kunnet en eneste Kunst:
En Kunst, som kun synes saa simpel og lille —
Jeg kunde ej lære de Godtfolk: at ville,

Derfor har jeg opgivet Sagen. Jeg tror,
Den Kunst er endogsaa Vorherre for stor,
Selv Verdens Skabelse, maa vi erindre,
Som Kunst betragtet var meget mindre,
Thi dertil havde han Ordet: „Bliv!“ —
Men „ville“ har slet intet Imperativ!

Christian Arentzen

fødtes i Kjøbenhavn den 10. November 1823, kastede sig som Student over Studiet af Sagaliteraturen, rejste 1852 til Island og gjorde sig bekjendt med den nyere islandske Digtning. Samme Aar udgav han det dramatiske Arbejde „Gunløg Ormtunge“ og 1843 „Knud den hellige“. Betydeligere er dog hans lyriske Digtning, hvis fine, bløde Stemning giver den en ejendommelig Karakter. 1856 tog han Magisterkonferens i Æsthetik og blev 1860 Adjunkt ved Metropolitanskolen i Kjøbenhavn (indtil 1872). 1854 udkom „Digte“, 1857 en ny Samling under Titlen „Et Livsstadium“ og 1867 „Ny Digtsamling“. A. er tillige en fremragende Literaturhistoriker, hvis store Arbejde „Baggesen og Oehlenschläger“ i 8 Bind (1870—78) er et Hovedværk i dansk Literaturhistorie.

Et venligt Ord.

(Brudstykke.)

Et venligt, et venligt Ord —
hvor gjør det Sjælen godt!
Som Duggen paa den tørre Jord,
det lokker frem en Blomsterflor.
O Tak for hvert et venligt Ord,
ja for det mindste blot!

Et kjærligt Blik, et kjærligt Blik —
hvor Hjertet bliver blødt!
I Ørkensand Du aldrig fik
en mer livsalig Læskedrik.
Hav Tak for hvert et kjærligt Blik,
jeg nogen Tid har mødt!

En trofast Haand, en trofast Haand —
hvor har den ikke Magt!
Hvor kan den sprænge Støvets Baand
og løfte højt en modløs Aand!
Velsignet hver en trofast Haand,
som ærlig blev mig rakt!

Brændevinsbrænderens Ko.

Jeg hører Koen brøle
i Brændevinsbrænderens Gaard,
og trods mit lærde Hoved
Hjertet højere slaar.

Jeg drømmer om Barndomshjemmet
og om den røde Ko
og Kalven, hvormed jeg leged,
medens jeg lystigt lo.

Jeg sidder højt under Taget
nærved Stjernernes Kor —
ak, og dog maa jeg længes
efter den lave Jord,

efter de grønne Marker,
efter den rindende Aa,
efter de vilde Roser
og Sommerfuglene smaa!

Jeg færdes blandt Oldtids Vise,
Ideens Himmel nær —
Bondekonen ved Ledet
var mig fast ligesaa kjær!

Storken paa Kirketaget
dukker op i mit Sind,
Trofast ved Tøndehuset,
Kornet i Sommervind.

Skjæget er tykt om Hagen,
Jeg er alvorlig og klog —
ak, og bort dog som Drengen
længes jeg kan fra min Bog

ud til min Faders Vænge
med Høets krydrede Duft,
ud til den blissede Fole,
ud i den friskere Luft!

Ingen jeg tør lade mærke,
hvordan mit Hjerte slaar,
hver Gang Koen brøler
i Brændevinsbrænderens Gaard.

Ak, for en lærd Magister
Skammen er altfor slem,
at saadan En paa Fire
faar ham fra sine Fem!

Træet.

Hvor ofte har jeg dog stirret
paa dig, du stolte Træ!
Hvor ofte har jeg dog hvilet
drømmende i dit Læ!

Hver Gang jeg paa dig stirrer,
røres min Tanke sært.
Som et Symbol paa Stræben
blev du mit Hjerte kjært.

Med Roden staar du fængslet,
altid paa samme Plet,
i Stammen higer du opad,
Kronen gynger sig let.

Billed paa Menneskebarnet
med den rastløse Aand —
Evighedsgenien, fængslet
dybt i Materiens Baand!

Kjækt vi som Træets Krone
hige mod Solens Guld —
ak, men Foden er lænket
dybt i det sorte Muld.

Det er ikke dødt.

Det er ikke dødt, det er ikke dødt,
hvad du sænked i Tidens Strøm;
og sent eller tidlig vorder du mødt
af alt, af Daad som af Drøm.

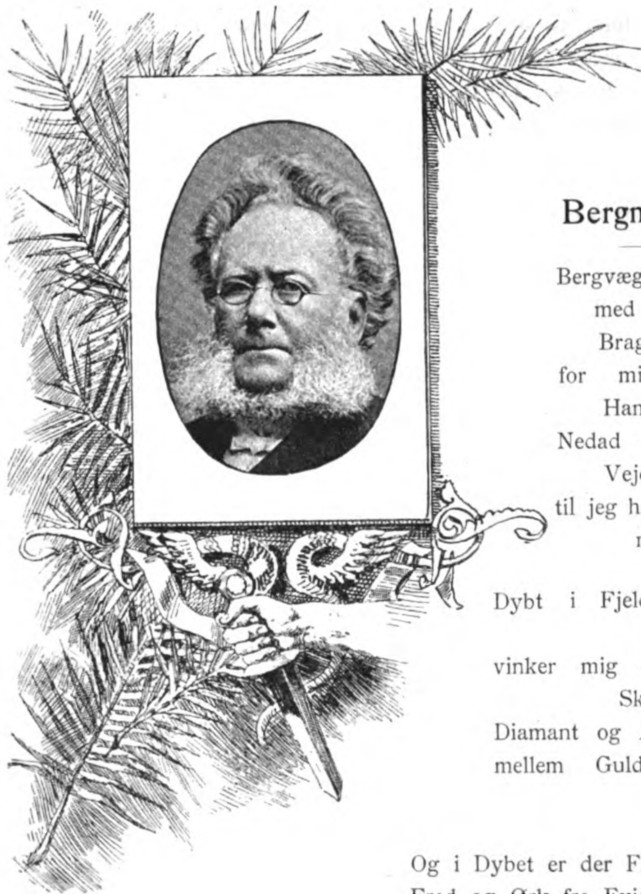
Den larmende Dag kan rastløs gaa,
og Aarene rulle hen —
og saa, naar mindst du tænker derpaa,
det svundne sig hæver igjen.

Du slumrer en sildig Nattestund,
i Ubevidstheden gjemt,
da stiger af Sjælens dunkle Grund,
hvad du troede for evig glemt.

Da vaagner du med bevæget Hu,
og det er forbi med din Mag;
Du farer op med hemmelig Gru,
og Sjælen har Dommedag.

Henrik Ibsen

fødtes den 20. Marts 1828 i Skien, hvor Faderen var Kjøbmand. 16 Aar gammel kom han paa et Apothek og brugte her sin Fritid til at læse til Artium og til at digte. Bl. a. skrev han et Drama „Catilina“, som 1850 blev udgivet anonymt og paa Forf.'s Forlag. Han kom nu paa „Studenterfabriken“ i Christiania og tog paa 5 Maaneder en — rigtignok tarvelig — Studenterexamen. Han levede nu kun af og for Journalistik og Forfattervirksomhed, og var bl. a. sammen med Vinje Udgiver af det satiriske Ugeblad „Andhrimner“. Da blev han 1851 ansat ved Teatret i Bergen, hvorfra han sendtes til Kjøbenhavn, Berlin og Dresden for at sætte sig ind i Sceneinstruktion. Han blev ved Teatret i 5 Aar og skrev „Fru Inger til Østeraat“ og „Gildet paa Solhaug“. 1857 blev han Direktør for det norske Teater i Christiania. Her skrev han det gribende Skuespil „Hærmændene paa Helgeland“, som først senere naaede frem til Anerkjendelse. 1862 spillede Teatret fallit, og Digterens moderne Samfundsdrama „Kjærlighedens Komedie“ vakte i December 1862 en Storm af Modsigelse og Forargelse. Men det følgende Aar skaffede Dramaet „Kongsemnerne“ ham Rejsestipendium. Fra nu af har I. kun paa enkelte korte Besøg gjæstet sit Fædreland. I nogle Aar boede han i Rom, senere i Dresden, og siden 1875 er München hans Residens. Det var ved det mægtig gribende Digt „Brand“ (1866), at I. indtog sin fremragende Plads, og det var med det, at han kastede det første af den Række store Problemer ind i Debatten, hvormed han nu i en Aarrække har holdt Norden, ja i de senere Aar hele Verden, i Aande. Her skal kun anføres Navnene paa hans senere Arbejder, hvoraf hvert enkelt saa at sige er Aarets Begivenhed: „Peer Gynt“ (1867), „De unges Forbund“ (1869), „Kejser og Galilæer“ (1873), „Samfundets Støtter“ (1877), „Et Dukkehjem“ (1879), „Gjengangere“ (1881), „En Folkefjende“ (1882), „Vildanden“ (1884), „Rosmersholm“ (1886), „Fruen fra Havet“ (1888) og „Hedda Gabler“ (1890). Endvidere en lille Samling „Digte“ (1874).

Bergmanden

Bergvæg, brist
med Drøn og Brag
for mit tunge Hammerslag!
Nedad maa jeg Vejen bryde,
til jeg hører Malmen lyde.

Dybt i Fjeldets øde Nat
vinker mig den rige Skat, —
Diamant og Ædelstene
mellem Guldets røde Grene.

Og i Dybet er der Fred, —
Fred og Ørk fra Evighed; —
bryd mig Vejen, tunge Hammer,
til det dulgtes Hjertekammer!

En Gang sad som Gut jeg glad
under Himlens Stjernerad,
traadte Vaarens Blomsterveje,
havde Barnefred i Eje.

Men jeg glemte Dagens Pragt
i den midnatsmørke Schakt,
glemte Liens Sus og Sange
i min Grubes Tempelgange.

Den Gang først jeg steg herind,
tænkte jeg med skyldfrit Sind:
Dybets Aander skal mig raade
Livets endeløse Gaade. —

End har ingen Aand mig lært,
hvad mig tykkedes saa sært;
end er ingen Straale runden,
som kan lyse op fra Grunden.

Har jeg fejlet? Fører ej
frem til Klarhed denne Vej?
Lyset blinder jo mit Øje,
hvis jeg søger i det Høje.

Nej i Dybet maa jeg ned;
der er Fred fra Evighed.
Bryd mig Vejen, tunge Hammer,
til det dulgtes Hjertekammer! —

Hammerslag paa Hammerslag
indtil Livets sidste Dag.
Ingen Morgenstraale skinner;
ingen Haabets Sol oprinder.

Agnes.

Af „Brand“.

Agnes, min dejlige Sommerfugl,
dig vil jeg legende fange!
Jeg fletter et Garn af Masker smaa,
og Maskerne er mine Sange!

„Er jeg en Sommerfugl liden og skær,
saa lad mig af Lyngtoppen drikke;
og er du en Gut, som lyster en Leg,
saa jag mig, men fang mig ikke!“

Agnes, min dejlige Sommerfugl,
nu har jeg Maskerne flettet;
dig hjælper vist aldrig din flagrende Flugt, —
snart sidder du fangen i Nettet!

„Er jeg en Sommerfugl, ung og blank,
jeg lystig i Legen mig svinger;
men fanger du mig under Nettets Spind,
saa rør ikke ved mine Vinger!“

Nej, jeg skal løfte dig varligt paa Haand
og lukke dig ind i mit Hjerte;
der kan du lege dit hele Liv
den gladeste Leg, du lærte;

De usynliges Kor.

Af „Brand“.

Aldrig, aldrig bli'r du lig ham, —
thi i Kjødet er du skabt;
gjør hans Gjerning eller svig ham,
lige fuldt er du fortabt.

Orm, du aldrig vorder lig ham, —
Dødens Bæger har du tømt,
følg ham efter eller svig ham,
lige fuldt din Daad er dømt.

Aldrig, Drømmer, bli'r du lig ham, —
Arv og Odel har du tabt;
alt dit Offer gjør ej rig ham;
for dit Jordliv er du skabt!

Til de gjenlevende.

Nu er Pris i Mængdens Munde;
først dog maatte Kæmpen blunde.

Han et Lys i Landet tændte;
I med det hans Pande brændte.

Han et Sværd Jer svinge lærte;
I det prøved mod hans Hjerte.

Hvast han stred mod Døgnets Trolde;
I ham klemte mellem Skjolde.

Men en glansfuld Vindings Stjerne
tog I efter ham at værne. —

Slør den ej, hvis tornekronet
Høvding sove skal forsonet!

Ederfuglen.

Ederfuglen i Norge bor;
der holder han til ved den blygraa Fjord.

Han plukker af Brystet de bløde Dun,
og bygger sig Rede baade varm og lun.

Men Fjordens Fisker har staalsat Hug;
han plyndrer Redet til sidste Fnug.

Er Fiskeren grum, saa er Fuglen varm;
han ribber igjen sin egen Barm.

Og plyndres han atter, saa klæder han dog
sit Rede paany i en velgjemt Krog.

Men røves hans tredje, hans sidste Skat, —
da spiler han Vingen en Foraarsnat.

Da kløver han Skodden med blodigt Bryst; —
mod syd, mod syd til en Solskins-Kyst!

Lysræd.

Den Tid jeg gik i Skolen
var Mod nok i mit Sind, —
at sige, saa længe til Solen
gik under bag Bergets Tind.

Men lagde sig Nattens Skygge
udover Aas og Myr,
da skræmte mig Spøgelser stygge
fra Sagn og fra Æventyr.

Og bare jeg lukked Øjet,
jeg drømte saa meget og mangt, —
og alt mit Mod var fløjet —
Gud vide maa hvor langt.

Nu er der en Forandring
med al Ting i mit Sind;
nu gaar mit Mod paa Vandring
ved Morgensolens Skin.

Nu er det Dagens Trolde,
nu er det Livets Larm,
som drysser alle de kolde
Rædsler i min Barm.

Jeg gemmer mig under Fligen
af Mørkets Skræmsels-Slør;
da ruster sig al min Higen
saa ørnedjerv som før.

Da trodser jeg Hav og Flammer;
jeg sejler som Falk i Sky,
jeg glemmer Angst og Jammer —
til næste Morgengry.

Men fattes mig Nattens Foerværk,
jeg ved ej mit arme Raad; —
ja, øver jeg en Gang et Storværk,
saa blir det en Mørkets Daad.

Vuggevise.

(Af „Kongsemnerne".)

Nu løftes Laft og Lofte
til Stjernehvælven blaa;
nu flyver lille Haakon
med Drømmevinger paa.

Der er en Stige stillet
fra Jord til Himlen op;
nu stiger lille Haakon
med Englene til Top.

Guds Engle smaa, de vaager
for Vuggebarnets fred;
Gud sign' dig, lille Haakon,
din Moder vaager med.

Viktor Rydberg

fødtes den 18. December 1828 i Jønkøping. Efter at have faaet nogen Uddannelse i Wexiø Gymnasium var han først Huslærer i et Par Aar. Derpaa blev han 1851 Student i Lund; han blev dog ikke ved Universitetet, men gik over i Journalistikens Tjeneste. Fra 1855 var han ansat ved „Gøteborg Handels- og Sjøfarts-Tidning", og lagde sig samtidig efter Literatur- og Kulturhistorie, saaledes at han 1876 forlod Bladet for at holde Forelæsninger paa Gøteborgs nye Højskole. Det følgende Aar blev han Medlem af det svenske Akademi og Æresdoktor i Upsala, og 1884 blev han Professor ved Højskolen i Stockholm. Imidlertid havde han ikke blot vundet et stort Navn ved religionsfilosofiske Arbejder, f. Ex. „Middelalderens Magi", „Bibelens Lære om Kristus" — rettede mod Statskirkens Bibelopfattelse — men ogsaa udgivet en Række meget læste Fortællinger: „Singoalla", „Fribytaren paa Østersjøen" og „Den sidste Athenaren" (1859). Den sidste, udmærkede Roman er tillige et Led i hans Kamp mod „Præstekirken". 1882 udgav R. en første Samling „Diktar", og blandt hans mange videnskabelige Arbejder maa endvidere nævnes „Romerska sägner om apostlerne Paulus och Petrus" og „Romerska dagar". Hans seneste Værk er „Undersøkningar i germansk mythologi" (2den og sidste Del 1890).

Spillror.

Af lifvets morgon-
drömmar
han byggde en vim-
plad slup
at segla i glitter-
strömmar
hän öfver de
vidadjup.

Han byggde med ifrigt sinne,
ty vågens sorl vid strand
förtalde så månget minne
från fjerran underland,

Och stundom sken från vester
en hägrande sagoö
och klang, som från andefester,
en ton öfver blånad sjö.

Så var han färdig att gunga
på rytmiska vågors ban;
då såg han blixtar ljunga
öfver land och ocean,

Såg moln i söder och öster
och hørde långt ifrån
en stigande storm af röster
och rasslande vapendån,

Såg mørka fylkingar bana
sin väg i åskors brak
att fälla en vacker fana,
att trampa en ädel sak.

Spillror — Vragstumper.

Han gaf, som stunden bjöd det,
om än med sorgsen håg,
sin lätta slup åt ödet
att drifva vind för våg.

Och gick till kamp, som skälfde
i bränningar dagen lång
och än mot seger hvälfde
och än mot undergång. —

Men nu, sen sol är bergad,
vid hafvet igen han står,
hans strand är af stormen härjad,
han sjelf har blödande sår.

Det skymmer vid himlaranden,
och mörknande böljor gå
och lemna qvar på sanden
en spillra då och då.

Af lifvets morgondrömmar,
af krossad liten slup,
som skulle i glittarströmmar
styrt ut öfver blåa djup.

Klockorna.

Det ståndar öfver tidshafvets böljande svall
ett torn af genomskinlig och eterklar kristall.
Det sänker sin grundval igenom djupen ner,
dit ingen aning räcker och intet öga ser.

Det sträcker sina murar genom stjernehimlar blå
och högt igenom himlar, der inga stjernor gå,
det höjer sin kupol genom alla rymder opp,
och hvarje tanke svindlar, som sväfva vill emot dess topp.

Två klockor der hänga I kupolens stolta rund —
den ena stöpt af strålglans från ljusets gryningsstund,
den gyllne kläppen svingar för ideernas flägt,
hon klämtar så sakta i takt med verldens andedrägt.

Hon klämter så sakta med en manande ton,
som dallrande segnar från zon och till zon
och, när han hunnit jorden, förklingar så ren
i ädla själars längtan och aftonrodnans purpursken.

Hon manar dessa själar så allvarsdjupt och ömt
att drömma skönt och verka för, hvad de skönast drömt
och minner dem hvar qvällstund, vid solnedgångens brand,
om fjerran sanningsriken och oupptäckta skönhetsland.

Hon klämtar i trånad att viga in den stund,
då jordens slägten varda ett syskonförbund,
der hvarje smärta finner sin smekande tröst
och hvarje tröttadt hufvud sin hvila vid ett älskadt bröst.

Hon klämtar i trånad att stämma i en gång
med sina skära toner i folkens frihetssång,
att ringa öfver verlden det saliga bud:
se, jorden blir Guds rike! Se, menskligheten finner Gud!

Men i den andras gjutform förstelnande flöt
det mörker, som har rufvat i kaos' dunkla sköt.
Den tunge kläppen hvilar — hon hänger tyst och stum,
och hennes kupa liknar en nattlig himmels hvälfda rum.

I torn-arkaden ned om, der sitter, skum i håg,
en demon med handen vid klockans starka tåg,
orörlig som en bildstod, och ser med dystert hot
till häfdernas böljegång, som brusar rundt om tornets fot.

Än tumla de i solglöd, och än är solen skymd,
men om en gång det svartnar kring hafvets hela rymd
och sista böljan krossas i bränningars larm,
som vaggat siardrömmar, de framtidsljusa, i sin barm,

Om hopplöshet faller öfver mensklighetens nöd,
om frihetssången tystnar för gunst och för bröd,
om ungdomshjertat kallnar och känner utan qval,
hur bort ur verlden viker det godas helga ideal.

Då knyter sig handen kring klockans starka tåg,
då ringer demonen med rasande håg,
då svingar nattens klocka sin ofantliga rund,
då skälfver hela verlden och remnar i sin djupsta grund.

Vi ses igen.

Och vårsol lyste vid österns bryn,
när riddarns son gick igenom byn.

I dörr'n till hyddan der under lind
stod liten flicka med rosig kind.

Och gossen sade: god morgon, du!
och kysste henne i samma nu.

De voro morgnade båda nyss,
och frisk som morgonen var hans kyss.

Långt skall jag färdas, du lilla vän,
men glöm mig icke! vi ses igen.

Så sade gossen och log och gick. —
Hon glömde aldrig den kyss hon fick,

hon glömde aldrig hur skön han var,
hur trofast lyste hans ögonpar,
hur käckt på böljande lockar satt
hans fjädervajande junkerhatt.

Hon växte upp och hon mindes än
de ord af gossen: vi ses igen.

Hon växte upp och var glad och skön
fick lyss till mången en kärleksbön,

och månge friare kommo, men
hon sade endast: jag har en vän.

Och åren svunno med hastigt lopp,
men tiden störde ej hennes hopp,

Och hennes vår, hennes sommar svann;
hon tänkte glad: vi få se hvarann.

Hon tänkte än i sin ålders höst:
vi mötas åter, det är min tröst.

Och in i döden hon tänkte än:
hvad jag är lycklig! vi ses igen.

Vinst och Förlust.

Hvad åren kunna gifva, ack huŗ ringa
är det mot hvad som sköfladt blir af åren!
Om guld, om ära någon gång de bringa,
sker det väl oftast att förgylla båren.

Framåt, framåt oss våra öden tvinga,
vi drifvas äldre slägten tätt i spåren
ur barnets Eden genom gossevåren,
hvar till sin teg att mödans lie svinga.

Och solen bränner, svettens perlor flyta,
och dagen svinner under id så trägen
att odla gamla fält oeh nya bryta.

Men I, som bergat gyllne skördar, sägen,
hvem vill dem ej mot liten blomma byta,
mot kindens blomma, vissnad under vägen?

Christian Richardt

fødtes i Kjøbenhavn den 25. Maj 1831 og blev Student 1848. I de nærmest følgende Aar tog han megen Del i det daværende livlige Studenterliv, skrev en Mængde Viser og Sange og den morsomme Studenterkomedie „Deklarationen", der ligesom Hostrups Stykker af samme Art senere blev opført paa det kgl. Teater. Senere tog R. theologisk Embedsexamen, var i flere Aar Forstander for en Højskole ved Kjøge, og blev derefter Præst. Han er dog ikke derfor ophørt med sin Produktion, som er af udelukkende lyrisk Natur. Det er til den ene Side den religiøse Stemning, parret med frejdig Livsglæde og fin Naturopfattelse, og til den anden Side et barnligt Sind, forenet med stor humoristisk Sans, som giver R.'s Digtning dens særegne Præg. Ogsaa hans omfattende Lejlighedsdigtning har ofte stort og blivende Værd. Hans Produktion foreligger i en Række Digtsamlinger: 1861 „Smaadigte", 1864 „Nyere Digte", 1868 „Texter og Toner", 1874 „Billeder og Sange", 1878 „Halvhundrede Digte", 1880 „Cantater og Digte", 1884 „Vaar og Høst". Sidst i Tredserne drog R. for Rejsestipendium til Orienten, efter hvilken Rejse han udgav „Det hellige Land, Dagbog og Digte". 1889 udgav han en stemningsfuldt illustreret Digtning „Vort Land". Beklageligt nok har R. ikke senere udnyttet sine Evner for scenisk Produktion, naar undtages, at han paa sin Ven Komponisten P. Heises Opfordring skrev en virkningsfuld Text til dennes Opera „Drot og Marsk". ✝

Lær mig.

Lær mig Nattens
Stjerne
At lyde fast og
gjerne!
Ej at vige fra den
Vej,
Himlens Gud til-
maalte mig!
Lær mig Nattens
Stjerne!

Lær mig, Markens
Blommer,
At bie paa min
Sommer,
Midt i Verdens dybe Ve
At spire under Vintersne.

Lær mig, golde Hede,
Du brune Lærkerede,
Nøjet med en fattig Høst
At huse Sangen ved mit Bryst!

Havets Bølgehære,
Lær mig mit Aag at bære,
Og som I, naar Sol gaar ned,
At spejle lidt af Himlens Fred!

Lær mig, grønne Lunde,
At skygge, om jeg kunde,
Hver som kommer mig forbi,
Ven og Fjende paa min Sti!

Sol i Aftensvale,
Lær mig den Kunst at dale!
Kun mod Nattens Dyb at gaa,
For nyfødt atter at opstaa,
Lær mig, Sol, at dale!

I Skoven.

Der er saa travlt i Skoven
Forneden og foroven,
Thi nu skal Solens Bryllup staa,
Og Bruden har alt Kransen paa;
Kom ud, kom ud,
Thi Bøgen er saa kjøn en Brud!

Og Vielsen og Talen
Besørger Nattergalen,
Og alle de Violer blaa
Er hendes Brudepiger smaa.

Den sorte Snegl paa Sokker,
Han møder nok som Klokker,
Men Gjøgen, han er Organist
Og spiller med fra først til sidst.

Og Fuglekoret sjunger,
Saa højt i Hal det runger;
Da suser der en Aftenvind,
Og Solen kysser Brudens Kind,
Kom ud, kom ud,
Thi Bøgen er saa kjøn en Brud.

Vuggerne.

En Vidjekurv paa Gænger smaa,
Det var den første Vugge, du saa;
Den anden ejed Livets Varme,
Det var din egen Moders Arme.

Saa vugged dig din Gyngehest,
Og Baaden i en munter Blæst,
Og Træets heldende, tunge Grene,
Naar du og Æblerne var alene.

Saa vugges du af Drøm paa Drøm,
Og gynger snart paa Livets Strøm,
Og tumles snart af barske Bølger;
Held dig, om en derud dig følger!

Men sagtere det gaar igjen
Alt mod den sidste Vugge hen:
Den første havde Puder bløde,
Den sidste er saa kold og øde.

Dog, hvor din Vugges Gænger gaa,
Og om med Svanedun eller Straa:
Husk, Livet her med Smil og Sukke,
Det er kun Evighedens Vugge!

Betids.

En Billedtext.

Tænk, Fastelavn er kommen
igjen,
Mathis, min ivrige lille Ven,
er gaaet til Sengs med Hønsene,
paa store Planer pønsende.
Med Mesterskab pidsker han
ellers sin Top,
men i Morgen, ja saa vil han
pidske op,
vist er det, han laante Marens
Lygte
og et Sæberis med, det er
ingen Rygte!
— Han sover, han vaagner,
han sover igjen,
men stærkt betaget,
kun som Rekruten Natten før
Slaget.
Maren har rigtignok lovet at
kalde,
men hun gaar jo rundt og
kalder paa alle,
og hun kunde sove over sig, hun.
— Nej, efter nok et uroligt Blund
beslutter han selv at være
Maren,
for at undgaa Faren.
Søvnen sidder ham end i Øjet,
dog springer han op, til Gavns
fornøjet!
thi overalt er der tyst og stille,
det er ikke forsilde!
Lygten er tændt, han har vun-
det Spil. —
nu rask ad Sov'kammerdøren
til,
gjennem Dagligstuen, — sikket
Jav,
naar han ta'r dem alle paa
Sengen, — Av!
dér sidder ved Lampen Fa'r
og Mo'r,
Frits oven i Kjøbet, hans
store Bro'r,
Mo'r med sin Strømpe, Fa'r
ved Avisen,
Frits med en højst drilagtig
Fnisen, —
hvad bliver der nu af al hans Risen!
Der staar Mathis
med sit Tugtens Ris,
i stumpet Skjorte, paa Hose-
sokken;
slukøret ser han med lønlig Gru,
at de store er ikke til Sengs
endnu,
og spørger bævende: hvad er
Klokken?
Hans Moder smiler: halv tolv
omtrent!
Du er kommen for tidlig, min
lille Ven,
det er bedst, du pidsker i Seng
igjen! —
men din Bedrift kan du være
bekjendt,
dine Boller, dem har du ærlig
fortjent!"

Bjørnstjerne Bjørnson

fødtes den 8. December 1832 i Kvikne i Østerdalen, hvor hans Fader var Præst. 5 Aar gammel flyttede han med Faderen til Romsdalen; Naturen og Folkelivet her gav Drengens modtagelige Sind de første dybe Indtryk. I sit 19de Aar blev han sendt ned til Christiania for der at forforberedes paa Heltbergs „Studenterfabrik“, hvor Vinje og Henrik Ibsen blev hans Kammerater. Desuden omgikkes han bl. a. Jonas Lie og J. E. Sars, og samtidig med Examenslæsningen læste han ældre dansk-norsk Literatur. Han skrev endog nogle Skuespil; hvoraf et blev antaget af Christiania Teater, men B. tog det senere tilbage som umodent. 1852 blev han Student, var derpaa hjemme som Huslærer i over et Aar; drog saa til Christiania, hvor han levede af Journalistik, og fulgte som Korrespondent med paa Studentertoget til Upsala 1856. Saa skrev han Dramaet „Mellem Slagene“ og drog til Kjøbenhavn, hvor han skrev Fortællingen „Synnøve Solbakken“ (1857). Denne gjorde megen Lykke, og samme Aar blev han Teaterleder i Bergen, overtog Redaktionen af „Bergensposten“ og deltog lidenskabeligt i den politiske Strid. Efter en kort Tid at have været Medredaktør af „Aftenbladet“ i Christiania, drog han udenlands 1860 og var borte i 3 Aar. Imidlertid udsendte han en Række Arbejder, som vandt ham en uhyre Læsekreds: Fortællingen „Arne“ (1858), Skuespillet „Halte Hulda“ (1858), „Smaastykker“ (1860), deriblandt „En glad Gut“, endelig Dramaet „Kong Sverre“ og Trilogien „Sigurd Slembe“ (1862). 1863 fik han Digtergage af Stortinget; 1865—68 ledede han Christiania Teater og redigerede 1866—71 „Norsk Folkeblad“, et illustreret Ugeblad af politisk Karakter, deltog i Studenterbevægelser, var atter Teaterleder; drog saa 1873 til Syden. Senere har han mest boet i Paris og paa sin Gaard Aulestad. Indtil 1873 udgav han endvidere Skuespillene „Maria Stuart i Skotland“, „De Nygifte“ (1864), „Sigurd Jorsalfar“ (1872), Digtet „Arnljot Gelline“ (1870) og Fortællingerne „Fiskerjenten“ (1868) og „Brudeslåtten“ (1873) — foruden en Digtsamling.

De følgende Arbejder „Redaktøren“ (1874) og „En Fallit“ (1875) var moderne Virkelighedsdramaer, som betegnede et nyt Trin i B.'s Udvikling. Alle hans senere Dramaer „Kongen“, „Leonarda“, „Det ny System“, „En Hanske“, „Over Evne“, „Geografi og Kjærlighed“ og Romanerne „Det flager“ (1884) og „Paa Guds Veje“ (1889) tilhøre den moderne Retning, for hvilken B. er en af Banebryderne, ikke blot i Norden men i Verden.

I en tung Stund.

Vær glad, naar Faren vejer
hver Evne, som du ejer:
Jo større Sag,
des tyngre Tag,
men desto større Sejer!
Gaar Støtterne i Stykker,
og Vennerne faar Nykker,
saa sker det blot,
fordi du godt
kan gaa foruden Krykker. —
— Enhver,
Gud sætter ene,
han selv er mere nær.

—•—

Aabne Vande.

Aabne Vande, aabne Vande!
Hele Vintrens lange Længsel,
nu den bliver helt til Trængsel:
Næppe ses en sjøblaa Strime; —
som en Maaned er hver Time.

Aabne Vande, aabne Vande!
Solen smiler, Isen trodser,
nyder den som skamløs Fraadser:
Knap har Solens Mund forladt den,
og den fryser til om Natten.

Aabne Vande, aabne Vande!
Storm maa til, og Stormen kommer,
skyller frem fra andres Sommer
frie Bølger, stærke Bølger, —
Brag og Braat og Synkning følger.

Aabne Vande, aabne Vande!
Atter Luft og Bjerg sig spejler;
der en Damper, her en Sejler,
indad bruser Bud fra Verden,
udad mod en Kamp-stor Færden.

Aabne Vande, aabne Vande!
Solen ildner, Regnen svaler,
Jorden rejser sig og taler.
Sjælen svarer, skjælver, lyer,
Kraften er der, som fornyer.

Jeg vælger mig April.

Jeg vælger mig April;
i den det gamle falder;
i den det ny faar Fæste.
Det volder lidt Rabalder;
dog, Fred er ej det bedste,
men at man noget vil.

Jeg vælger mig April,
fordi den stormer, fejer,
fordi den smiler, smelter,
fordi den Evner ejer,
fordi den Kræfter vælter.
I den bli'r Somren til.

Elsk din Næste.

Af „En glad Gut“.

Elsk din Næste, du Kristensjæl,
træd ham ikke med Jernskohæl,
ligger han end i Støvet!
Alt, som lever, er underlagt
Kjærlighedens Gjenskabermagt,
bliver den bare prøvet.

Sangen.

Sangen har Lysning, og derfor den gyder
over dit Arbejd Forklarelsens Skin;
Sangen har Varme, og derfor den bryder
Stivhed og Frost, saa det tø'r i dit Sind.
Sangen har Evighed, derfor den skyder
Fortid og Fremtid i Hob for dit Syn,
tænder uendelig Attraa og flyder
bort i et Lyshav af Længsler og Lyn.

Sangen forener, idet den fortoner
Mislyd og Tvivl paa sin straalende Gang;
Sangen forener, idet den forsoner
kamplystne Kræfter i samstemmig Trang:
Trangen til Skjønhed, til Daad, til det rene!
— Nogle kan gaa paa dens lys-lange Bro
højere, højere, frem til det ene,
som ikke aabnes for andet end Tro.

Fortidens Længsler i Fortidens Sange
Kaster vemodigt en aftenrød Glans;
Samtidens Længsler i Toner vi fange
ind for en Eftertids sjælfulde Sans.
Slægternes Ungdom i Sangen har Møde,
tumler sin Stund i de tonende Ord;
— fler end vi aner, ja Aander af Døde
vugges i Kvæld i vort festlige Kor.

Fremtidens Land.

Fremtidens Land!
Derhen de styrer, de tusende Savn,
alle de Sukke, som ej finder Favn,
danner sig Landskab i Skylag og Glød
over vor Nød, —
salige Syner af hvad som skal gro
op af vor Tro
i Fremtidens Land.

Fremtidens Land!
Alt af vort Arbejd, som bliver til Gavn,
voxer i Slægter, som glemte vort Navn,
samles til andres og øger en Gang
Fornyelsens Trang.
Denne har Kraften, som bærer det ind
usvigelig ind
i Fremtidens Land.

Fremtidens Land!
Taarer, som fældes ved det, som er slet,
Blod-Sved i Kampen for højere Ret
salver den Vilje, som sejrer tilslut.
Blir vi end brudt,
ondt kan det stanse, godt skal det saa,
op skal det staa
i Fremtidens Land.

Fremtidens Land
Dæmrer i Linjer og Farver og Kvad,
blinker som Solguld i det, som gjør glad,
anes i Børnenes Øjne og ser
ner, naar du ber.
Vinder vi Sejer, og Sejren er sund,
staar vi en Stund
i Fremtidens Land.

Spørgsmaal og Svar.

Barnet.

Du, Far! da jeg til Skogen kom,
var Reden tom,
og ingen Sang der rundtenom?

Faderen.

Nej, Fuglen, som os Sangen gav,
er over Hav;
kanske den finder der sin Grav.

Barnet.

Men hvorfor rejser saa den arme?

Faderen.

Til større Lys og større Varme.

Barnet.

Du, Far; det egenkjærligt er
at være der,
naar alle andre, vi, er her?

Faderen.

Til nyfødt Vaar maa nyfødt Sang,
det er hans Trang;
den vil han bringe os en Gang.

Barnet.

Men dør han i den kolde Bølge — ?

Faderen.

Saa kommer andre; han har Følge.

Tæmme eller tæmmes.

Landet, som omkring sig skuer
og med Hav og Højfjeld truer,
vinterkoldt og sommerblegt,
korte Smil og aldrig vegt,
det er Jætten, som skal tæmmes,
for at det, vi vil, kan fremmes.

Han skal bære, han skal drage,
han skal hamre, han skal sage,
Han skal male Lys i Fossen, —
hele Dundren, hele Trodsen
skal imellem Fjord og Fjelde
bygge os et Skjønheds-Vælde.

Jonas Lie

fødtes i Eker ved Drammen den 6. November 1833. Ved Faderens Udnævnelse til Byfoged i Tromsø (1839) kom Drengen i en tidllg Alder under Indflydelse af Nordlands storladne og ejendommelige Naturforhold. Han færdedes helst paa Søen og vilde være Søkadet. Dette blev dog ikke til noget paa Grund af hans Nærsynethed; derimod fik han Lov til at læse til Studenterexamen. Denne fik han 1851, men Studiet gik langsomt, idet Omgangen med Studenterkameraterne, denblandt Vinje, Ibsen og Bjørnson drog ham bort til literære Interesser. 1858 blev han dog juridisk Kandidat og nedsatte sig derpaa som Sagfører paa Kongsvinger, men en Pengekrise tvang ham 1867 til at opgive sin Praxis. Han vilde nu være Skribent. Samme Aar udgav han en Samling Digte og arbejdede iøvrigt i Journalistikens Tjeneste. Men 1870 gjorde han sig med ét Slag bekjendt ved at udgive „Den Fremsynte eller Billeder fra Nordland", et Arbejde, som ved Æmnets Nyhed og Stilens Klarhed og Friskhed i kort Tid opnaaede at blive meget læst. Nu fik L. Stipendium, drog først en Tur til Nordland, derpaa til Italien, hvor han skrev „Tremasteren Fremtiden eller Liv nordpaa" (1872). Samme Aar kom „Fortællinger og Skildringer fra Norge" og 1873 „Lodsen og hans Hustru", hans mest populære Arbejde fra denne Periode. Efter at have forsøgt sig paa et italiensk Motiv i „Faustina Strozzi" (1875), skrev han „Thomas Ross" og „Adam Schrader", to Fortællinger fra Bylivet, men Publikum vilde endnu ikke rigtig kjendes ved disse Arbejder, hvorfor L. atter skrev to store Søfortællinger „Rutland" og „Gaa paa!". I disse var Stilen blevet endnu mere udviklet og Virkelighedspræget stærkere, idet L. var grebet af Realismens Fortrin. Nu vender han sig mod Samfundsromanen og Skildringer af Sjælelivet i helt moderne Manér. „Livsslaven" og „Familjen paa Gilje" skildre begge de tilsidesattes tunge Livsskjæbne. Disse to Bøger er skrevne i Paris, hvor han siden 1882 har haft fast Vinterophold, og hvorfra han har sendt en Række fremragende Arbejder hjem: „Otte Fortællinger" (1885), „Commandørens Døtre" (1886), „Et Samliv" (1887), „Maisa Jons" (1888) og en Digtsamling (1889).

Bekjendelse.

Mig lokked den
larmende Ære,
et Navn med prangende Klang, —
nu ønsker jeg
ikkun at bære
blandt Sandhedens bølgende
Hære
om blot et Frø i
min Sang . . .
Mer end en glimrende Stjerne
i Nathimlens Dunkelhed, —
et Led af din tænkende Hjerne,
o, kæmpende Menneskehed!

Indledningsdigt til »Rutland«.

Tankerne længes, og Vingen flyr
kløvende Storm og Taage,
vil mod Landet bag Nordhavs Skyr,
spejder som skarpsynt Maage
langt, langt ude fra vilde Hav.

Sætter sig paa et stengraat Skær,
som gjennem Sjørok stejler, —
kanske findes der Runer der,
Kjøl af en gammel Sejler . . .
langt, langt ude i vilde Hav.

Kanske staar og en krøblet
Bjerk
der med en Fugl, som synger,
synger en Sang saa høj og
stærk,
at Modet i Brystet gynger
langt, langt ude paa vilde
Hav.

Vist saa fandt jeg en krøblet
Bjerk;
men ingen Fugl, der synger; —
laved en Lur af Næver-
værk,
blæser, hvad Hjertet tynger,
langt, langt ude fra vilde
Hav!

Solveig.

Paa Furunæs ude lod Sjøkongen bygge.
Af Hallen og Skogen staar svartnende Skygge
i Viken. — Hvor inde ved Landet
den tjærede Skude
du skjelner ej fast,
sju Langskibe prude
sig vugger paa Vandet
saa langsomt med maanelys Mast . . .

Lig Fjorden, som stille i Maaneskin drømmer,
ung Solveiges mørkeblaa Øje det svømmer
i Taarer. Og Hjertet det banker
af Ømhed og Længsel
lig Bølgen mod Kyst, —
misunder i Fængsel
de frifødte Tanker,
som fløj til den Elskedes Bryst.

Ved Stranden hun lytter, mens Natten gjenlyder
saa fjernt ud fra Havet, som larmer og bryder
mod Skæret. En Havfrue synger

derude sin Smerte
med smeltende Klang.
Naar Længselen tynger
for tungt paa et Hjerte,
det elsker en sorrigfuld Sang.

Ak, vidste du, Solveig, hvad Havfruen synger! —
Det knager fra Fyrrernes natsorte Klynger
lig Sukke. — En Gut her fra Fjorde
hun fulgte saa vide
med Elskov paa Sjø;
men syd under Lide
de rydded hans Borde, —
nu maa hun i Havskummet dø.

Nyaarsnat.

Under hviden Lin nu sover
sammen Kjærlighed og Had,
Glemslens Tæppe breder over
Aarets store Sengerad;
slumre skal de trætte Rækker,
til dem Morgensolen vækker,
til den store Morgenrøde
kysser Livet i de Døde.

Kiste ligger der ved Kiste,
lutter Livsenssnekker smaa,
som paa Verdens Hav forliste,
hvis Maskiner gik i Staa;
mangen fyldt med Guld til Randen,
saa den sank og drukned Manden;
mangen, hvor Ideen brændte,
saa den selve Snekken tændte.

Larmen af de røde Hamre,
som i Livets Esser slaa,
i de hede Hjertekamre,
tykkes nu kun fjerntfra naa
til de Kister, som sig rade
sorte her bag Aarets Plade, —
hver et Værksted lig, som luktes,
og hvis Smedje-Ild udsluktes!

Vilhelm Bergsøe

fødtes i Kjøbenhavn den 8. Februar 1835, blev 1854 Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn. Han lagde sig efter Naturhistorie og tog 1860 Magisterkonferens i dette Fag. En farlig Øjenbetændelse standsede dog et Par Aar efter hans videnskabelige Sysler, Som Rekonvalescent drog han til Syden og skrev her en Del Digte, der dog først senere udkom samlede. Han tog saa atter fat paa Zoologien, tog Doktorgraden og skrev flere Afhandlinger. Men langvarige mikroskopiske Undersøgelser tog saa stærkt paa hans svage Syn, at han et helt Aar var næsten blind og samtidig fængslet til Sengen af en rheumatisk Lamhed. I disse kjedsommelige og tunge Timer søgte B. Adspredelse i atter at sysle med digteriske Planer, og fra Sygelejet dikterede han saa sin store Roman „Fra Piazza del Popolo“, hvis slyngede Handling foregaar snart i Rom snart i Kjøbenhavn, og som ved sine den Gang ukjendt realistiske Skildringer vakte den største Opmærksomhed i Hjemmet. Derpaa fulgte „Fra den gamle Fabrik“, en helt igjennem kjøbenhavnsk Roman, bevægende sig paa den gamle Porcelænsfabriks Grund og bygget over Forfatterens Barndomsminder. Ogsaa denne Roman saavel som den smukke Digtsamling „Hjemve“ er skrevet i Syden. B. havde imidlertid gjenvundet Helbredet og delvis Synet, saa at han ogsaa paa det videnskabelige Omraade senere har kunnet blive ydende. Udmærket er saaledes hans populærvidenskabelige Værk „Fra Mark og Skov“. Hans digteriske Produktion vedblev dog at være Hovedsagen, og efter de før omtalte Arbejder er der senere fulgt en hel Række, bl. a. „I Sabinerbjergene“ og „Italienske Noveller“, samt efter hjemlige Motiver „Bruden fra Rørvig“, „Hvem var han?“, „Gjengangerfortællinger“, Novellesamlingen „Fra gamle Dage“ (1885) og „Fra sollyse Strande“ (1886), foruden Digtsamlingen „I Ny og Næ“.

Bølgen.

Bølge mod Kyst, hvor
kommer du fra?
Hvor er din Hjemstavn,
hvor er din Vugge?
Hvem mon de gjælde,
de klagende Sukke,
Bølge mod Kyst?

Har du en Elsker, hvor
Solen gaar ned,
Hist under Hav i de
solgyldne Banker?
Sender du ham dine
bristende Tanker,
Bølge mod Kyst?

Nej, du er kold, og dit Væsen
er Graad;
Thi du maa dø. Just som
Livet dig skjænkes,
Atter i Glemselens Vande du sænkes,
Bølge mod Kyst!

Billed du blev paa den skiftende Tid,
Billed paa Lykken, som kommer og viger
Bristende netop, som højest den stiger,
Bølge mod Kyst!

Giv mig din Lod, saa klager jeg ej!
Løft mig blot højt og bær mig et Stykke
Frem mod den lyse, livsalige Lykke,
Bølge mod Kyst!

Sænk mig kun saa i det evige Hav!
Selv kun en Bølge, som dækkes af andre,
Vil til Forglemmelsens Lande jeg vandre,
Bølge mod Kyst!

Corallerne.

Hisset, hvor skumslagne Bølger sig bryder
Larmfuld rullende op imod Landet,
Dér just, hvor Vandet,
Hvirvlet til Sneskum, koger og syder,
Dér er det just, at Corallerne bygger.

Fagre som Blomster og klare som Voven,
Lette som Skummet af rullende Søer
Bygge de Øer,
Stadigt stræbende fremad mod oven,
Øer, som Palmen siden beskygger.

Selv de ej skues. Kun enkelte Dage,
Naar de urolige Bølger sig lægge,
Sér man et Dække
Blomster paa Bunden, hvortil der ej Mage
Findes heroppe i Lufthavets Bølger.

Thi det har Liv; men kastes i Vrede
Ikkun lidt Dynd, en Sten imod Bunden,
Strax er forsvunden
Farvernes Glans og Livet dernede,
Dybt i sit Stenhus Corallen sig dølger.

Ikkun i oprørte Stemningers Vande
Bygger en Digter, med Strømmen fortrolig,
Stille sin Bolig,
Stræbende opad mod Sollysets Lande,
Hvor ham i Aanden alt Palmerne vinker.

Selv han ej skues; men kastes fra Bærmen
Dumhedens Dynd eller Raahedens Stene,
Gaar han alene
Ind i sig selv og lukker for Sværmen,
Indtil i Klarhed Bølgerne blinker.

Aakanderne.

De Aakander lyste fra Skovsøens Vand
Med Kroner som Svanedun brede,
Et Himmelens Spejl var det hvilende Vand,
Og Smaaskyer over det skrede.

De Aakander lyste med drømmende Blik
Og gynged for Sommerens Vinde,
Naar Drivskyen hen over Vandspejlet gik,
De troede i Himlen sig inde.

Men kom saa den mørke, tungsindige Nat
Og stirred i Skovsøens Vande,
Da lukked hver gyngende Blomst sig brat
Og dukked i Dybet sin Pande.

Som Aakandens Blomst er og Menneskets Sind,
Det flyder paa Stemningers Strømme,
Gaar Solskyen frem for Medgangens Vind,
Strax svæver mod Himlen dets Drømme.

Men kommer Sorgens og Kummerens Nat,
Da sænker det modløst sin Pande,
Og folder sig sammen og lukker sig brat,
Som Blomsten paa Skovsøens Vande.

Sofus Schandorph

fødtes i Ringsted den 8. Maj J836 og blev 1855 Student fra Sorø Akademi. Især under Paavirkning af Bekjendtskabet med P. Chr. Kirkegaard, den senere Biskop, studerede han Theologi og tog Examen heri 1862, men var allerede da klar over, at han ikke vilde være Præst. Derimod gav han sig til at studere Fransk og Italiensk og opholdt sig derfor længere Tid i Paris. Flere mindre literaturhistoriske Afhandlinger og hans Doktordisputats om „Goldoni og Gozzi“ blev Resultatet af disse Studier. S. havde tidlig — ogsaa i Skolen — optraadt som Forfatter, men hans første Bøger „Digte“ (1862), „Ude i Skoven“ (1867), „Nye Digtninger“ (1868), var endnu nærmest romantisk Efterdigtning, med enkelte spredte Glimt af ny Stil og nye Tanker. Da blev han ligesom Drachmann og J. P. Jacobsen paavirket af G. Brandes Forelæsninger, og efter et Par Aar at have tiet udsendte han „Fra Provinsen“, som indledede en Række Virkelighedsskildringer fra Smaakjøbstad- og Bondelivet, som ved deres brede Lune og sunde Opfattelse har skaffet S. en fremragende Plads i dansk Literatur. 1879 kom Romanen „Uden Midtpunkt“ samt „Unge Dage“, en Fortælling paa Vers; 1880 „Smaafolk“; 1881 „Thomas Friis's Historie“; 1883 „Et Aar i Embede“; 1884 „Skovfogedbørnene“; 1885 „Det gamle Apothek“; 1888, efter et længere Ophold i Frankrig, „Fra Isle de France og Sorø Amt“, og „Birgittes Skæbne“; desuden flere Samlinger af ypperlige Smaafortællinger og tre nye Digtsamlinger. 1875 „Nogle Digte“, 1882 „Samlede Digte“ og 1886 „Fest- og Søgnedage“.

1888 udgav S. sine „Oplevelser“ og Aaret efter et nyt Bind Fortællinger „Fra Udlandet og fra Hjemmet“.

Det Bedste.

(Brudstykke af „Unge Dage".

Naar du ærligt, mandigt ænser
dine Grænser,
maaler Modets Rækkekraft,
hver en Evne kan da stævne
i Begejstring frem mod Maalet,
vorde smidig, stærk som Staalet;
Hjerteblodets ædle Varme, Livets Saft
skal du til det Bedste levne.

Ja, det Bedste! Det, som gjerne dølger sig for Verdens Blik,
men i Livets Ørkenvandring dog den sande Lædskedrik;
suget lønligt ind af Porer, samlet i vor Hjertegrund
som en demantklar Cisterne med en snehvid Marmorbund.

Det, som aldrig fornemt kyser stakkels Bedende paa Flugt;
det, som skjærmer Lysets Tande, naar dens Ild er næsten slukt;
det, som binder Plantestænglen, naar den er af Stormen brudt,
som med varmest Ømhed favner just, hvad Verden har forskudt.

Det, der fra Naturens Hjerte vælder frem som hellig Trang
til at pleje Livets Spirer, værne dem mod Undergang;
det, hvis Billed fromme Sjæle tyede til fra Verdens Larm,
naar de knæled for en Moder med et lille Barn paa Arm.

Det, som Kunstens høje Mestre kappedes at mane frem
i Gudinden med de blanke Glanslys paa sin Kjortelbræm,
mens de gyldne Skyer tone højt af Smaabørns Jubelraab —,
Kjærlighed! — O, døb min Gjerning i din rene Lues Daab!

Besløret Frieri.

En Morgen han smed sig bag Havren paa Ageren
og lured paa hende. Hun skulde til Bageren.

Og hun, som han mente, hun tjente hos Præsten,
og derfra til Bageren var der vel næsten

en halv Times Gang ad Vejen den svingende,
saa var der da Tid til at snakke om Tingene.

Der kom hun, hun traadte lidt tungt efter Davren,
saa Axene ringed som Bjælder paa Havren.

Og brat sprang han op. Hun hvined en Smule
og gjenned ham fra sig med Kurven den gule.

Han snakked om Smørpris, om Kre'tur, om Høsten,
om Vinden, der immer holdt sig i Østen.

Hun smaalo bestandig, den kraftige Kvinde
med Læbens Pæon og med Øjets Kjærminde.

Og først da hun stod foran Bagerens Trappe
og saa ham saa myg efter Vejret at snappe,

hun standsed, med Skoen af Vejstøvet pudret,
og mumled: „Hvor Du dog har vrævlet og sludret.“

Han gloede og vented, mens hun var derinde,
hun drilsk lod ham vente, den listige Kvinde.

Saa fulgtes de atter. Og den Gang, de svinged
om Agren, hvor Havreaxbjælderne ringed,

Hun sagde: „Det gaar vel, ifald du til Vaaren
kan faa de to Gamle paa Aftægt i Gaarden.“

For de Fattige.

Vinteren 1886.

Vi har sprængt St. Gotthard, sprængt Mont-Cenis!
Vi Mennesker er saa mægtige, vi!

Jætter, Giganter hyle og græde.
— Kosmosguder ta'r Tronens Sæde.

De store, de formløse Blokke aves;
i Skærver og Grus deres Hovmod begraves.

Ja, Menneskeaanden leve — Hurra!
. . . Ja, men der er saa meget usprængt endda:

Fattigdoms Fjeld, Elendigheds Bjerg
. . . Kan du sprænge Klippen, du Menneskedverg?

Sult og Uvidenhed? Frysende Stakler!
— Frels dem, min Ven, saa gjør du Mirakler!

Ja vist, godt Folk: „Wie die Ochsen am Berge“
staar I. Men hvor er det borende Værge?

Stem Ryg mod Ryg og gjør, hvad I kan!
Skulder mod Skulder, Kvinde og Mand!

Giv Brød, giv Klæder, giv Lys, giv Varme,
bred ud mod Fattigmand favnende Arme!

Giv Øl, giv Kaffe, giv Mælk, giv Sul
— alt, hvad I orker! Gjør Hverdag til Jul!

Giv Penge, giv Dyner — giv eders Hjerte!
De fattige Folk skal I pænt beværte.

Det første Stød med Boret maaske
sprænger en Bresche . . . Vi faar at se!

Langsomt og støt! — Maaske mange Slægter
tilsidst dog den Stenklumps Sprængning mægter.

En nyttig Moralpræken.

(Brudstykke.)

Stem op din Fiol til en glad Melodi,
lad Sorgerne kvæles og druknes deri,
lad Latter fra Strengene bruse!
Og Verden vil dreje sig lystigt omkring
og tvinge til Dans selv de tungeste Ting;
Thalia du vælge til Muse!

Vrid ej dine Øjne paa tragisk Maner,
men gnid dem, saa klart de Komedien ser
paa Livets lav-komiske Scene!
Se, værdige Skikkelser danse selv med
med Benene op og Hovedet ned;
hvo nænned' dem sligt at formene?

Hist gjør Excellencen ballet-
mæssigt Hop,
Etatsraaden vralter i Svinegalop,
Pastoren smaat luntende traver,
og summus theologus gjør
Pirouet,
og tykke Grosserere valse saa
net
med dinglende Kinder og
Maver.

Se Onkel er med som Ballet-
figurant,
Aa, se dog, hvor Tante han
svinger galant;
hans Ridderkors dingler og
rokker.
Og Honoratiores i By og i
Egn,
Hver Amtmand, hver Præst og
hver Brandkapitajn
maa danse med Degn og med
Klokker.

Det hjælper dem intet; de maa
holde Takt,
de drives af en ubetvingelig
Magt,
mens Tonerne bruse og stige.
Dans med! men husk paa, det
er Spas kun og Styr,
gjør ingen Fortræd de god-
modige Dyr,
husk paa, at det er dine Lige!

Men standser med Dagen den
buldrende Larm,
og stiger saa Maanen paa
funklende Karm,
din Sjæl mod det Høje lad
skride!
Og mangen, af hvem du om
Dagen lo,
dig møder i Aanden paa stjerne-
lys Bro
med Tanker saa milde og
blide.

Carl Snoilsky

fødtes i Stockholm den 8. September 1841 af en grevelig Slægt. 1860 kom han til Universitetet i Upsala, hvor han ivrig deltog i literære Sammenkomster. Allerede 1861 udgav han under Navnet Sven Trøst et lille Bind „Smådikter" og det følgende Aar en ny Digtsamling „Orchideer". 1864 tog han juridisk Embedsexamen, slog ind paa den diplomatiske Løbebane og var en Tid ansat ved Gesandtskabet i Paris. Fra 1866 arbejdede han en Aarrække i Udenrigsdepartementet. 1869 udgav han en større Samling „Dikter" og 1871 nogle „Sonnetter". Begge Arbejder gjorde især Lykke ved deres glimrende Form. Men hans Produktion var nu kun sparsom og indskrænkedes næsten kun til Oversættelsen af Goethes Ballader (udkom 1876). Da nødte huslige Forhold ham til at forlade Stockholm og drage udenlands. Han er nu bosat i Dresden og kommer kun af og til paa Besøg i Fædrelandet. Men de Sorger, som saaledes ramte ham, modnede hans Aand og gav hans Digtning ny Kraft og et dybere Indhold. Stærk Medfølelse med de fattige og forladte er nu det Hovedtræk, som gaar igjennem alle Snoilskys senere Arbejder. 1881 udkom „Nya Dikter", 1883 en tredje Samling „Dikter", 1886 „Svenska bilder" og 1887 en fjerde Samling „Dikter". Disse Digte, hvis Form og Indhold staa lige højt, har givet S. Rang og Plads blandt Sverigs første nulevende Forfattere.

Från sjuksalen.

In på sjuksalns väggar spelar
Gladt Firenzes vakra sol,
Och orangers doft från fönstret
Mängs med lukten af karbol.

Tvänne rader hvita bäddar
Breda strimman dansar på,
Tvänne rader barnahufvun
Glorior af strålar få.

Här ett dusin små patienter
Liknende en blomstergård,
Som en vårlig frostnatt härjat,
Gode menniskor ge vård.

Nu är timmen för besöken —
Mången leksak blir beskärd,
Och förstulet les och snyftas
Vid hvärenda hufvudgärd.

Se, hur blek och tärd den lille,
Han, som snart i grafven bor,
Lyfter sina matta armar
För att famna stora bror!

Stora bror, en solbränd poike,
Med en skog af krusigt hår,
Stark som Buonarottis David,
Knapt beherska sig förmår.

Lutad öfver liten sjukling,
Döfvar .han med ord sin sorg,
Visar hvilka vakra drufvor
Hanført med sig i en korg.

Helsar hemifrån — från vignen,
Som nu står i sommarprakt.
Snart skall lilla bror få komma
Hem igen, har doktorn sagt.

Far och mor och alla helsa,
Ett par veckor hastigt fly,
Åsnan helsar, hunden helsar,
Snart blir allas älskling kry.

Men den lille vet det bättre —
Småler endast blekt ibland,
Stryker sakta broderns lockar
Med en genomskinlig hand.

Nu kan stora bror ej längre;
Han af sina tårar qväfs,
Kinden gömmes djupt i kudden.
Och den starka skuldran häfs,

Och den bruna arbetsnäfven
Kramar ångestfullt dervid
Tunna, hvita händer, frälsta
Undan lifvets hårda strid.

Den främmande fogeln.

Liten tiggargosse på en trappa låg,
Utan fader, moder, — lemnad vind för våg.
Huru varmt det vackra, bruna ögat bad,
Ingen, ingen rördes i den stora stad.

Kampanilens klockor ringde doft: bing, bång.
Sol och helgdagsdrägter, kyrkmusik och sång!
Köpenskapen blomstrat, man är rik och säll,
Derför skyddspatronen fått ett nytt kapell.

Bisp med staf och mitra under baldakin,
Stadens styresmänn i fotsid karmosin,
Pager, svassande i snibbigt smala skor,
Damer, mysande bak toppig mössas flor,

Alla drogo fram i ändlös procession
In i svala dunkel under orgelton.
Tiggargossen trifs på solig trappa bäst —
Hvad har han att göra med de rikas fest?

Liten fogel sjönk från molnets gyllne rand,
Lät sig villigt tagas af den späda hand.
Svart och hvit till färgen, än af sunnan varm,
Trötta fogeln gömde sig vid gossens barm.

„Svala“, sade gossen, „lycklig, lycklig du,
Som med snabba vingar delar skyn i tu!
I de sköna landen, der du varit sist,
Gjuter ingen tårar, lider ingen brist.

„Midt i nödens sköte hvarför slog du ned?
Ack vänd om, jag ber dig, flyg och tag mig med!
Låt och mig få följa med det långa tåg
Mot de gröna palmer, mot den stilla våg!“

Tätt till bröstets trasor fogeln ömt han smög,
Snart paa hvilad vinge åter bort den flög.
Under hymnens jubel, orgelns återskall
Gossen sjönk tillbaka, sällsamt blek och kall.

Nästa sol rann opp — från tusen läppar ljöd:
„Pesten är i Florens, folkens svarta död!“
Han, hvars offer äro liksom hafvets sand,
Kommit med en svala från Ægypti land.

Den tjenande brodern.

På resan igenom lifvet
Är du så trygg och till freds.
Vid hvarje station, det är gifvet,
Ett dukadt bord står till reds.
Du far genom sköna nejder
Och njuter på dunvarm ejder
Din rundliga hvilas frid.
Sof sött — den tjenande brodern
Han vakar emellertid!

Hvem är han? Hos dig i minnet
Hans drag ej fästat sig in,
Hans hand med det grofva skinnet
Har knappast ens rört vid din.
Som lampans ande allena
Osynlig han plägar tjena
Och visar sig blott som ***gagn***,
Ett mångHöfdadt, mystisk väsen,
Ibland et sorl kring din vagn.

Det hus, som sluter dig inne,
Ombonadt, varmt och beqvämt,
Din nya rock och ditt linne,
Som lyser hvitt och förnämt,
En gata sopad och putsad,
Att icke din fot blir smutsad,
Det färska bröd, som du skär —
Allt det är den tjenande brodern,
Som är i sitt verk dig när.

Han håller i ångans tömmar,
Han steks i maskin-rummets sot
Och för dig i leende drömmar
Omkring det rullande klot.
När i förtrollning du vankar
Bland skaldens kolonner af tankar,
Bland välljud, som aldrig dö,
Den tjenande brodern, den svarte,
Har fäst dem på papperets snö.

Så trampar han tyst den bana,
Som ödet, ej sjelf, ham valt.
Allt går som af gammal vana,
Du tänker: jag har betalt.
Mer tarfvas det ej, du menar;
Men tänk, om derr ande, dig tjenar,
En dag toge annan form,
Förvildad, förbittrad, förfärlig,
Ett haf af hufvu'n i storm!

Lär se i den tjenande anden
Personen — en like och vän,
Tryck sjelfva den valkiga handen,
Ej blott en penning i den!
Hjelp honom att fritt sig förvandla
Till en som kan tänka och handla,
Se in i hans anlete klart!
Lär känna arbetarn, din broder —
Men mins: hvad du gör, gör snart!

För sent!

Liten tiggarflicka, klädd i lumpor,
Står framför ett upplyst prakthotell.
Frysande, förutan skor och strumpor,
Ber hon om en slant till bröd i qväll.

Du är icke hård, — men penningpungen
Svåråtkomlig göms bak rockar två,
Och stå stilla för den stackars ungen
Kan du icke, när det blåser så.

Vid ett bord med silfver och kristaller
Snart du sitter varm inunder tak,
Men ej soppan dig på läppen faller,
Vinet har ej mer sin gamla smak.

Vid hvart fat, som bjudes fullt till randen,
Hvaråt du helt tankspridd säger nej,
Ser du blott den lilla magra handen,
Och du frågar tyst: hvi gaf jag ej?

Nästan ond att känna dig så blödig,
Stiger du från bordet upp att gå,
Tänkande: hvad oro var här nödig?
Barnet står nog qvar. Nu skall det få.

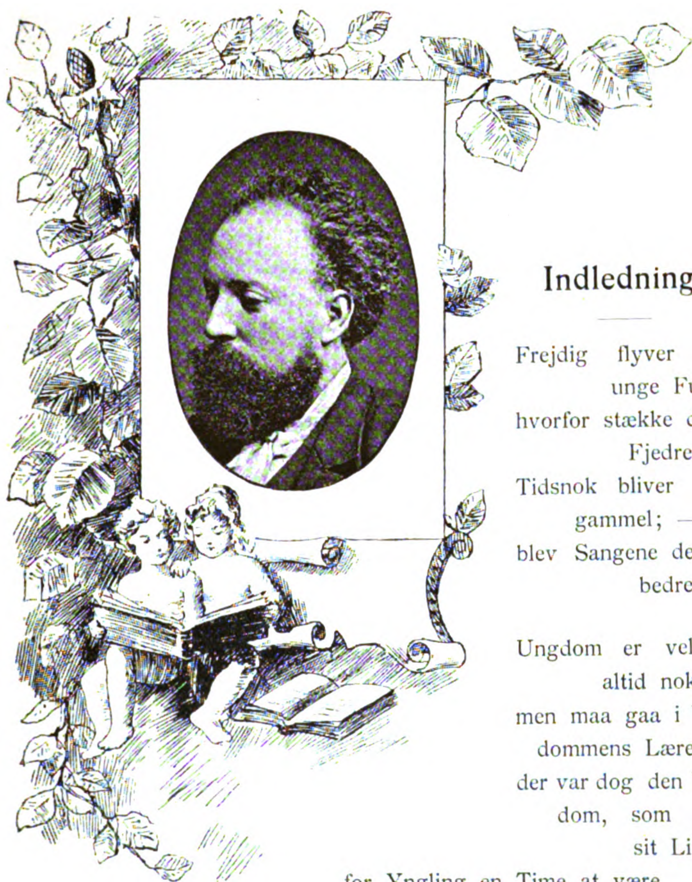
Ack, för sent! Den lilla är försvunnen,
Tomt är hörnet, der hon senast stod.
Som en bubbla är hon fort förrunnen
I den stora mörka menskoflod.

Som hon kom, så gick hon omedveten
Om den sändning, som hon haft hos dig:
Af den eviga Barmhertigheten
Kanske enkom utsänd på din stig!

Holger Drachmann

fødtes den 9. Oktober 1846 i Kjøbenhavn som ældste Søn af den bekjendte Læge A. G. Dr. Han tog først Studenterexamen og uddannede sig derpaa som Maler, men paavirket især af G. Brandes Forelæsninger slog han med et over i Digtekunsten og aabenbarede et første Rangs Talent i Lyriken. Hans „Digte“ og Samlingen „Med Kul og Kridt“ (1872) gjorde megen Opsigt, især ved de dristige Meninger, som deri fremsattes i en glimrende Form. Derefter fulgte „I Storm og Stille“, en Samling Skitser (1875) og samme Aar den klassiske Digtsamling „Dæmpede Melodier“; næste Aar den store Fortælling „En Overkomplet“ og Novellesamlingen „Ungt Blod“, 1877 „Tannhäuser“, en Fortælling med mange udmærkede Digte, den nationale Skildring „Derovre fra Grænsen“ og de dejlige „Sange ved Havet“; 1878 Æventyrdigtet „Prinsessen og det halve Kongerige“ og Fiskerhistorien „Paa Sømands Tro og Love“; 1879 en ny Digtsamling „Ranker og Roser“, Fortællingen „Poul og Virginie“, „Ungdom i Digt og Sang“, Skagen-Skildringen „Lars Kruse“; 1880 Æventyrdigtet „Østen for Sol og Vesten for Maane“, og „Tordenskjold“, en national Digtcyclus; 1881 Fortællingerne „Vildt og Tæmmet“, og under Pseudonymet Svend Trøst „Gamle Guder og nye“. Derpaa vendte D. sig til Scenen, men det første Arbejde „Puppe og Sommerfugl“ (1882) gjorde dog ikke stor Lykke, bedre slog „Strandby Folk“ (1883) an. Det næste dramatiske Arbejde „Lykken i Arenzano“ (1884) var spinkelt, men stor Lykke gjorde det romantiske Drama „Der var en Gang . . .“ (1889). Samtidig havde D. 1882 udgivet „Rejsebilleder“, og det næste Aar „Skyggebilleder fra Rejser i Indland og Udland“, i hvilke Arbejder et længe antydet Omslag i Stemninger og Sympathier i hans let bevægelige Sind kom skarpt frem. Fra denne Periode skriver sig Digtsamlingen „Dybe Strenge“ og „Smaa Fortællinger“, „Fjeldsange og Æventyr“, „Danmark leve!“. Romanen „Med den brede Pensel“ (1887). Omslaget var, som venteligt, dog ikke af Varighed, og gjennem mindre polemiske Arbejder „To dramatiske Digte“ (1888), det lyriske Drama „Tusend og én Nat“ og Digtsamlingen „Sangenes Bog“ naaede han i den store Roman „Forskrevet —“ (1890) omtrent tilbage til det gamle Stade. Foruden denne overvældende Produktion har D, fundet Tid til at give en smagfuld Oversættelse af Byrons „Don Juan“.

Indledning.

Frejdig flyver den
unge Fugl;
hvorfor stække dens
Fjedre?
Tidsnok bliver den
gammel; —
blev Sangene derfor
bedre?

Ungdom er vel ej
altid nok,
men maa gaa i Vis-
dommens Lære;
der var dog den Vis-
dom, som gav
sit Liv
for Yngling en Time at være.

Men ingen Sanger, om nok saa ung,
som kunde lidt mer end at rime,
gav for den graasprængte Tinding
en eneste tankeløs Time.

Med et broget Blad.

Saa' du det Blad, som Blæstens Haand afrev,
som daled ned blandt andre gule Blade,
som funkled kort i Solen, til det drev
bort for sin Rest af Liv et Steds at lade,
som blev til — ja hvem ved til hvad — til Muld,
til Støv, til Luft; thi Ingenting forsvinder:
saa' du det Blad? Dets sidste Glimt af Guld
  opfylder mig med Livets gyldne Minder.

At spire, voxe ud, at dø, at glemmes,
det er det Skabtes Lov; men af den Lov,
som mange finder haard, jeg ikke skræmmes:
hver af os er et Blad i Livets Skov;
en Evighed der er, men for det Hele; —
vi kan ej haabe, du saa lidt som jeg,
at tælles med som noget stort; ak nej,
  vi er kun Værkets bitte, bitte Dele.

Vi tør ej se paa dem og ængstligt grunde
paa disse Ord! hvorfra? hvorhen? hvorfor?
Er ikke hele Livets Ære vor,
saa længe vore Tanker fødes sunde?
Naar de, som har undfanget os igaar,
naar de idag skal lægges under Mulde,
saa læger Livet os Skilsmissens Saar:
  thi vi, som fødtes, atter føde skulle.

Vi har den spæde, sarte Spires Tid,
det friske Vaargrønts Tid og Somrens Tider;
vi hører som en Kildes Rislen blid,
hvis Bølgetoner gjennem Hjertet glider:
Det hører aldrig op, har ej begyndt,
det risler Dage, Nætter, tidligt, silde
for den, som gjennem Livet har sig skyndt,
  for den, som aller sindigst gik og stille.

Dyk hvert et Mismod ned i dette Væld,
sænk selv hver større Sorg i disse Bølger,
om til Naturen kun du staar i Gjæld,
om du til Golgatha bag Korset følger;
der er en Forsyns-Tro mod Aarets Fald,
naar Stormen stemmer op i Toner vilde:
Se stort paa Livet! og af Livet skal
du aldrig trykkes, aldrig gjøres lille.

Hvi skal det være saa spejlglat Alt?

Hvi skal det være saa spejlglat Alt?
En Digter er Søen lig;
Han ligger med sine Luner
Bestandig i aaben Krig.

Byd Søen at lægge sig rolig hen:
Den svarer dig med et Smil,
Og vender det Hvide af Øjnene ud
Og danser en strygende Reel.

Og ønsker du dig en rygende Storm,
Saa skifter Søen sit Trit,
Og slendrer afsted over Revlen
Med ganske dagligdags Skridt.

den vexler som Skyen, farvet af Sol,
Den vexler som Vejr og Vind
Den vexler som Digterens eget
Lunefuldt vexlende Sind.

Hilsen.

Se, nu er Vindene milde:
Vaaren har aandet paa Luften,
Luften har kysset hvert Blad og hver Blomst,
som staar langs den rislende Kilde.

Elskede, føler du Duften
her ved den svale Sø!
Livet har sikkerlig Vinter og Kulde,
Men Livet kan aldrig dø.

O, der er Vaar i dit Øje,
Evighedsblaat i dets Vande;
Blomster og Blade, hvorhen
Du end gaar,
andægtigen Bægrene bøje.
Vaaren fra ukjendte Strande
lander hver Maj paa vor Kyst,
du vil, hvor fjernt du end
ogsaa kan færdes,
lande en Gang ved mit Bryst.

Da vil paa Foraarets Vinge,
baarne af Lyset og Luften,
sødt som to Bølger, der samles
i en,
vi to gjennem Rummet os svinge.
Elskede, føler du Duften
over den svale Sø!
Elskov har sikkerlig Vinter og
Kulde,
men Elskov kan aldrig dø.

Ind imod Ophavets Rige!
lad da kun Døden os favne
midtvejs; hvad har vel den skinsyge Død
over Vaaren og Elskov at sige?
Lyt! Du vil høre to Navne
hviskes ved denne Kyst.
Det er vor evige Elskov, som aander
evig i Bølgernes Røst.

Improvisation ombord.

Snart er de lyse Nætters Tid forbi,
og Mørket stiger bag de dybe Vande,
og Bølgen spiller op den Melodi,
som nu kun nynnes svagt ved Sundets Strande.

Snart strækker Fuglen Vingen over Hav
og sætter Kursen efter fjerne Zoner,
snart vil Naturen sørge paa sin Grav:
Da maa vi synge vel i andre Toner.

Men endnu spreder Sommernattens Skær
udover Sø og Land de lyse Vinger,
og endnu tegner højt bag Skovens Træer
Daggryets Gud sit Navn med gylden Finger.

Og endnu driver Nattens Bris vor Baad,
en stille Vandringsmand ad stille Veje,
og endnu har til Sang og Klang vi Raad,
vi, som har Morgenskærets Guld i Eje. —

Misericordia.

Der lyder en Sang, en forunderlig Sang
om Natten, naar Livets Travlhed blunder;
en eneste Tone, en dirrende lang
holder mig vaagen i Nattens Stunder.

Jeg kunde vel lukke mit Øje i,
hvis Sangen var kunstnerisk sammenføjet,
men denne enstonige Melodi
jager mig Søvnen fra Øjet.

Jeg kunde vel lulles i Drømme sødt,
hvis Tonen, jeg hører, var Bølgernes Stemme, —
men op jeg springer fra Lejet blødt:
den Sang har i Havet ej hjemme!

Hørt har jeg Havets vemodige Sang,
saa langt jeg kan huske i Tiden tilbage,
men denne ensformige, skærende Klang,
det er ikke Bølgernes Klage.

Hvor kommer den fra? hvem har da en Røst
saa udyrket, umelodisk tillige,
saa blottet for Glæde, for Haab og Trøst? —
Godtfolk, det skal jeg Jer sige!

Den Sang, den toner fra Kjælderen op,
hvor Hungeren sidder ved Sygdommens Leje,
hvor Døden ryster den magre Krop,
og Haabet har ingen Veje.

Den Stemme bæver fra Sorgens Hjem,
hvor Moderen værger sig selv og Barnet,
hvor Faderen raver beruset frem,
tilsølet af Gadeskarnet.

Den Tone skurrer fra Skuret ud,
hvor Trang eller Frækhed af Lasten baaret
i Dynddaab holdes; hvor Skændslen staar Brud
med ormædte Blomster i Haaret. —

Hvor fødtes den Røst? Den fødtes i Nød,
den raabte i Ørknen forladt og ene;
og Raabet var altid det samme: Brød!
og Svaret det samme: Stene!

Den store Bjørns Endeligt.

De største Skibe, som sejler paa Vandet,
strander engang omsider,
hvad enten nu Revlernes takkede Sav
eller Værfternes Øxer dem bider;
de største Ege, som staar paa Landet,
staar ej til evige Tider;
de strækker de trætte Sider
langs Jorden, og hugges op.

Saa kom da Døden og sagde stop
til den store Bjørn i Alkoven;
han laa som et Vrag paa Voven
og drak Mixtur af en Kop;
og den Gang han havde drukket en Pot
eller to, og hans Hals dog var tør,
saa sagde han: Mutter, du mener det godt,
men tag nu din Kop, for jeg dør!

Vor Doktor han har jo en større Forstand
baade end din og min;
men Døden han er dog den stærkeste Mand
og kyses ej væk med Latin;
hvad Doktoren skrev med sit sorte Blæk,
det hjælper ej mer paa mit Skrog;
Bougen er mør, og Skuden er læk,
hiv nu kun, Stine, Mixturen væk,
og sæt dig saa her og læs mig
en Stump i den „store Bog“. —

Hun tog til Biblen med Spænderne paa,
og sætte Uhret paa Væggen istaa;
Novemberregnen derude slog,
nedover Ruderne Furer den drog,
Stormen var styg, den peb og jog,
men Bjørnens Hjem var der Læ i;
saa tog hun Bogen og læste ham for
et Kapitel i St. Matthæi.

Hun læste først om spedalske Mænd,
som Mesteren rensed. for Bylder;
Bjørn han laa og kigged omkring
over Skabe, Borde og Hylder!
„hører du, Bjørn?“ — Han gjemte sit Blik.
„Jeg tror, at Bjørnen han sover!“ —
„Nej, Mutter, nej; du har fejl Bestik,
men hør — spring Bylderne over!“ —

Saa læste hun op om den Høvidsmand,
hvis Dreng laa værkbruden hjemme.
Bjørn han keg over Sengens Rand
og mumled med tykmælet Stemme. —
„Bjørn, du skal høre paa Skriftens Ord:
„Aldrig haver jeg fundet saa stor
„en Tro udi Israels Lande . . . .“
Bjørnen laa badet i Sved og fo'r
med Haanden over sin Pande:

„Videre, Mutter, det er saa svært,
især naar Døden han prajer,
for en stakkels Fisker, som intet har lært,
at hitte ud af de Grejer.
Staar der i hele den tykke Bog
ikke et eneste Kjærnesprog
— jeg ved jo, vi alle kan fejle —
men saadan en Ting, hvorpaa jeg er klog,
saadan noget fortalt om at sejle?“ —

Hun læste det tre og tyvende Vers,
mens Taaren bag Bogen hun dulgte:
„Jesus han gik i Skibet,
„og alle Disciplene fulgte.

„Og se, da blev det paa Søen en Storm;
„Disciplene fast sig klamred.
„Men han laa rolig ved Roret og sov;
„Disciplene frygted og jamred.

„Og Stormen voxed og Angsten med,
„og Skibet i Bølgerne laa,
„og fyldtes med Vand; da skreg de:
„Mester, vaagn op: vi forgaa!

„Han rejste sig op, og Bølgen han bød
„lægge sig lydig til Ro;

„han saa' dem helt ind i Hjertet:
„I frygter! hvor er Eders Tro? —"

Saa lagde Stine den store Bog
paa Bordet, og tørred sit Øje:
Bjørn laa stille og pilled en Traad
ud paa sin strikkede Trøje.
Hans Aande blev kort, han løfted sig op
med Møje, og saa' hen paa Stine:
„Mutter — sig mig, om hine —
de Folk i Baaden, du véd —
tror du, at de Kujoner er sikre
paa deres Salighed?" —

Stine hun nikked. Saa faldt han ned
og nikked selv et Par Gange.
Hans sidste Blik over Bogen gled:
„Og jeg da, som aldrig var bange...."

Der ligger Guld i Barrer.

Af „Gamle Guder og nye".

Der ligger Guld i Barrer,
som ej er møntet ud;
der ligger Guld i Barrer:
der ligger de store Bud,

om Fattigmands Ret til Livet,
om Frihed og broderligt Sind;
det kaldes af Bankens Herrer
for Daarskab og Hjærnespind.

Der ligger Guld i Barrer;
en Gang vil det møntes ud,
da vexles i Styver og Øre
hvert lødigt klingende Bud.

Den unge Ørn.

Hun vented mig. Det skumred;
igjennem Skoven jeg løb —
og standsed, og dukked mig
varsomt
og frem over Grønsværet krøb.

Det blev saa levende, Løvet
omkring et Bøgetræs Fod;
Stammen var nøgen, men Smaa-
krat
ymped sig opad dens Rod.

Jeg gisned, det var en Græv-
ling —
maaske Mikkel Ræv paa Spil —
jeg frygted et Daa-Lam i
Fare
og tænkte: skal du slaa til?

Jeg bøjed det dunkle Løvværk
tilside paa Maa og Faa —
to tindrende klare Øjne
fra Skjulet imod mig saa'.

Det var et Barn af den Konge,
som bygger i Kronernes Læ —
det var en Ørneunge,
flagret ned fra sit Træ.

Flagret var den fra Reden,
at prøve Vingernes Spil:
Flyvelysten var kendbar,
men Evnen slog ikke til.

Vel var Ørnen kun liden
mod Stammens granvoxne Mast,
men hvor var Hovedet trodsigt
og Blikket tindrende hvast!

Og vel var jeg selv en Kæmpe
imod den umyndige Fugl —
men hvor den maalte min Ring-
hed
inde fra Løvværkets Skjul!

Saaledes vi maalte hinanden —
jeg saa' imod Træets Top,
jeg kunde ej, selv om jeg
vilde,
hjælpe den Undvegne op. —

Hun vented mig. Det skum-
red,
Jeg fortned atter min Gang;
hun vented mig dér, hvor
Skoven
udover Hulvejen hang.

Saa sad vi dér under Løvet —
min Tale var gaaet istaa:
to klare, tindrende Øjne
dybt i mit Øje saa'.

Jeg læste i disse Øjne
det faste, det stolte Mod ....
og jeg fortalte om Ørnen
hist under Træets Fod.

Om Fuglen, som ej forsager,
som ikke til Rædsel véd,
som frygter ej Nutid og Fremtid
i sin Umyndighed.

O Elskov, du Ørneunge!
som ikke til Farer véd,
som Menneskefrygt ej kender:
o kongefødt Kjærlighed!

Der spilles —

Der spilles et dundrende Stykke
paa Verdenstheatrets Scene;
her fra min Krog, alene,
jeg følger Tæppernes Fald,
Jeg hører Heltens Tirader
som en Plaskregns larmende Skrald
og Tordnen fra Kobberplader
som Hestetrampen i Stald.

Der brøles fra Galleriet,
der klappes fra første Parket,
der kastes fra Diplomatiet
paa Scenen en kostbar Buket;
og Helten standser og bukker,
og farer i Texten fort,
imedens Statisterne dukker
i Baggrunden listende bort.

Paa Verdenstheatrets Scene
der vindes Blomster og Pris
og Ros i det næste Morgen-
Nummer af Dagens Avis.
I hele den vide Verden
ej ringeste Trøst er skabt
for den, som i Kampen med Verden
sig selv har i Kampen tabt.

Jens Peter Jacobsen

fødtes i Thisted, hvor Faderen var Kjøbmand, den 7. April 1847. Han kom sent til at studere, men ved stor Flid blev han dog Student allerede 1867 for derefter helt at kunne hellige sig de ham saa kjære Naturstudier. Begejstret for Darwin oversatte han dennes Hovedværker, og vandt desuden 1873 Universitetets Guldmedalje for en botanisk Afhandling. Imidlertid havde han begyndt ogsaa at offentliggjøre æsthetiske Arbejder i Brødrene Brandes' Maanedsskrift „Det 19de Aarhundrede". Ved Juletid 1876 udkom saa hans første større Bog, den historiske Roman „Marie Grubbe", som blev en literær Begivenhed. Det var ikke blot ved den omhyggelig studerede og gjennemførte historiske og lokale Farve, men ogsaa ved den rige, svulmende Stil, at dette Arbejde betegnede et stort Fremskridt i dansk Fortællekunst. Desværre havde en tærende Brystsygdom allerede da begyndt sin Ødelæggelsesværk hos bam, og hans Liv var fra nu af kun en langsom Kamp med Døden, indtil han sov stille hen den 30. April 1885 i sit Fædrehjem i Thisted. J. P. Jacobsen fik dog Kraft til forinden at skjænke den dansk-norske Læseverden endnu et lødigt Værk, Romanen „Niels Lyhne" (1880), en Bog, som er skrevet med Døden for Øje og vidner om Forfatterens store Frisind og noble Tænkesæt. 1882 udgav han desuden en Samling ældre og nyere Fortællinger „Mogens og andre Noveller". Efter hans Død udgav hans nærmeste literære Venner 1886 „Digte og Udkast", et Udvalg af hans Digte og utrykte Efterladenskaber.

Landskab.

En vidtstrakt Hede med mossede Sten,
Lidt blinkende Vand i det fjerne,
En gulrød Stribe, hvor Solen gik ned,
En eneste skælvende Stjerne.

Og sælsomt susende Aftenens Vind
Saa langelig sukkende aander,
Som kæred mindeligt i den en Sjæl
For jordiske Veer og Vaander.

Da Solen vaagned, vel tusende Haab
Strøg fremad paa dristige Vinger;
Hvem ved, om ikke den sukkende Vind
De Saare og Stækkede bringer?

Hvem ved, om ikke de samle sig her
Som Fugle ved Efteraarstrækket
Og prøve: haver end Vingerne Kraft,
Mon eller er evigt de stækket?

Og mange kende sig længst paa Gled
Ad Dødens forstummende Strømme;
De andre letter i Flok efter Flok
At læges i Menneskers Drømme.

Det bødes der for —

Det bødes der for i lange Aar,
Som kun var en stakket Glæde;
Det smiler man frem i en flygtig Stund,
Man bort kan i Aar ej græde.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Der ages paa Lykkens gyldne Hjul
Saa fast, at En intet sanser;
Men Sorgens trælsomme, tunge Læs
Det venter os dog, naar vi standser.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Der leves i Lyst som halvt i Drøm, —
Men Sorgen har ingen Drømme;
Med vaagne Øjne den paa dig ser,
Øjne som sugende Strømme.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Ej Smilet vil lyse din Dag i Seng,
Men Taaren har gode Stunder;
Thi Smil er Glans kun af det, der er,
Graad Skygge af det, der gik under.
Der rinder Sorg, rinder Harm af Roser røde.

Saa standsed —

Saa standsed og dér den Blodets Strøm,
Som før var vant at rinde.
Saa dirred ogsaa de Nerver til Ro,
Og Sanserne alle blev blinde.
Og Hjertet og Hjernen virker ej mer,
Du er kun Støv nu og livløst Ler.
Lad længes, lad grædes med Evigheds-Savn,
Der er kun en Stofhob, en Daad og et Navn.

For alle gode Tanker, de kan slet ikke dø,
Før endnu bedre Tanker er spired af deres Frø.

Du Blomst i Dug!

Af „Mogens“.

Du Blomst i Dug!
Du Blomst i Dug!
Hvisk mig Drømmene dine.
Er der i dem den samme Luft,
Den samme sælsomme Elverlandsduft,
Som i mine?
Og hvisker, sukker og klager det dér
Gjennem døende Duft og blundende Skær,
Gjennem vaagnende Klang, gjennem spirende Sang:
I Længsel,
I Længsel jeg lever!

Evig.

Evig og uden Forandring
Er kun det tomme.
Alt, hvad der var og der er,
Og hvad der skal komme,
Vækkes, spirer og fødes,
Skifter, ældes og dødes.
Kloder have vandret
Hvor Kloder nu vandre,
En Gang i Tiderne
Kommer der andre.
Hvad der er Livets, maa gaa og komme,
Evig er ene Rummet det tomme.

Ernst v. d. Recke*)

fødtes i Kjøbenhavn den 14. August 1848 og blev 1866 Student fra Frederiksborg Skole. I de første Aar studerede han Kemi, for saa vidt de spirende digteriske Tilbøjeligheder undte ham Ro dertil, men under sin Militærtjeneste 1871—72 tog disse helt Magten, og han skrev det lyriske Drama „Bertran de Born“, som med Musik af P. Heise opførtes paa det kgl. Teater i Januar 1873 og gjorde uhyre Lykke. R. helligede sig nu ganske Digtekunsten. 1876 udkom „Lyriske Digte“, 1878 opførtes Skuespillet „Kong Liuvigild og hans Sønner“; samme Aar udgav han „Archilochos“, 1881 Dramaet „Knud og Magnus“, 1883 „Smaadigte“, 1885 „Spredte Blomster“, 1889 „Gamle og nye Digte til Een“ og 1890 „Blandede Digte“. Desuden har R., som 1885 blev Inspektør paa det store kgl. Bibliothek, i videnskabenlig Henseende leveret et betydeligt Arbejde, nemlig „Principerne for den danske Versekunst“ (1881), som han forsvarede for den filosofiske Doktorgrad. 1885 udgav han den sig dertil sluttende Bog „Dansk Verslære“.

*) Da det er Hr. E. v. d. Recke i høj Grad imod at blive offentlig portræteret, beklager Udgiveren ikke at kunne bringe noget Billede af denne Forfatter.

Prolog.

Min Sang er ikke den store,
Den evigt strømmende Flod!
Snarere er den en Skovbæk,
Som risler ved Bøgens Rod, —

Helst gjennem Krattets Dæmring,
Hvor ikke er Vej eller Sti;
De store Byer og Slotte,
Dem kommer den ikke forbi.

Min Sang er den lille Skovbæk,
I Somren fortørret fast;
Vinterens Storm og Skybrud
Maatte til, da Kilderne brast.

Min Sang er kun som en Skovbæk;
Men Havet, den strømmer imod,
Det tænker jeg, den kan finde
Saa godt som den store Flod.

Ved Søen gik vi —

Ved Søen gik vi, du og jeg alene,
Mens Bølgen sagte trilled over Gruset;
De Andre vandred langsomt op mod Huset,
Og vi kom efter, — endnu mere sene.

Om Halsen, hvor en Kniplingskrave brused,
Du bar et Guldkors med violblaa Stene;
Du spøged med de gamle Sagn, der mene,
At hvo dem bærer, bliver ej beruset.

Og da vi gjennem Havelaagen bøjed,
Du standsed under Hængeaskens Grene
For Amuletten om min Hals at binde;
Det var for sent; — thi da jeg løfted Øjet,
Jeg var beruset, mer end nogensinde,
Og det af to violblaa Ædelstene!

Den unge Vaar.

„Den unge Vaar lader springe
Sin Ganger over Bro;
Guld skinner over dens Bringe
Og af dens fire Sko.

Hvor med sin Hov den skraber,
Mylre de Blomster frem;
Men hvor den en Guldsko taber,
Der finder Lykken et Hjem.

„Den ses ved Nattetide
Falde som Stjerne stor;
Sjeldent faar Nogen vide,
Hvor Skatten faldt til Jord.

„Ikke til Jordens Sønner
Den daler hvert et Aar,
Og ikke det Hvermand skjønner,
Som fik den i sin Gaard.“ —

Det hørte jeg Fugle tale;
Først da jeg Alt forstod:
Jeg havde kjendt den dale
En Aften for min Fod.

Børnedigt.

„Og jeg har otte Kjærester, og det er Mor og Far
Og Maren og Fru Claussen og en Hyrdedreng, hun har,
Og Smeden og Eulalia og En, som hedder Thor;
Dem vil jeg alle giftes med, naar jeg engang bli'r stor.

Og naar jeg bliver det engang, saa bygger jeg et Slot,
Og de skal alle bo deri og faa det — aa, saa godt!
For hver af dem skal faa en Pidsk, en ganske ny med Smæld,
Og hver skal faa en Sprællemand med rigtig meget Spræl.

Og hver skal ha'e en Tromme af de største, jeg kan faa,
Og den skal de den hele Dag faa Lov at tromme paa;
Og hver skal ha'e sin Have selv og Hængelaas dertil,
Og de skal aldrig vadskes der, naar ikke selv de vil!“

Folkevise.

Alt falder Løvet i Lunden tæt,
Som haver den smykt i Vaar;
Den grønne Lind har sin Krands forgjet·
Og falmer sit faure Haar.

Den grønne Bøg har sin Krone mist,
Og Linden har tabt sit Blad;
Den Smaafugl sidder nu tavs paa Kvist,
Som førre saa lifligt kvad.

Den vilde Fugl, som saa lystigt kvad,
Den sørger for sine Fjer;
Den Jomfru, som under Linden sad,
Hun sidder der aldrig mer.

Hvis du af mine Digte.

Hvis du af mine Digte
Vil gjennemblade Læsset,
Du finder mangen Smaablomst
Fortørret der og presset.

O, søg ej her de Blomster,
Jeg fik af dig som Gave;
Blandt disse Digte finder
Du ikkun deres Grave.

Og disse visne Blade
Var ikkun deres Larver:
Selv blomstre i mit Hjerte
De fort med Duft og Farver.

Joh. August Strindberg

fødtes i Stockholm den 22. Januar 1849, kom 1867 til Upsala for at blive Læge, men literære Tilbøjeligheder og indledende Skridt paa den sceniske Banc drog ham for en Tid bort fra Studierne, som helt opgaves 1872. Han havde imidlertid skrevet og delvis faaet opført flere dramatiske Arbejder, bl. a. Sørgespillet „Hermione“ (1871) og „Den fridløse“, uden dog at opnaa nogen Succes. Ogsaa nogle Studenterskildringer (1877) og Skuespillet „Mäster Olof“ (1878) forblev strax temmelig upaaagtede, men i 1879 udgav han „Røda rummet“, en Skildring af det stockholmske Journalist- og Kunstnerliv, hvis aandrige og hensynsløse Karakter vakte uhyre Opsigt. Komedien „Gillets hemlighet“ (1880) vandt almindelig Anerkjendelee, og nu fulgte Slag i Slag en Række meget talentfulde men mere agitatoriske end rent kunstneriske Arbejder, som har givet ham en fremragende Plads i den nyeste svenske Literatur. 1881 kom „Kulturhistoriske studier“, 1881—82 „Svenska folket i helg og søken“, „Det nya riket“ (satiriske Skildringer) og Dramaerne „Herr Bengts hustru“ og „Lycko-Pers resa“. 1882 forlod han Sverig, hvor han siden 1874 havde været ansat ved det kgl. Bibliothek, og har siden da mest opholdt sig i Udlandet. 1882—84 udkom „Svenska öden och äfventyr“; 1883 tillige „Sagan om Herkules“ samt „Dikter på vers och prosa“; 1884 „Likt och olikt“, Fortællingen „Samvetskval“, Digtcyclen „Sömngångarnätter“; 1884—86 Ægteskabshistorierne „Giftas“ (2 Bind); 1885 „Utopier i verkligheten“; 1886—87 „Tjensteqvinnans son“ (3 Bd.), i hvilken han for en stor Del benytter sine egne Oplevelser som Grundlag; derpaa Sørgespillet „Fadren“ og det naturalistiske Sørgespil „Fröken Julie“; endvidere 1887—88 glimrende Skildringer af Skærgaardslivet i „Hemsöborna“ og „Skärkarlslif“; 1888 desuden Komedien „Kamraterne“ og „Blomstermålningar och djurstycken“; 1889 „Bland franska bönder“; 1890 „Tryckt och otryckt“ foruden et 3dje Bind af „Svenska öden och äfventyr“.

Indledning
til Sömngångarnätter.

Vid avenue de Neuilly
Der ligger et slagteri,
Och när jag går till staden,
Jag går der altid förbi.

Det stora öppna fönstret
Det lyser af blod och rödt,
På hvita marmorskifvor
Der ryker nyslagtadt kött.

I dag der hängde på glasdörrn
Ett hjerta, jag tror af kalf,
Som svept i gauffreradt papper
Jag tyckte i kölden skalf.

Då ginga hastiga tankar
Til gamla Norrbro-Bazarn,
Der lysande fönsterraden
Beskådas af qvinnor och barn.

Der hänger på boklådsfönstret
En tunnklädd liten bok.
Det är ett urtaget hjerta,
Som dinglar der på sin krok.

Slutning af Sömngångarnätter.

(Brudstykke.)

Men morgonen gryr! Det är nyårsdagen!
Det är löftenas dag och hoppets dag!
Statt upp då, tviflare, tag nya tag!
Om och din dröm blef oftast bedragen,
Så tro paa lifvet, tro att det kan hjelpas!
Och skulle än lasset ofta stjelpas,
Så stig då af och lassa igen!
Och blir du liggande? Nå ä sen!
Ditt lif är väl ej för mer än de andras
Du må nu prisas eller klandras!

Nej ande, sof du om Nätterna,
Ock var om dagen dess mera vaken;
Skilj noga fåren ifrån gytterna,
Den lilla personen från den stora saken.
Och kommer tviflet som tjuf om Natten
Och säger att allt är intet och ingenting,
Och att ditt verk är en skrift i Vatten,
Och allt går rundt som i en ring,
Så tänk på trälen, som bär dagens tunga
I grufvan, smedjan, i en giftfabrik,
Der han får lefva med en fjerndels lunga,
Och ändå vågar om hoppat sjunga,
Men hör ej sjelf, att det blott är skrik.

Esplanadsystemet.

Der gamla kåkar stodo tätt
Och skymde ljuset för hvarandra,
Dit sågs en dag med stång och spett
En skara ungfolk muntert vandra.

Och snart i sky
Stod dam och boss,
Då plank och läkt
De bröto loss.

De ruttna trät,
Så torrt som snus,
Det virflar om
Med kalk och grus.

Och hackan högg
Och stången bröt
Och väggen föll
För kraftig stöt.

Och skrapan ref
Och tången nöp,
Att taket föll
Och skorsten stöp.

Från kåk till kåk
Man sig beger
Från syll till ås,
Allt brytes ner.

En gammal man går der förbi
Och ser med häpnad hur man rifver.
Han stannar; tyckes ledsen bli,
När bland ruinerna han klifver.

— „Hvad skall ni bygga här, min vän?
Skall här bli nya Villastaden?"
— „Här skall ej byggas upp igen!
Här röjes blott för Esplanaden!"

— „Ha! Tidens sed: att rifva hus!
Men bygga upp? — Det är förskräckligt!"
— „Här rifs för att få luft och ljus;
Är kanske inte det tillräckligt?"

◆

Alfred Ipsen

fødtes paa Christianshavn den 17. Marts 1852, hvor Faderen Heinrich Buntzen var Arbejdsmand. Han var af samme Slægt som Thomasine Christine B. (Fru Gyllembourg). 1853 døde begge Forældre af Kolera, og Børnene, hvoraf der var 3 Kuld, spredtes rundt om. Alfred, som var den yngste, blev Plejesøn hos en jysk Landpræst, Hans Steenstrup Ipsen, hvis Navn han siden kom til at bære. Det blev saaledes en ensom Hedeegn, der gav Drengen de første, blivende Indtryk. Han gik først i Randers, senere i Aarhus Latinskole, hvor han blev Student 1872. Paavirket af det grundtvigske Livssyn tog han først paa Højskole, studerede siden Theologi, men blev gjennem selve dette Studium draget bort fra Theologien, hvori han dog tog Embedsexamen 1877. Han gav sig saa til at studere Engelsk og tjente sit Brød ved at undervise og oversætte; han overførte bl. a. George R. Sims til dansk. Udgav 1883 Digtsamlingen „Ad grønne Stier“ og en Samling „Europæiske Digte“, oversatte dels af andre Forf. dels af ham selv. 1884 udkom „Sonetter og Sange“, som viste en mere personlig Holdning end de første Digte. 1887 kom „Mefistofeles“, en større dramatisk Digtning; 1889 et Bind Fortællinger, især byggede paa Barndomserindringer. Rejste til England og Holland for det ancherske Legat og har 1891 udgivet en større illustreret Rejseskildring fra Holland. Foruden mange Oversættelser bl. a. af Heine og Byron har Ipsen ogsaa skrevet Text til Aug. Ennas Opera „Hexen“ paa Grundlag af Arthur Fittgers Arbejde af samme Navn.

Sædemænd.

Frihedens Sæde-
mænd er vi,
det er Fremtidens
Sæd, vi saa
langs med de al-
fare Veje,
hvor Folkets tu-
sinder gaa;
men noget blev
traadt i Støvet
af haarde, søm-
skoede Hæle,
og noget faldt
mellem Tjørne,
og det vil Tjør-
nene kvæle.

Noget blev Fuglefødc,
og noget faldt mellem Sand,
og det vil Solen nu øde
med hed og svidende Brand.
Noget faldt mellem Stene,
og noget Vinden i Vold,
og det, som modnes til Høsten,
er faa og fattige Fold.

Dog vil vi slet ikke sørge
for det, vore Hænder saa,
ej heller ængstelig spørge,
hvor meget Høsten skal naa.
Ej skal vor Sædemandsglæde
os røves af Tvivl og Frygt,
vi stoler paa Sol og Væde
langt mer end paa egen Kløgt.

Vi stoler paa Solens Styrke,
til Somren sætter vi Lid,
at det trods Regntid og Tørke
skal modnes til Modningens Tid.
Naar Leernes Messer da klinge,
og Høstens Fylde er naaet,
er Høstmandens Fryd kun ringe
mod dens, der Sæden har saaet.

I September.

Jeg lukker Vindvet op. Septemberluft
i friske Strømme bølger mig i Møde,
let krydret af en svag Resedaduft
fra Haven hist, hvor Rønnebærrets røde,
fuldmodne Klaser højt i Træet hænge
og tynge Kvisten mod den vaade Jord,
mens Taagen blinker som et gyldent Flor
ud over Kløverland og vaade Enge.

Et blaaligt Slør langs Hegnets Poppelrækker
saa let som Mythens „lysende Gevandt,"
et Slør, der aabenbarer, hvad det dækker,
og bag ved Nuet røber det, der svandt.
Og mens i Sløret sig Naturen hyller,
og toner bort i Blaanen som en Drøm,
Septembersolen Taagerne forgylder,
og Duggen kanter dem med Perlesøm.

Men, hvor dog al Ting ligger tyst og stille,
udhvilende i dybe Aandedrag,
knap naar til Øret mer en ensom Trille
fra Lindekronens brede Bladetag.
Kun nu og da imellem gule Buske
en Sangfugl løfter Stemmen til et Kluk,
halvt som et sagte, ufrivilligt Suk,
og halvt som et fortroligt: Kan du huske?

Der er en Tavshed ad de brune Gange,
en Duft af Visnen og af sirligt Muld;
hvor Somren jubled sine friske Sange,
udhamrer Høsten nu sit Bladeguld.
Tavs ad den runkne Stamme Taaren rinder,
og Rosen bøjer sig i sagte Graad,
kun Edderkoppen travlt paa Nettet spinder
og klamrer sig til Livets sidste Traad.

Snart skal de stærke Melodier klinge,
snart spilles op den dybe Slutkoral,
snart Døden skal den tunge Taktstok svinge,
mens Jævndøgnsstormen træder sin Pedal.
Snart skal de sidste Sommerdage stedes
til Jorden til det lange Vinterhvil. --
Kom ud, mens det er Tid, og lad os glædes
ved dette Somrens sidste Afskedssmil!

Sonet.

Der er en Flok, hvem Sangen ej kan naa,
for dette høje Bulder fra Fabrikken,
en Flok, hvis Hu er vendt mod Politikken
og disse fagre Løfter til „de smaa“.

Aarhundreds Uret maa de slæbe paa,
Stedbørn af Lykken, som lod dem i Stikken,
for selv at attachere sig hos Klikken,
hos dem, der høste, hvor de ikke saa.

Lad Tæpper være dæmpede og bløde,
at ingen Lyd fra Gaden skal os naa!
Lad Vinen duftende i Glasset gløde!

Dog tror jeg, dersom Verden den skal staa,
er det paa Tide nu at tænke paa,
hvordan vi kan paa Lykkens Uret bøde.

Karl Gjellerup

fødtes i Roholte paa Sjælland den 2. Juni 1857, blev Student 1874 og studerede Theologi, i hvilket Fag han tog Embedsexamen, skjønt hans Bibelopfattelse under Studiet havde forladt Orthodoxiens Grund. Allerede 1878 udgav han pseudonymt Fortællingen „En Idealist", og i „Det unge Danmark" (1879) optraadte han som en meget radikal Forfatter. Derefter udkom 1880 „Antigonos", en Fortælling fra Oldkirkens Dage. De følgende Aar bragte Digtsamlingen „Rødtjørn", „Aander og Tider, Rekviem over Darwin" samt „Arvelighed og Moral", en filosofisk Afhandling, belønnet med Universitetets Guldmedalje. I sin store Nutidsroman „Germanernes Lærling" (1882) viser G., hvor paavirket han føler sig af tysk Aandsliv. Novellerne „Romulus" og „G-Dur" (1883) er mere formfuldendte og beherskede end Forf.'s tidligere Arbejder. Da begav han sig paa en lang Rejse, som endog naaede Rusland og Østerland. Under denne vendte han sig bort fra sin tidligere literære Retning, hvilket han rent ud bekjender i det sidste af sine 2 Rejseværker „En klassisk Maaned" (1884) og „Vandreaaret" (1885). Et dybt indgribende Kjærlighedsforhold havde imidlertid affødt nye Arbejder: „Brynhild", en Tragedie (1884), og senere et Bind Digte, „Min Kjærlighed" (1889). 1886 kom Tragedien „Saint Just", 1887 „En arkadisk Legende" og Skæbnetragedien „Thamyris"; 1888 „Hagbarth og Signe" samt et Rokokodrama „Bryllupsgaven"; 1889 Nutidsromanen „Minna"; 1890 udgav G. som Resultat af ivrige Musikstudier „Richard Wagner i hans Hovedværk „Nibelungen Ring"; 1891 en Oversættelse af Wagners „Die Walküre" og Nutidsdramaet „Herman Vandel".

Nocturne.

(Brudstykke.)

Ingen Toner og
ingen Duft; —
fra Krystalskiven
højt i den frost-
klare Luft
lydløs fin
over Sneskoven
Lysregnen fal-
der;
som Diamanter
paa Hermelin,
som Støv af Kry-
staller
blusse dens Draaber med blaahvidt
Skær
paa svagt glas-raslende Rimfrost-Trær
og Straa som slanke Koraller; —
intet Grønt, ingen Jord;
Skygger af Granernes hvide Luffer
blaalig langs Stien sig tegne; —

paa Stien kun mine egne
snestøbte Spor.

Enkelte Stemmer.

Af „Aander og Tider". Et Rekviem over Charles Darwin.

Vi har kendt ham; han kaldte os Venner;
saa mindelig Ordet klang;
vidunderligt nu, da hans Læbe
har sagt det for sidste Gang.

Hans Liv var en Del af vort eget;
og nu, da dets Lys gik bort,
det lever sin Aftenrøde
en Stund, til det slukkes med vort.

Hans Navn, der flakker saa vide
om Verden fra Pol til Pol
og sanker Had og Begejstring,
et legemløst Tanke-Symbol, —

det vækker hos os, saa ofte
dets Tone rører os dybt,
sit eneste Billed-Legem
til Liv fra en Hjærne-Krypt.

Mens end det glimted med sluknende
Skær af hans Farfaders Ry,
vi vidste, at han vilde tænde
det tusindfold lyst paany.

Da hans Aand for Verden var dunkel,
var vi lyse alt af dens Glans,
før hans Tanker var kendte af andre,
havde vor Aand tænkt dem med hans.

Vi saa ham beskeden og stille,
mens Verden var delt om hans Navn,
fredsommelig, medens hans Tanke
blev Stridens tændende Bavn.

Vi saa ham utrættet brydes
med Sygdommens senede Tag
og flyve med smerte-stækkede
Vinger sin Flugt hver Dag —

og stige saa højt, at han drukned
al Svaghed, hvert Lidelses-Stik
i Naturens svimlende Dybder,
der sløred sig af for hans Blik.

Vi har snakket med ham og spøget,
naar hans korte Dagværk var endt,
ved Kaminens fortrolige Luer
paa Down i det bakkede Kent.

Hans Smil bor end i vort Øje,
og hans Røst i vort Øres Fold,
vor varme Haandflade gemmer
paa Trykket af hans, der blev kold.

Vi har kendt ham; vi var hans Venner!
Hvad der kun er et Navn for jer,
er en Del af vort Liv, som blev skrinlagt,
som var og som aldrig mer er.

Mageren.

Jeg gav den store Mager,
jeg maned og besvor;
da maatte Aanderne lystre,
jeg kjendte det stærke Ord.

De daled fra Lysets Tinde,
de steg fra Mørkets Grav;
jeg mente at mestre dem alle
med Plektrets Tryllestav.

Snart flygted dog Lysets Aander,
og Mørkets blev fler og fler.
Da glemte jeg Trylleformlen, —
hør, hvor de skoggerler!

De greb mig, de blege Skygger,
da Kraften mig forlod,
suged med Igle-Munde,
og blev til mit Kjød og Blod:

Til Kjød af mit Kjød og Blod af
mit Blod: Jeg Sorgens Mand!
nu vandrer jeg, selv en Skygge,
en Død i de Levendes Land.

Udbrændt.

Aaret lever op igjen,
og den kredsende Jord
naar paa ny i sin Bane hen
til Himmelegnene, hvor
min Stjerne blinked, Vaarvinde
lufted,
Solstraaler vinked, Smaablomster
dufted,
og min Elskov jubled i Fjor.

En pinlig, vellystig Gysen gaar
med Mindet gjennem mit Sind,
som gjennem en udbrændt Klode,
der naar
i Vaarregionerne ind: —
den synes, den finder sin tabte
Grøde,
den gribes af Veer, kan dog ikke
føde
en Blomst frem i Solens Skin.

End den løber sin luftige Sti,
furer sit vante Spor,
endnu synger den sit Parti
i Sfærernes evige Kor,
men Banen er gold, og Sangen Klage; —
har Rummet til den en Afgrund tilbage,
hvor Hvile og Tavshed bor?

Undervejs.

I Kløften skygger Bøgeløv,
der sprudler en Bæk blandt Stene.
Ej, hvor vi drak med tørstig
Mund
dens Vand det kilde-rene.

Vi drak af en og samme Skaal,
og Skaalen sønderbrød jeg;
dens bedste Halvdel, vaad
endnu,
til Gave hende bød jeg.

Vi drak af en og samme Skaal,
den Skaal var begge mine Hænder;
saa løb til Skovs vi Haand i Haand
en Vej, som Ingen kjender.

Ved Stensætningen.

I Skoven dybest inde de Kampestene staa
ret som et Thing af Gubber i side Kapper graa;
dybt trykked' ned i Nakkerne de Moshuer sidder. —
Over deres Tavshed, Susen og Fuglekvidder.

En mægtig Bøg af Lynet er brudt og sønderflængt,
dens Krone som et Offer blev midt i Kredsen slængt;
der visner den og trøskner foran Heltens Gravkammer,
et Høj-Alter i Skibet af ranke Søjlestammer.

Dog ubekymret suse rundt om de andre Træ'r;
fra Løv-Hvælvingen synker der et gyldengrønt Skjær,
mens Bladskygger viftes af svaje, smidige Grene
over hundredaarigt Moslag paa tusindaarige Stene.

Men idag — hvilket Skue, da hun, det unge Blod —
paa Stensætningens mægtige Overligger stod;
som en Lys-Alf, der løftes højt paa en Jættes Skjold;
skjær straaled hun blandt Skygger fra skumle Hedenold.

Et Lys af Ungdoms-Ynde, en Duft af Skjønheds-Flor
i Gravhallen spredtes; da var det, som i Kor
de Stengubber mumled, der rundt i Kredsen stode;
jeg skued dig og hørte dem, helt sælsomt tilmode: —

Den samme Vind suser gjennem samme Slags Løv,
og Lynstraalen splintrer som da, og han, hvis Støv
blev her stedt til Hvile og hvis Ry gik af Minde,
som du en Gang han elsked — en Ungmø som hende.

Viggo Stuckenberg

fødtes den 17. September 1863 paa Vridsløselille Straffeanstalt, hvor Faderen den Gang var Lærer sammen med Digteren H. V. Kaalund, hans Fætter. I øvrigt er Slægten tysk, Bedstefaderen paa fædrene Side var fra Lübeck; Morfaderen var ansat ved Toldvæsenet i Slagelse og havde tidligere været Embedsmand i Trankebar. 10 Aar gammel kom Viggo Stuckenberg til Kjøbenhavn og tog i sit femtende Aar til Orlogs for at blive Søofficer. Han sejlede i et Aars Tid men naaede ikke at komme ind paa Søofficersskolen, hvorfor han begyndte at læse til Studenterexamen. 1884 blev han Student fra det v. Westenske Institut og Aaret efter Cand. phil. Et Par Aar studerede han Theologi og Sanskrit, nærmest af Interesse for Religionshistorien. Derved førtes han ind paa Ethnografien, men et tidligt Giftermaal drog ham foreløbig bort fra Universitetsstudierne. Allerede tidlig gjorde Slægtens Evne til kunstnerisk Produktion sig gjældende hos ham (en yngre Broder er Akvarelmaleren Børge St.), og 1886 udgav han sin første Bog, „Digte“. 1888 fulgte Fortællingen „I Gjennembrud“ og 1889 Fortællingen „Messias“, ligesom et større Brudstykke af et Æventyrdigt offentliggjordes af Tidsskriftet „Tilskueren“ i dettes Aargang 1891.

Efteraars-aften.

Jeg sad ved Gribsø en Efteraarsdag
henimod Aften;
en støvfin Regn
daled gjennem den stille Luft
og lagde sin duggende Aande
hen over Søens Spejl;
langs Bredden
stod Skoven i nøgen Ro,
graa og ensom, efteraarsøde,
med filtrede Buske langs Søens Rand
og vaade Stammers stimlende Hjord
ned over Bakkerne, vadende tavst
i Somrens faldne Løv,
med Kronernes bukkede Rygge
mørke af Ruskregnens Væde.

Søen vugged mod Breddens Muld,
vugged saa varsomt en vissen Kvist,
gynged den ind og flytted den ud
og lagde hos den to visne Blade,
mens inde fra Stammernes stille Øde
et ensomt klagende Suk
drog ud over Søen.

Der stod for min Sjæl den Efteraarsaften
et eneste Billed — Døden.

Larmløs, kølig, en støvfin Regn,
der daler gjennem den klamme Luft
og lægger sin duggende Aande
over en stilnet Sø,
mens Skoven efteraarsøde
ruger i evig Skumring
rundt om det sovende Vand.

Vinternat.

Jeg skimter gjennem Mørket Tag ved Tag,
og under Vinternattens lave Himmel
ser Række jeg af sorte Skorstenspiber,
der stift som Støtter Mørkets tunge Lag
med deres brudte Murstenspiller striber.

Dybt under Vindvet ligger Gaden tom,
nu sover Staden, stille stuvet sammen
om sine Kræmmerboder, sine Kirker;
jeg hører kun en enlig Røghat, som
paa Gjenbotagets Skorsten rustent knirker.

Saa sort en Nat! Det kolde Mørke staar
i Mur der udenfor mit aabne Vindve,
mens sært det synes mig, som rundt i Gyder
og i hver asfaltdækket Storstadsgaard
Kun Sorg paa Sorg i Vintermørket skyder.

Jeg ser det sindigt under Mulmet gro
og kuples til en Skov med sorte Kroner,
der lægger sine tunge, klamme Blade
op mod hver Rude, skyggende til Ro
i evig Tryllesøvn de sidste glade.

Jeg ser saa sært den hele Storstad død,
som Tornerose under Løv begravet,
men ingen Prins, som vove vil at kalde,
som blot en Rift vil flænge i sit Kjød,
at denne tunge Blademur kan falde.

Jeg sidder hviletøs og stirrer ud
i dette Mulm, som stakket fjæler over
al Livets Kvide, al dets Lykke-Øden, —
og mindes en med Tro paa Livets Gud
men med en Sjæl bedrøvet indtil Døden.

Noter

indeholdende Oversættelse af de vanskeligste Ord i de svenske Forfatteres Digte.

Tegnér .... Side 19

Rodnar = rödmer.
skådar = skuer.

i qvaf = i Stumper.
lag = Lov.

blidkas = formildes.
skumma = mørke.
gissning = Gjætning.
sorl = Rislen.

lågande = luende.
stoft = Støv.
anlet = Aasyn.
fiken håg = begjærlig Hu.
vi vädje = vi appellere.

hotfuld = truende.
förbida = vente paa.
endast = alene.
enskild = enkelt.
sluten = indesluttet.
dragen = Træk.
trumpen = vranten.
hann = naaede.
klandra = dadle.
sämre = daarligere.
skodd = skoet.
dröjde = tøvede.
s'en = sedan (siden).
föga = lidet.
stel = stiv.
frikår = Frikorps.
anletsdrag = Ansigtstræk.
röt = raabte.
tveka = tøve.
båtar = baader.
skörd = Høst.
mogen = moden.
lugn = Ro.
sömmen, læs: sömnen = Sovnen.
rubba = forstyrre.

Runeberg .... Side 69

Stigløs stig = uvejsom Sti.
bortom = bagved.
log = lo.
lugn = rolig.
forna = tidligere.
kosa = Kurs.
fjäran = fjern.

nalkas = nærme sig.
kullar = Høje.
led = Geled.
blixtra = funkle.
re'n (redan) = allerede.
trasor = Pjalter.

Rydberg .... Side 153

Spillror = Vragstumper.
sorl = Brusen.
hägra = fortone sig.
moln = Uvejrssky.

åskors brak = Tordenbrag.
sorgsen = sørgmodig.
öde = Skjæbne.
det skymmar = det skumrer.
lemnar qvar = lader tilbage.
krossad = knust.

rymd = Rum.
kläppe = Knebel.
flägt = Vindpust.
andedrägt = Aandedræt.
dallrande = dirrende.
segnar = signer.
hunnit = naaet.
längtan = Længsel.
trånad = Længsel.
smekande = kjærtegnende.
förstelnande = størknende.
rufvat = ruget.
hot = Trusel.
än-än = snart-snart.

morgnade = vaagnede.
endast = blot.
sköfladt = plyndret.
öde = Skjæbne.
teg = Ager.
lie = Le.
trägen = flittig.
odla = dyrke.
skörd = Høst.

Snoilsky .... Side 183

Ge vård = yde Pleje.
veckor = Uger.
åsnan = Æslet.
qväfs = kvæles.

säll = lykkelig.
svassande = prunkende.
snibbig = spids.

mysande = smilende.
molnet = Skyen.
snabba = hurtige.
trasor = Pjalter.
återskall = Gjenlyd.

nejder = Egne.
ejder = Edderdun.
sorl = Brusen.
sopad = fejet.
ödet = Skjæbnen.
tarfvas = behøves.
valkig = haardhudet.
anlet = Ansigt.

slant = Skilling.
svåråtkomlig = vanskelig at komme til.

blödig = blødhjertet.
står qvar = bliver staaende.
omedveten = uden at vide.
enkom = særlig.

Strindberg .... Side 208

Papper = Papir.
fönsterraden = Viduesrækker.
bokladsfönstret = Bogladevinduet.
stjelpa = vælte.
klandra = dadle.
ande = Aand.
gytterna = Bukkene.
våga = vove.

Kåk = Rønne.
spett = Brækjern.
dam och boss = Støv og Snavs.
stöp = styrtede.
från syll till ås = fra Kjælder til Kvist.
häpnad = Sorg.
ledsen = gnaven.

Indhold.

89008581209